

קידו א מתי פ"י מהל'
ברכות הל"ג י"ג סמג
עשין ח טור אר"ח ק"י
קמ"ד:

[ע' סוף שיעורין ל"ג
ד"ה ריש']

קידו ב מתי פ"ד ע"ס
הל"ג י"ג סמג וטור

ע"ס:
קידו ג מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ד מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ה מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ו מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ז מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ח מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ט מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י"א מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י"ב מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י"ג מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י"ד מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י"ה מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י"ו מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י"ז מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י"ח מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו י"ט מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ"א מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ"ב מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ"ג מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ"ד מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ"ה מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ"ו מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ"ז מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ"ח מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו כ"ט מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל"א מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל"ב מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל"ג מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל"ד מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל"ה מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל"ו מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל"ז מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל"ח מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו ל"ט מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו מ מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו מ"א מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו מ"ב מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו מ"ג מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ע"ס:
קידו מ"ד מתי פ"ד ע"ס
ק"ב ד מתי וסמג וטור

ואע"פ שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה וכו' כרכו ברכת המזון ויש הספק בין יין למוגמר :

ורב שעת אחר אינו פוטר רב נחמן אחר פוטר וכל תלמידי דרב וכו' . וגרסא דהלכה כחלמידי דרב דרב שעת קאי כתיביה

והלכתא כותיה דר"ג דיניו *וכרב

שעת בלתיכורי וחס"ג דק"ל *דרכ"ב

ושמאל הלכה מרב בלתיכורי שאינו

הכל דכל תלמידי דרב פליגי עליה

מסתמא קד שמעו מרב מיהו אין אלו

לריבין לאוהו פסק דאין אלו מושבין

דינו מן הפס כלל וגרסא דין שלפני

סעודה פוטר את הדין שבחוק

הסעודה חס"ג דפסקין הכל דין

שבחוק הסעודה אינו פוטר יין דלאחר

הסעודה שאינו הכא דזה לשרות וזה

לשמות חבל זה לשמות זה לשרות

פוטר שפיר כגון יין שלפני הסעודה

פוטר שבחוק הסעודה ומה דנקט

שבחוק וי"ט לאו דוקא דה"ה חס

קבעו סעודה על היין בשאר ימות

החול וחס הכוה אלס יין לפני

הסעודה לשמות בחוק הסעודה

פשיטא דין לפני סעודה פוטרנו

כיון דלשמות למשחי וכן יין של קידוש

פוטר יין שבחוק הסעודה וכן הכולה

חס הכוה על שלחנו להכדיל דפוטר

יין שלחתי כן שבחוק הסעודה

ובכחות וי"ט לאו דוקא ולא אחא

למעוטי אלא נמלך ולפניו חס"ג

דדוקא נקט שבחוק וי"ט מ"ג יט

לומר ה"מ לענין שבח לפטור יין

שלאחר המזון שהוא אחר שמעט

ידיה מן הפס שאין רגילות לקבוע

לשמות יין לאחר המזון בקביעות אלא

בשבחות וימים טובים ולא בשאר

ימים אבל לענין לפטור יין שבחוק

המזון שרגילות לשמות ודאי אפילו

בשאר ימים פטר ליה יין שלפני המזון

אע"פ דזה לשמות וזה לשרות דעד

כאן לא איבעיא לן אלא ל"י לשרות

דלא חשיב מסיק לשמות אבל לשמות

דחשיב טפי דהיינו יין שלפני המזון

פשיטא דפוטר יין דלשרותו כן משמע

נמי בערבי פסקים (דף ק"ה) גבי

שקדשו בב"ה דר' יוחנן אחר חף ידי

יין נמי ילאו ואין לריך לחזור ולכרך

על היין שבחוק הסעודה אע"ג דקדשו

שלא במקום סעודה ס"ל לרבי יוחנן

בא להם יין בחוק המזון כו' . נגמ' (ד' מה) מפרש טעמא: והוא

אומר על המוגמר . אותו שזך על היין הוא מברך על המוגמר . שהו

רגילים להביא לפניהם אחר אכילה חבוק רוחלין על האש נמחמות

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

בא להם יין בחוק המזון כו' . נגמ' (ד' מה) מפרש טעמא: והוא

אומר על המוגמר . אותו שזך על היין הוא מברך על המוגמר . שהו

רגילים להביא לפניהם אחר אכילה חבוק רוחלין על האש נמחמות

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

למה טוב ומזכרים עליו כו' . דעמא ליכא אחר

[שבת ג' סג']
שיעורין ל"ג:
פסקים ע"ג:
כ"ח ד' ספד'
ק' שבועות מ'
מה' חולין י"ז:
ע"ס: ע"ג

[ג"י אחרת
ה"ל לנשי'
בספד' הגמ']

[מסכתא ס"ה
ה"ל ע"ס]

[י"ט חס"ג סג
ע"ג ד"ס ס"ה]

י ת"ך [ב] הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום ומייבין בלילה. הולכי דרכים בלילה פטורין מן הסוכה בלילה ומייבין ביום. הולכי דרכים ביום ובלילה פטורין מן הסוכה ביום ובלילה. הולכים לדבר מזוה פטורין בין ביום ובין בלילה י כה דרב הסדל ורבה בר רב הונא כי הו עיילי בשבחה דריגלא בי ריש גלותא הו גנו בחלקתא דהרצל אמרי גלותי מלוה און ופטורין: יא ת"ך שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום ומייבין בלילה שומרי העיר בלילה פטורין בלילה ומייבין ביום שומרי גנות ופרדסים פטורין בין ביום בין בלילה ולעבוד סוכה האם והתבא אמר אביי תשבו כעין הדוויו רבא אמר פלגה קורלה לנגב מאי בנייהו דקא מנגר כרי דפירי לאביי פטור ולרבא חייב והלכתא כרבנא:

יב ברתנא ומשמשיה פטורין מן הסוכה גב' ת"ך חולה שאמרנו לא חולה שיש בו סכנה אלא אפי' חש בעיניו ואפילו חש ברהטא. אמר רבין פטם אחת תשתי בעיני בקסרי והתיר לו רבי יוסי לישן לו ולמשמשין חוץ לסוכה. רב סדל ליה רבא אחא ברדלמא [א] למיגני בכילתא בסוכה משום בקי. רבא ערא ליה לרב אחא (ברדלמא) [ב] למיגני בר משללחא משום סירמא [אדרגישפא. [ג] ומיורי כהמגניא דחי בכימי היחך עשה סוכה מהחלה ברב שיהיה מלעטער לישן בה ויפטר משום מלעטער א"י [ברגישפא] היא נופסיה [א] וכשהמטר יורד עליו הוא מוכריה. כתב רבספר הגזנות דוקא למיגני [א] אבל לגבי האור ולא מיסתבר דיותר מוקי ברייה כשעת אכילה וקצת למיגני לרבותא משום דהמירא שיהי מאכילה דאולכין אכילה עראי חוץ לסוכה ואין ישיבים שינת עראי חוץ לסוכה. רבא לעטמיה דלמור רבא מלעטער פטור מן הסוכה [א]. והאן חנן חולין ומשמשיה פטורין מן הסוכה חולה און מלעטער לא אמרי חולה הוא ומשמשיה פטורין מלעטער הוא און משמשין לא [ב]:

יג ברתנא אולכין ושותין עראי חוץ לסוכה [ג] ומעשה והביאו לפני רבי'א לעטוס את התבשיל ולרש"י שתי כותבות ודלי של מים ומחיה אלא כשינה לא יא ירי חומה כלל פטילו אכילה דמיון דלוט יכול לעשות בה כל דרכי אכילה ושינה ושינה כלל ענין מהחלה לא היה סוכה כיון דלעטרי קיימא. מרדכי [פי' פסחים]:

הגה"ה [מדפוס אמ"ד] (א) כתב ראש בקי"י פי' שיש לו צער מן הסוכה ואלמלא ילל דכעין דריה ענין ופון דרך בני ימינו לעמוד בדיבתו בצער ושיטור לצער דכעין ירדו נשמים מאיתמי ים לו לעטם מי' ומי' שחיו בקי' חזק השיעור וכן לנו חס הוא מלעטער כלומי ענין שאלעזר זה היה יולל ממינו הוא רשאי לעלם תוכחות ודוקא עשה סוכתו מהחלה במקום הראוי לאכול ולשתות ולישן בה וטעם לו האמר אמר רבא עשה מהחלה במקום הראוי להשתער מאכילתו או בשמירתו או כשינה ענין סירא מנמיס ומלמסיס לא מיעבד דלא מיפטר בה אלא אפי' און סוכה דאכילה ומחיה אלא כשינה לא יא ירי חומה כלל פטילו אכילה דמיון דלוט יכול לעשות בה כל דרכי אכילה ושינה ושינה כלל ענין מהחלה לא היה סוכה כיון דלעטרי קיימא. מרדכי [פי' פסחים]:

הגה"ה [מדפוס אמ"ד] (ב) ונשיה שומרי העולם על דבר שישלם מן הנינה והיו חמלה שאין בו סכנה או כמלעטער דפטור. מרדכי (פי' משנה): כתב רבינו שמהל כל הפטור מן הסוכה ואפי' יולל און מקבל שכר והדיוטוס הם. הגיה במיימוני (פי' פסחים):

הגה"ה (ג) מעשה למחור סוקרי מחסרי והכי קתני וחס על האמירי ממחיר וליט ביה משום ויהלא ומעשה וכו'. מל"ה (פי' ט):

ואמרו העולם לסוכה וכשהגו לרבי לזוך חולב פחות מכדיה נעלו כמפה ולא נעל דיו ואלכו חוץ לסוכה ולא בירך לאחריו: גב' ומכא פריש' ברכת המון דרדס ואלכל וסגכט ומכא פריש' שיש בה מי'. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (א) דרכב דירכוו בכילתא עראי דפת. [א] ורבינו מאיר היה נזהר מלאכול פירות חוץ לסוכה [א] כי היה סוכר להתמיר כהאי לישנא דפירי בני סוכה. ומינה נראה דמוכח האם דלפילו אי פירי בני סוכה [א] היינו כשקובע עמנו ללכילה פירות ואשמעינן דקבע דידהו הו ככילתא עראי דפת אבל כהכילת עראי דפירי לישא מתון דלכר' [א] ושיחית יון עראי היא. מל"ה פרו' ז'ל כבד דוקא פירי לא בני סוכה חלב כשר וגבינה ושאר דברים חוץ מפירי בני סוכה כדלמרי' בשמעינן חס השלים במיני תרומות יולל ומיני תרומות היינו כשר ויכולין בו ומדמתיא בהו השלמה ש"מ בני סוכה" ודלא כרש"י דלכר' [א] ושיחית יון פירי דפירי לא בני סוכה ולא מהניא בהו השלמה כ"כ. ובהוספתא פ' ט"ל דמברכין תניא הביאו לפני מיני תרומות מנכר עליהן בורח מיני מזונות ומקטע דמיני תרומות היינו מאלל ששמי' ומחשבת המיני' ואפשר שאח' חסוב יוחר מבשר וגבינה ואין ראייה ממיני תרומות להלכירי סוכה לכשר וגבינה וגם און דרך לקבוע פטורה עליהן ולא חסוב מחלילת עראי דפת. והחוס' כתבו שאין להביא ריחיה מהחלמה סוכה במיני תרומות להשלמה סוכה דילפינן רבנא דילפינן [א] (שנה קי"ז) מדכתב רחמנא היאם בני סוכה דמקום פת:

יד ת"ך אולכין אכילה עראי חוץ לסוכה ואין ישיבים שינת עראי חוץ לסוכה מאי טעמא אמר רבא לפי שאין קבע לשינה. [דף בו ע"ב] אמר רב (הסדל) אסור לישן ביום יוחר משינת הסוכ וזמנה שינת הסוכ שיתין נגמיו. אביי הוא ייסי כי מויל מופומדיהא לבי כוכי קרי עליה רב יוסף עד מתי עלל תשכב וגו':

טו [דף בו ע"א] ברתנא ר' אלעזר אומר י"ד טעדות חייב אדם לאכול בסוכה אחת ביום ואחת בלילה ומכמים אומרים און לדבר קבוע חוץ מלילי יו"ט ראשון כלבד ועוד אמר ר' אלעזר מו שלא חלב בלילי יו"ט ראשון וקלים בלילי יום טוב האחרון ומכמים אומרים און לדבר תשלומין על זה ואמר משום לא יוכל לתקון והסוכן לא יוכל וגו': גב' חוץ מלילי יו"ט ראשון. דגמרינן כ"י ט"ו מזה המלטה וזה חן המלטה לילה הראשון חובה דכתיב כשכר חלבלו מלוח כלומר לילה הראשונה חובה והאן וליקר רשות אף סוכה לילה ראשונה חובה מאלין וליקר כרשות'. ירושלמי (פי' תבירא בני און [א] מה להלן שיכנס למנוח כסוכא חלב אף סוכה כן י' יזרח בני און מה להלן עד שיחלבו כות דגן מזה אף כחן [א] עד שיחלבו כות דגן בסוכה ואיבעית ליה אי יולל במיני תרומות:

הגה"ה (א) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (ב) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (ג) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (ד) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (ה) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (ו) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (ז) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (ח) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (ט) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (י) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (יא) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (יב) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (יג) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (יד) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (טו) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (טז) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

הגה"ה (יז) מהכא שמעינן דמירע לא היה חובה דחי כפי לא אכל כלל חוץ מלילי יו"ט ראשון לפי זה אם עשה ולא הוכיז על יו"ט כדכתיב א"י למחור חוץ מלילי יו"ט הראשון של חן של פת. מל"ה (פי' ט):

משום דזימנין דקיימא עליונה למעלה מעשרים ולא מסיק אדעתיה למיחש אתחתונה משום צירוף פסול עם כשר, ומדחזי לעליונה חמתה מרובה מצילתה [סברן] דכמאן דליתיה הוא ולא פסיל לתחתונה, קמ"ל דלא גזרינן הא אטו הא.

א' סוכה² המעובה כמין בית אע"פ שאין הכוכבים נראין מתוכה כשירה. פ"ג³ המעובה שסכך שלה עב מאד. תנו רבנן אין הכוכבים נראין מתוכה כשירה, אין כוכבי חמה נראין מתוכה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. פ"ג³ כוכבי חמה, כשהחמה זורחת עליה ואין זהרורי חמה נראין מתוכה, אין זו דומה לסוכה אליבא דבית שמאי. ובית⁵ הלל מכשירין, אפילו"ס סיכוכה עבה הרבה שאין כוכבים נראין מתוכה כשירה. ויש לומר אע"פ שבית הלל מכשירין דיעבד מיהו לכתחילה בעי שיהו נראין, לפיכך יש להחמיר לעשות לכתחילה הסיכוך שיהו כוכבי חמה נראין מתוכה⁶.

א' תנו רבנן² אוכלין אכילת ארעי חוץ לסוכה ואין ישינים שינת ארעי חוץ לסוכה. מאי טעמא, אמר רב יוסף³ גזירה שמא ירדם וכו'. רבא אמר אין קבע לשינה. וכמה שינת עראי, תני רמי

שינויי נוסחאות
א. אפילו סיכוכה ... כשירה ככ"ק,
כ"ל וכ"י (ולגוס' זו מוסב אללעיל, ור"ל פלכ"ה כשה אפילו כשוכבי חמה אינם נראים). וככ"ל: אבל אם סיכוכה ... כשירה אפילו לב"ש (ולגוס' זו ר"ל לב"ש כשירה אפילו כוכבים סתם אינם נראים. ולא משמע כן מהמשך "ו"ל" וכו', דחוזר קוב לסוכי חמה. וכס"ק"י הטעם נחמילה ככ"ל"ל "אכל" אס" וכוף ליחא לתיבות "אפילו לב"ש" וזו נוס' המנוחה).

בר יחזקאל כדי הילוך מאה אמה. תניא נמי הכי הישן בתפילין כו', וכמה שינת עראי כו'. פ"ג אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה, נפקא לך⁴ מבסוכות תשבו (ויקרא כג, מב), תשבו כעין תדורו, ומה היא דירתו של אדם לאכול בה אכילת קבע שלו, אבל אכילת עראי אוכל בלא דירתו, כמו אוכל בהצירו או בשדה ואינו מבקש דירה, וסבורא היא, שלא הקפיד הכתוב באכילת עראי, שתיית עראי נמי היינו כששותה שתיים או שלש פעמים⁵, אבל אם קובע סעודתו על היין, כגון בני אדם ששותים בחנויות כל היום אסור⁶. ירדם, שמא תחטפנו

א' ס"י זה גם בסרש"י סי' רסב. 2. משנה סוכה כב, א. 3. בפרש"י שם. 4. שם ע"ב. 5. מכאן הוא לשון רבינו. 6. הרבה ראשונים הביאו ד"ז בשם הירושלמי בפרקין ה"ג.

א' ס"י זה גם בסרש"י סי' רסג. 2. סוכה כו, א. 3. כ"ה בעוד ראשונים, וכ"ה הג"י האמיתית, ראה הגהות דק"ס. ובגמ' לפנינו: רב אשי. 4. טעם זה להיתר אכילת ארעי כתבו גם ריטב"א כה, א ד"ה אוכלין, והר"ן על הרי"ף (יא, א) ד"ה אוכלין. 5. נראה דר"ל אפי' ששותה כ"פ לא חשיב קביעות אם שותה בהפסקות - ששותה וקם והולך לענייניו, וחוזר ושותה, דבכל זה אינו קובע מקום לשתייתו. ולאפוקי היכא ד"קובע סעודתו על היין כגון בנ"א ששותים בחנויות כל היום", כלומר שיושבים

במקום אחד ושתיים מדי פעם. כך נ"ל בדעת רבינו. דלא מסתבר לפרש שרבינו חילק בין שתיית פעמים בודדות, לבין שתייה מרובה "כל היום", דלא מצאנו בגמ' שיעור בשתיית ארעי וקבע, ובהכרח דרבינו פירש "שותין ארעי" דמתני' באופן השתייה ולא בכמות השתייה (כבאכילת פת שנחנו לה שיעורים בגמ'). 6. ע"י הע' קודמת דלדעת רבינו הקביעות תלויה במציאות ואופן השתייה ולא בכמות השתייה. וזו גם דעת ה"ר אביגדור בשב"ה"ל סי' שמד דבשבת ויו"ט אפי' שתייה חשיבא קבע, הואיל ואדם קובע סעודתו על היין. וכי ה"מ ס"י תרלט סק"ד דמשמע מדבריו שאם קבע עצמו על היין צריך סוכה. ועיי' גם ב"ח שם דבני חבורה שקבעו יחד לשתות וראי הוי קבע גמור, ובפרט במקום שנוהגין לשתות יחד בקבע בלי שום אכילה, ובעי סוכה ולברך לישב בסוכה (והט"ז סק"ז פליג ע"ז),

5

מחזור ויכ"ר
לרגלנו שמאג מו"ס רבי
יזאלאיו ז"ל תורת י"י גרמ"ל ז' אריג אלזשטיג
היין אוצר גפוסקית

6

לעולם חייב, וראיה לדבר דטעם מצטער שהוא פטור הוא מטעם תשבו כעין תדורו, ואמרינן ¹⁷⁷ גבי לילה הראשונה מה דירה אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל, ומקשי אי הכי לילה הראשון נמי, ומשני לילה הראשון הכתוב קבעו חובה דגמרי חמשה עשר מחמשה עשר דהג המצות.

[משנה] ה, ו לר"ב. אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה, מעשה שהביאו ¹⁸⁰ לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל, ולרבן גמליאל שתי ¹⁸¹ כותבות ודלי של מים ואמרו העולם לסוכה, וכשנותנין ¹⁸² לר' צדוק אכל פחות מכביצה, נוטלו כמפה ואוכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו.

פי' [הר"ם] ואכילת עראי הוא שיאכל אדם שיעור מעט לא יחשוב עליו לסעודה, אבל אוכלו לדחות תאוותו עד שיגמור סעודתו אחר כך. וזה המעשה הביאו ללמדך, כי המדקדק על עצמו ואינו אוכל ושותה דבר חוץ לסוכה הרי זה משובח ואעפ"י שאין בו חיוב.

פיו ושותה, כמו שכתבנו. ולדעת זה מיהא לא היה צריך להזכיר במשנתנו שתיה כלל שהרי בכלל האכילה היא, ושמא אשגר (לישן) [לשון] הוא, וגדולי המחברים ¹⁸⁶ כתבו בשתיית מים. ומ"מ נראה ששתיה בלא שום אכילה אפי' פרי או מרקחת עראי היא אפי' בייך, אבל כשבא לשתות עם אכילת פירות או מרקחות ודברים שאין צריכין סוכה נעשו קבע מצד היין ¹⁸⁷, וכמו שאמרו למטה שהביאו לרבן גמליאל כותבות ודלי של מים על דעת שיאכל וישתה חוץ לסוכה, ואילו היה היין מותר לו חוץ לסוכה ודאי יין היו מביאים לו, אלא שאסור מצד אכילת הכותבות, וכל שהיא באה עם אכילת דברים המחויבים בסוכה הרי הוא נגרר אחר הסעודה על הדרך שכתבנו תחלה. ומ"מ לענין שינה פירשו בגמרא שאין ישנין עראי חוץ

המשנה החמישית והכונה בה בענין החלק הרביעי והוא שאמר: אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה, שאכילת עראי [לא] חשובה אכילה, ופירושה בגמרא שיעורא כדטעים בר בי רב ועייל לכלה, היינו כביצה, שהוא טועמו במלא פיו בבת אחת ושותה מעט והולך לו לבית המדרש, ששיעור כביצה הוא אוכל הנאכל בבליעה אחת, וכמו שאמרו באחרון של יומא ¹⁸⁸ שאין בית הבליעה מזויק יותר מביצת תרנגולת. ולענין שתיה לא הזכיר בה שיעור קבע ועראי, ויש אומרים ¹⁸⁴ שכל שתיה בלא אכילת דבר המחויב לסוכה עראי היא, ועם אכילה היא נגדרת אחר האכילה, אם האכילה קבע אף היא קבע, ואם אין האכילה קבע אף היא אינה קבע, וכן נראה מלשון גדולי הרבנים ¹⁸⁵ שכתבו בכדטעים בר בי רב ועייל לכלה, שטועם מלא

76

אחת עם אכילת עראי אינה נחשבת קבע, והכי משמע מדלא בעינן בגמרא כמה שתיית עראי, וכן פרש"י כדטעים בר בי רב שטועם מלא פיו ושותה. ועי' ב"ח סי' תרלט. 186 רמב"ם סוכה פ"ו ה"ו. אף המכתם תמה אמאי לא יהיב שיעור נמי לשתית עראי, וכי דלפמש"כ הרמב"ם הרי כל שתיית מים נקרא עראי, ושל יין נקרא קבע, [הביאור הלכה בסי' תרלט כ' בשם הריטב"א דשתיית יין רביעית חשיב קבע, ע"ש], ואולי זו היא אף כוונת רבנו. 187 ראה מש"כ בהג"א

בסי' המכתם בשם הרב ר' שלמיה ז"ל מלוניל [ראה שם עמ' 58 ובהערת הר"א סופר אות יז]. 177 להלן כו, א. 178 במכתם שם, ומובא בשו"ע סי' תרס ס"ג בשם י"א. 179 הבכורי יעקב שם כ' ואפשר דכו"ע מודים בזה, והנך רואה שרבנו פליג ע"ז. 180 כג"י ש"ג במשניות. 181 כ"ה בש"ג שם, ולפנינו: שני, 182 לפנינו: וכשנתנו לו. 183 דף פ ע"א. 184 ל"מ מפורש בראשונים על אחר. 185 רש"י ב"ה כדטעים. והר"ן כ' ודקאמר שותין עראי ה"ק דאם שותה פעם

לסוכה, והזכירו בה ירדם, ר"ל שלפעמי נופלת עליו וישן ו שינתו לאחרים שהו או שהניח ראשו בין בה טעם אחר והוא שאין בו חלוק בי מתמננם אדם מעט המערב ¹⁸⁸ חבריא א ודיו, והילכך אין יי אף במוסר שינתו י בין ברכיו.

[כו, ע"ב]. מעשה זכאי לטעום את ה עם מעט תבשיל נ גמליאל שתי כותבו העולם לסוכה, ושא ותירצו בה שהמשנ ואם רצה להחמיר משום יוהרא, שהרי עצמו אף בפירות ער נדגוד עבירה כלל, ו אוכל פחות מכביצד לסוכה ולא בירך א חמשה דינין ¹⁸⁹ בכל אחד שאינו צריך א נטילת ידים, והשל מפה. והרביעי שאינו ברכת המזון, והחמי הא כל שהוא כביצה לאחריו. ואף מכלל

סי"ג, ועי' ב"ח שם. ר"י מלוניל שכתב והלן 190 כו, א. 191 כ"פ ר"י מלוניל, וכ הרמב"ם שם כ' שהוא כב המכתם וריצ"ג עמ' פח ו כביצה או כשתי בצים רש"י ותוס' ורוה"פ. היה והיה אוכל על טה שאכל תרומה עצמה, ור: בברכות יט, ב, ולפנינו:

ג"ג גמריג רובינו גמריג צ"ל - ט"ו סוכה

(פי' השמח) וכן נראה ממה שכתב הר"ן (יא. ד"ה אוכלין) וזה לשונו ודלמרינן אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה הכי קאמר דאם שותה פעם אחת עם אכילת עראי אינה נחשבת קצב והכי משמע מדלל צעינן בגמרא וכמה שתיית עראי וכן פירש רש"י כדעושים בר צי רב שטועם מלוא פיו ושומה עכ"ל אלמא להדיא דכל שתייה היא עראי: וד"ף הגהות אשיר"י ושתיית יין ודבש ושכר זהדי פירות או בלא פירות אלא יין בלבד וכגון שלא אכל לחם ולפתן אין לי לגרר אם מותר חוץ לסוכה אם לאו להטעו כעין תדורו אמר רחמנא ואין שתייה בלא אכילה או שמה פעמים אוכלים אגוזים ושאר פירות וקובעין עלמין לשתייה ואסור עכ"ל ומימה צעיני וכי אין דרך לקבוע על היין לשמות והלא צפרק כיצד מצרכין (בנכות מנ:) אמרו לא שנו אלא בשבתות וימים טובים שאדם קובע סעודתו על היין ואמר עוד שם (מג.) ר' יוחנן ד"ין נמי כשהסיקו אחד מברך לכולם דהוי קביעות בהכי ולדידן ישיבתו הוי כהסיקו לידהו ואפשר לומר דהגהות אשיר"י מדבר באדם יחידי היושב בסוכתו לשמות דסברא ללא חשיב קצב אלא בני חצורה שקצבו יחד לשמות ודאי הוי קצב גמור וצפרק לאותן מדינות שנוהגין לשמות יחד בקצב בלי שום אכילה דהוי ליה קצב גמור וצעי סוכה ולברך לישב בסוכה כן נראה לי להלכה אלא למעשה ראוי להחמיר שלא לשמות בקצב אלא חוץ סעודה לאפוקי נפשיה מפלוגתא וכן בקצב דבשר וגבינה וכיוצא בהן: L וכתב הבית יוסף ומה שכתב ומיס כיון דאין דרך לקבוע וכו' וכתב מה שכתב נוסחא מוטעת נודמנה לו להרב ז"ל דהגירסא הנכונה היא ומיהו: כיון וכו' והוא גם כן מדברי הרא"ש וכוונתו כמו שפי' דתחלה כתב דאפילו אם תמלא לומר דפי'י וגבינה צעי סוכה כמו שגראה מדברי ה"ר מאיר וה"ר פרץ היינו דוקא מי שקובע עליהם וכו' ואחר כך כתב דעתו ואמר ומיהו כיון וכו' דלא חשיב קצב ואינו צריך סוכה ודלא כה"ר פרץ:

אפילו הקובע סעודתו עליהן לא חשיב קצב דלא עדיף מאכילת עראי דפת שאינה צריכה סוכה. אבל תבשיל העשוי מחמשת המינין הקובע עליו חשיב קצב וצריך סוכה: ה"ן מברכין על הסוכה בכל פעם ופעם שנכנס בה. ואפילו הנכנס בסוכת חבירו לבקרו צריך לברך בכל פעם ופעם

דיבור ראשון) דמשמע דסבירא ליה דליחיה ליה לההוא פירוקא אבל הרמב"ם כתב צפרק ו' (ה"ו) מותר לשמות מים ולאכול פירות חוץ לסוכה ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפילו מים הרי זה משוגע וטעמו מדמתן צפרק הישן (טו:) מעשה שהביאו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום מן התבשיל ולרבן גמליאל שמי כותבות ודלי של מים ואמרו העלוס לסוכה ומפרש בגמרא (סג) דהכי קתני אם רצה להחמיר על עצמו רשאי כלומר ללא חשיב כמי שאינו מלווה בדבר ועושהו שנקרא הדיט (ירושלמי ברכות פ"ג סוף ה"ט, שנה פ"א ה"ב) טו ומנן מו החס וכשתנו לרבי דדוק אוכל פחות מכצלה אכלו חוץ לסוכה וכתב הר"ן (יא. ד"ה מעשה) דקתני הא דרבי דדוק לומר שאם רצה תלמיד חכם שלא להחמיר על עצמו צדק רשאי ולא הוי כמי שאינו מדקדק במצות:

ח מברכין על הסוכה בכל פעם ופעם שנכנס בה. צפרק לולב וערבה (מה:) אפליגו אמוראי דרבי יהודה אמר שמואל סוכה יום אחד כלומר אינו מברך עליה אלא יום אחד וכיון דלא מפקי לילות מימים כולו שצעה כחד יומא דמו ורצה בר בר חנה אמר רבי יוחנן סוכה שצעה כלומר צריך לברך עליה בכל יום ויום ואסיקנא כרבי יוחנן דכולהו אמוראי קיימי כוותיה וכתבו התוספות (ד"ה אחד) דכל אימת דנכנס לה כדי שיאכל וישתה וישן ואפילו עשרים פעמים ביום מברך על כל אחת ואחת מידי דהוי אמתילין למברך עליהן כל זמן שמניחן (סוכה מו.) וכן כתבו הר"ף (כג.) והרא"ש (פ"ד סי' ג) ז"ל וכן כתב הרמב"ם צפרק ו' (ה"ט) וכתב הרב המגיד ראיתי כתוב יאן דדוקא כשיאכל יציאה גמורה לנשות עניניו ושלא לחזור לאחור אלא אם לא יאכל אלא לדבר עם חבירו או להביא דבר לסוכה לשתחו לא הויא יציאה לחייבו בצרכה כשיחזור ודבר נכון הוא: ומ"ש שאפילו הנכנס לסוכת חבירו לבקרו צריך לברך בכל פעם. כן כמו

עלמין דאם פירות ושאר פירות וקובעין עלמין לשמות והלא צפרק כיצד מצרכין (בנכות מנ:) אמרו לא שנו אלא בשבתות וימים טובים שאדם קובע סעודתו על היין ואמר עוד שם (מג.) ר' יוחנן ד"ין נמי כשהסיקו אחד מברך לכולם דהוי קביעות בהכי ולדידן ישיבתו הוי כהסיקו לידהו ואפשר לומר דהגהות אשיר"י מדבר באדם יחידי היושב בסוכתו לשמות דסברא ללא חשיב קצב אלא בני חצורה שקצבו יחד לשמות ודאי הוי קצב גמור וצפרק לאותן מדינות שנוהגין לשמות יחד בקצב בלי שום אכילה דהוי ליה קצב גמור וצעי סוכה ולברך לישב בסוכה כן נראה לי להלכה אלא למעשה ראוי להחמיר שלא לשמות בקצב אלא חוץ סעודה לאפוקי נפשיה מפלוגתא וכן בקצב דבשר וגבינה וכיוצא בהן: L וכתב הבית יוסף ומה שכתב ומיס כיון דאין דרך לקבוע וכו' וכתב מה שכתב נוסחא מוטעת נודמנה לו להרב ז"ל דהגירסא הנכונה היא ומיהו: כיון וכו' והוא גם כן מדברי הרא"ש וכוונתו כמו שפי' דתחלה כתב דאפילו אם תמלא לומר דפי'י וגבינה צעי סוכה כמו שגראה מדברי ה"ר מאיר וה"ר פרץ היינו דוקא מי שקובע עליהם וכו' ואחר כך כתב דעתו ואמר ומיהו כיון וכו' דלא חשיב קצב ואינו צריך סוכה ודלא כה"ר פרץ:

ה מברכין על הסוכה בכל פעם ופעם וכו'. צפרק לולב וערבה אפליגו שמואל ור' יוחנן דשמואל קאמר סוכה יום אחד כלומר שאינו מברך עליה אלא יום ראשון דכולהו שצעה כחד יומא דמי ור' יוחנן קאמר סוכה שצעה כלומר צריך לברך עליה בכל יום ויום ואסיקנא כר' יוחנן: ומ"ש דמברך בכל פעם ופעם. כן כתבו הגאונים לפרש דברי רבי יוחנן: ומ"ש ואפילו הנכנס בסוכת חבירו לבקרו וכו'. כן כתב הרא"ש בשם רב האי גאון וגם זה צלל דברי ר' יוחנן:

דרכי משה

עליהו דהרי אף מהר"ם שהחמיר באכילת פירות כתב הרא"ש עלי דאין להחמיר אלא באכילת קצב מכלל דלמאן דמיקל אפילו באכילו קצב אין צריך סוכה אם כן הוא הדין גבי שתיית יין וכבר נחבא לעיל סימן קע"ד (קנה.) דבזמן הזה לא מיקרי קביעותו על הי קביעות ושתיית יין פטורה מן הסוכה אפילו קבועים ואם כן הוי די כשאר פירות מכל מקום טוב להחמיר שהרי כתב הרמב"ם המחמיר תבא עליו ברכה:

פרישה

לא שחאו דרך קביעות מקום ליכא מאן דמגרינן סוכה כדין פירות וגבינה והא דשוים היינו דוקא בשלא עשה עליהן קביעות אלא לענין אם קצב עלי לא שחאו דרך קביעות מקום ליכא מאן דמגרינן סוכה וליצינו פרץ אין צריך סוכה ואם קצב על גבינה ובשר לצינו פרץ לא

עלמין דאם פירות ושאר פירות וקובעין עלמין לשמות והלא צפרק כיצד מצרכין (בנכות מנ:) אמרו לא שנו אלא בשבתות וימים טובים שאדם קובע סעודתו על היין ואמר עוד שם (מג.) ר' יוחנן ד"ין נמי כשהסיקו אחד מברך לכולם דהוי קביעות בהכי ולדידן ישיבתו הוי כהסיקו לידהו ואפשר לומר דהגהות אשיר"י מדבר באדם יחידי היושב בסוכתו לשמות דסברא ללא חשיב קצב אלא בני חצורה שקצבו יחד לשמות ודאי הוי קצב גמור וצפרק לאותן מדינות שנוהגין לשמות יחד בקצב בלי שום אכילה דהוי ליה קצב גמור וצעי סוכה ולברך לישב בסוכה כן נראה לי להלכה אלא למעשה ראוי להחמיר שלא לשמות בקצב אלא חוץ סעודה לאפוקי נפשיה מפלוגתא וכן בקצב דבשר וגבינה וכיוצא בהן: L וכתב הבית יוסף ומה שכתב ומיס כיון דאין דרך לקבוע וכו' וכתב מה שכתב נוסחא מוטעת נודמנה לו להרב ז"ל דהגירסא הנכונה היא ומיהו: כיון וכו' והוא גם כן מדברי הרא"ש וכוונתו כמו שפי' דתחלה כתב דאפילו אם תמלא לומר דפי'י וגבינה צעי סוכה כמו שגראה מדברי ה"ר מאיר וה"ר פרץ היינו דוקא מי שקובע עליהם וכו' ואחר כך כתב דעתו ואמר ומיהו כיון וכו' דלא חשיב קצב ואינו צריך סוכה ודלא כה"ר פרץ:

אוכלין אכילה ארעי חוצה לה ואין ישנים שינת ארעי חוצה לה, אפילו הכי כיון שהאכילה עיקר פוטרי השאר: * הג"ה ועיין לקמן סימן תרמ"ג סעיף ג': ועוד דאי אפשר לברך על השינה, שהרי כל הברכות צריכות להיות עובר לעשייתן: * הג"ה ועיין לעיל סימן כ"ה סעיף מ': ואם יברך קודם שישן שמא יזכור לא יוכל לישן אח"כ והוי ברכה לכמלה, ולכך עיקר הברכה היא על האכילה ופוטרי השאר. יש נוהגין כשיושבין בסוכה ממעודה לסעודה, כגון ששותין בה שתיית קבע מסעודה ראשונה עד סעודה שנייה כלי הפסק, רק שמברכין ברכת המזון על סעודה הראשונה ואח"כ חוזרין ושותין כל היום, י" אפילו הכי כשנמשלין ידיהם ורוצין לחזור ולאכול סעודה שנייה בסוכה בעוד שלא יצאו ממנה, מברכין לישב בסוכה אחר ברכת המוציא של סעודה שניה כמו שמברכין בשאר (הסעודה) [הסעודות]. ונראה לי שטעות גמור הוא בירם, שהרי לא הסיחו עדיין דעתם משיבת סוכה שכבר ברכו עליה בסעודה הראשונה, דבשלמא נמילת דיום וברכת המוציא חייבים, שכבר הפסיקו וברכו ברכת המזון על סעודה הראשונה והיה להם היסח הדעת מן האכילה, אבל לישב בסוכה למה יברכו שהרי לא הסיחו דעתם ממנה וברכה שאינה צריכה היא, ומה שנהגו לקבוע ברכת לישב בסוכה על האכילה, היינו משום שמסיחין דעתן מן האכילה י" ויוצאין (א) מן הסוכה [א] כמה פעמים וחוזרין לתוכה, אבל הכא שישבו בתוכה כל היום ולא יצאו ממנה, למה יברכו עליה כשירצו לאכול בה פעם אחרת, בישיבה זו שברכו עליה בתחלתה בסעודה הראשונה:

* הג"ה ועיין לעיל סימן קע"ד סעיף ו' וסימן קע"ו סעיף א' וסימן ר"ג סעיף (א) [ב]: והרצוזה להחמיר גם בפירות ומים הרי זה משוכה וחבא עליו ברכה. והבשיל העשוי מחמשת מיני הדגן קביעותיו חשיב קביעה, שהקובע סעודותיו עליו חשיב קבע וצריך סוכה, ואם אינו קובע סעודתו עליו אינו צריך סוכה אפילו אוכל הרבה ממנו, ושתיית יין נמי ארעי הוי ולא בעי סוכה, והני מילי ששותה שתיה לצמא, אבל אם קבע לשותתו הרבה ודאי הוה קביעות כדאיחא לעיל סימן קע"ד סעיף ד', וסימן ר"ג סעיף (א) [ב], לפיכך נראה דגם לסוכה חשיב קבע וצריך סוכה וטוב להחמיר הן. ולענין הברכה נראה (ו) י" שצריך לברך אפילו על השתייה שהיא של קבע, שהרי מן הדין היה לו לברך בכל פעם שנכנס, אלא שקבעוה על האכילה כמו שיתבאר בסמוך, וא"כ למה לא יברך גם על שתייה של קבע שקובע עליה כמו שמברכין על האכילה, וכיון שדירת סוכה מצוה הוא צריך לברך עליה בכל פעם שיכנס בה, כמו שמברכין על שאר כל המצוה, ואע"ג דבפסח אין צריך לברך על אכילת מצה בכל פעם שיואכל מצה, דלא דמי מצה לסוכה, שאכילת מצה לאו מצוה היא כל ימי הפסח, דאי בעי אכיל או בעי לא אכיל כל ימי הפסח חוץ מליל ראשון, ובלבד שלא יאכל חמץ, אבל סוכה י" אי אפשר (ח) לדור חוץ ממנה כל ימי החג, לכן צריך לברך כל פעם ופעם שנכנס בה. מיהו י" לא נהגו לברך עליה אלא כשרוצה לאכול בה, שעיקר קביעות שאדם עושה בתוכה היא אכילה, ופוטרי כל שאר הדברים שרוצה לעשות בתוכה אפילו השינה שהיא חמורה מהאכילה, שהרי

הגהות מוהר"א אזולאי

[ה] יש אומרים שאין שוחים חוץ לסוכה אלא שתיית עראי שהיא פחות מרביעית.

אליה זומא

(ו) וכן פסק הב"ח, אלא שסיים וראוי להחמיר שלא לשתות בקבע אלא תוך סעודה, וכן בקבע דבשר וגבינה וכיוצא בהן: (ז) ועוד הא חייב נמי בשינה ואי אפשר להיות כ"כ בלא שינה כדאיחא בנדרים: (ט) שאי אפשר שלא יצא מה שצריך לו במקום אחר שהרי תשכו כעין

מלבושי יו"ט

תרל"ט [א] כמה פעמים. שאי אפשר שלא יצא לעשות את שצריך לו במקום אחר שהרי תשכו כעין מדורו, אבל כששותין אינו יוצא אלא על מנת לחזור מיד לשתייתו ואינו מסית דעתו, אף על פי שגם לעיל אינו מסית דעתו ורואה לשכח לקוחו, הא לא הוי מילי דכעין מדורו הוא שרואה לשכח לשימו לעולם, אבל נשתייה אף על פי שיוצא לעשות נרכיז וכדומה לזה הרי רואה מיד לחזור:

אליה רבא

יד אי אפשר לדור וכו'. ועוד הא חייב נמי בשינה ואי אפשר להיות ג' ימים בלא שינה [גריס טו ע"א]: טו דא נהגו וכו'. ומי שדעתו שלא לאכול פה כל היום או להמנעו חייב לברך בכל פעם שיכנס (ט"ז טוה הי"ט). אבל כשדעתו לאכול אינו מנצח עד האכילה, מיהו טוב שיאכל מעט בצוקר ויברך כדי שיפטור הכל (מג"א סי"ח ז): טז דא יובל צישן וכו'. מקשינן מסוף סימן תל"ב שכתב רמ"א אם לא נמן לא עכב, דדעת כל אדם עם הברכה לנער אם נמלא. וי"ל דהתם מקיים על כל פנים מלוא דביקה. ועוד דלנצח כתב לעיל [שם ס"א] טעמים אחרים, [ועיין מ"ש לעיל] סימן רל"ט [סק"ג]: י" אפילו הכי וכו' כשנמשלין וכו' מברכין וכו'. קשה לדעתו הוה לכו לברך נמי אשתיית קבע אחר ברכת המזון: י" ויוצאין מן הסוכה וכו'. שאי אפשר שלא יצא לעשות מה שצריך במקום אחר, שהרי תשכו כעין מדורו, אבל כששותין אינו יוצא אלא על מנת לחזור מיד לשתייתו ואינו מסית דעתו. אע"פ שגם לעולם אינו

מפני שהלכה כן אלא שרצו להחמיר לא נשנה צמטנה רק סתם גמרא ממרן כן קושית מעשה לקמור, וא"כ פריך המקשן מנח ליה לתסם גמרא שגם בשיני כותבות היה חומרא דילמא אכלן רבן גמליאל קבע והוי הלכה, אלא ודאי ידוע לתסם גמרא דהוה פחות מכביצה והוי מעשה לקמור כמו בטעמיתא משיל ודו"ק: יג דצריך לברך וכו'. וכן פסק הב"ח [סי"ד ד"ה ומ"ש ושתיית יין] כששותה חצרותא, אלא שסיים וראוי להחמיר שלא לשתות קבע אלא תוך הסעודה וכן בקבע דבשר וגבינה וכיוצא בהן ע"כ. והוא הדין בשאר משקין [מג"א סק"ה]. אבל בט"ו [סק"ו] פסק שאין לברך כלל על השתייה כי ברכת אכילה פוטרתו כמו שינה, ואפילו אם קובע עצמו לשתות קודם האכילה כגון שתיית י"ש אפילו הכי ברכה שצריך אח"כ נשעת אכילה פוטרתו ע"ש. ודעת הלבוש וכו"ס נראה עיקר, דשתיית קבע משוג כאכילת קבע ממש ואין האכילה פוטרתו, וכהאי גוונא כתב בשני הלקט [סי' שמו] ומנח [סי' מד], גם סברת הלבוש נכונה לדון כאן ברכה לנעלה כיון דהרבה פוסקים דמנצח בכל כניסה:

קלאון רבי הרצני יבג זצ"ל
צברין אב"ד

ב. גרימתו של:

ג. מיתלה דרבה של דף

כ"ט ע"א:

ג. רש"י על ד"ה מאני

מיתלה; מרדכי על רמז

תשמה בשם סמ"ג ע"ש

מג קב, ג'

ג. גמרא על וביעוט

המוספות של ד"ה

ואמרי; רש"י על פ"ג

סימן י"ט; ר"ן על י"ג, א,

ד"ה שרגא, והיטחו כן

מהגמרא של מ"ג, א'

ד. לטון רמז"ס צפרק ו'

מקוה הלכה ו':

ה. משנה וביעוט של דף

כ"ה ע"א; מ, ב, א:

ו. על שם בגמרא [מ, ב, א]

כדעוים כי כי רב ועייל

לכלה, ופירשו המוספות

שם ד"ה הרמז והר"ש

שם פ"ג סימן י"ג כ"ה:

ז. לטון רמז"ס על:

ציונים דרמ"א

תרל"ט (6) טור [עמוד

מקל]:

ז) טור [שם; ור"י סוכה

כ"ט, א ד"ה מאני מיתלה;

מרדכי על רמז תשמה, כ"ט

סמ"ג ע"ש מג קב, ג':

ג) ב"י [שם ד"ה מקוה] בשם

אורחות חיים [הלכות סוכה

סימן ל"ן]:

ד) טור [עמוד מקלה]:

עשרות זקנים

תרל"ט א] הפטרה

בסוכה. עשרת ברוב

ונחשתה ור שעה וכיוצא

בהו שרי [ב"י עמוד מקל ד"ה

והוקה ורקח סימן ר"ע עמוד

קטו]:

ב] אבילת עראי. אפילו

תלמיד חכם אם רוצה שלא

להחמיר על עצמו בכך

רשאי, ולא היו כמו שאינו

מדקדק במצוה:

ג] ויין, היינו כששוחה

שתיה לצמא, אבל אם

רוצה לשחות רובה, ודאי

היו קביעות וצריך סוכה

לחם רב ע"פ ד'. ועל

שחית קבע צריך לברך

לישב בסוכה [מצאו כתוב

בספר לחם רב ע"פ ה'.

כשיושבים בסוכה מסעודה

לסעודה, כגון ששותין בה

שחית קבע מסעודה

ראשונה עד סעודה שנייה

בלי הפסק, רק שמברכין

ברכת המזון על סעודה

הראשונה ואחר כך חורין

ושותין, אם רוצים לחזור

ולאכול סעודה שנייה

בסוכה בעוד שלא יצאו

ממנה, אין מברכין לישב

בסוכה אחר ברכת המוציא

של סעודה שנייה, שהיו

עדיין לא הסירו דעתן

מישיבת סוכה שכבר ברבו

עליהם בסעודה הראשונה.

בשלמא נטילת ידים וברכת

המוציא חיבים, הואיל

והפסיקו כבר וברכו ברכת

א אב"ד כ"י אב"ד. כד שזאבין זו מים, חוץ לכוסה [גמרא]

סוכה כ"ט, א. כלים שמשתיין בהן קמח והערבינות וכלים של כשמים,

חוץ לכוסה [מרדכי] על רמז תשמה שכלי הלכט סימן ע"א. אם

הכנים בסוכה כלי מאכל לא נפסלה הסוכה בכך [ב"ח עמוד מקל

ד"ה כחז הר"ק]. עיין סימן

תרס"ו: ב מניחה חוץ

לסוכה. שלח מלך הסוכה ויחטט

ממנומה. המנהג של להכניס נר

חרס בסוכה [הגהות מנהגים ר"ח

טייטל מנהגי סוכות אות ק"ז ב"ח עמוד

מקל ד"ה כחז נחוקת]. עיין סוף

סימן תרע"ג: ג תשמיש בווי.

כגון טעמת קדרות וקערות [ב"י

עמוד מקל ד"ה כחז]. ו"י משמע

דבכוסות ליכא קפידא. משמע

מלשון השו"ע דקדרות וקערות דין

אחד יש להם, קודם אכילה שרי,

לאחר אכילה אסור שאו הן מאוסים.

והעולם מזהירין מקדירה חף קודם

אכילה, ומקערה אין מזהירין חף

לאחר אכילה, ואינו נכון:

ד שינת עראי. דפעמים דמגי

ליה לאינש כהני, והוה ליה קבע:

ז ויין. ואפילו קבע לין אין קביעות בזמן הזה, כמו שכתב סימן

קע"ד ה' [דרכי משה אות ג]. ולפי מה דקיימא לן על [פס"ק ד] וביעוט

ר"י ג [פס"ק א] דהוי קביעות, צריך סוכה, וכן כחז הלכות [פס"ק ב].

זו"כ הב"ח [עמוד מקל ד"ה ח"ן] אדם יחיד היושב לשמות, סכר

ללא חשיב קבע. אבל בני חבורה שקבעו לשמות היו קבע גמור,

וצפרט במקום שנוהגין לשמות יחד בקבע עלי שום אכילה דהוה

ליה קבע גמור ובעי סוכה ולצרך לישב בסוכה, כן נראה לי להלכה,

אבל למעשה ראוי להחמיר שלא לשמות בקבע אלא חוץ הסעודה,

לאפוקי תשמיש מפלוגתא, וכן בקבע דבשר וגיבנה וכיוצא בהן, עכ"ל.

והוא הדין בקביעות דשאר משקין [משמע בהדיא דלשחיה עלי

קביעות אין לצרך, וכן כחז המטה משה [סימן תתק"ח], וכן כחז

המרדכי [סוכה רמז השמ"א] בהדיא והגהות מנהגים [ר"ח טייטל מנהגי

סוכות אות ק"ד] בשם הר"ש [שם פ"ג סימן י"ג]:

לסוכה. ואמרינן בגמרא [שם] דהכי קאמר, אם בלא להחמיר על עצמו מחמיר,

ולית ביה משום יוהרא, ומעשה נמי והציאו כו': (ו) ויין

בו'. ברא"ש [סוכה פ"ג סימן י"ג] וטור [עמוד מקלה] כתבו אפילו אם

תמני לומר דפרי דעני סוכה היינו דוקא מי שקובע עליהם, אבל מי

שאוכלין

דריך עראי ודאי אין צריכין סוכה. ושמיית יין, עראי הוא, עכ"ל. ומשמע

דאפילו קבע עצמו לשחות יין פטור. ובהגהות אשרי פרק

דסוכה [שם ד"ה וכו'] כתב ח"ל, ומיהו שמיית יין ודבש ושכר בהדי

פירות או בלא פירות אלא יין בלבד, וכגון שלא אכל לחם ולפתן

לי לצרר אם מותר חוץ לסוכה אם לאו, דלשון בעני דתדורו אמר רחמנא

ואין שמייה בלא אכילה, או שמת פעמים אוכלין אגוזים ושתו

פירות וקובעין עצמן לשחיה ואסור, עכ"ל. ובלבד [פס"ק ב] כתב על

שמיית יין, והני מיילי ששוחה לנמא, אבל אם קבע לשחות הרבה

הוה קביעות, [ק"ד] [קע"ד] [פס"ק ד] [ור"י] [ור"י] [פס"ק א], לפיכך

נראה דגם לסוכה חשיב קבע וצריך סוכה, ועל

להחמיר. ולענין הברכה נראה שצריך לצרך על השחיה של קבע,

שהרי מן הדין היה לו לצרך בכל פעם שנכנס, אלא שקבעוה על

האכילה כמו שיכתב בסמוך [ב"ח] למה לא יברך גם על השחיה של קבע

כמו שמברכין על האכילה, עכ"ל. ולי נראה דאין לצרך

לישב בסוכה כלל על השחיה אפילו בקביעות, דאפילו אם תמני

לומר דחייב בסוכה מכל מקום אותה ברכה שמברך על האכילה

פוטרת

אותו מכל וכל. וראיה ממה שכתבו התוספות נ"א, ב ד"ה שכתב

והר"ש [סימן י"ג] צפרק קמא דברכות ו"ל, כיוצא בזה שאל ר"י מר"

אם צריך לצרך על השינה בסוכה, דיותר תמיילי שינה מאכילה,

דיותר לאכול אכילה עראי חוץ לסוכה ושינת עראי אסור חוץ

לסוכה

עריך לחם למהריק"ש

תרל"ט ט"ף א ושותה וכו'. וישן ומטייל: [שם] ב"ח [פס"ק ב]. ולא

תשמה בסוכה דברים של ציון משום ציון מזה. ועיין [מה שכתבתי]

סימן מר"מ על דין

שערי תשובה

ג) לאחור. עיין באר היטב. ועיין ברכי יוסף [א"ח ב] שכתב בשם

רבני איזמיר הסכימו שאין להביא הקדירה בסוכה ולערות

החבשיל לקערה. עיין בבג"א

ואדם המספר עם חבירו יספר עמו

בסוכה

ב) המנוחה. כתב ב"י [עמוד מקל ד"ה והוקח] בשם

רוקח [סימן

נר חרס בסוכה כי אם מנורת

צמח

ונחשתה ור שעה, עד

פירש

סוכה קמנה. פירש

סוכה כ"ט, א ד"ה סוכה קמנה] על

שיעור

מזומנס ז' טפחים. משמע

דע"פ

האיכור משום דבזה

ממעט

משיעורה, וכעין

היהיל דסקר

פחות מד'

ואור אללו

דסימן

סקיף ג'

דפוסל

בסוכה

קמנה

וקשה לי

מאי שנה

מהיהיל

דסימן

תר"ל

סקיף י"ג

דלס

סמך

הסקר

על

העמודים

כו'

דכשר

ליון

שם

י'

טפחים

מהארך

עד

הסקר

והמטה

אינה

ממעטת

השיעור

כ"ן

ש"ס

שיעור

אם

נטול

המטה,

כל

שכן

כאן

אם

נטול

המנוחה,

ותו

דלס

כן

מאי

גריעותא

דמנוחה

משאר

כלים

שמותר

להכניס

לסוכה

ואפילו

קמנה.

ונראה

לי

דמיה

במנוחה

שהיא

תלייה

ותקשה

למעלה

בסקר

כמו

בזר

לאמפיץ

שלנו,

ועל

כן

ממעט

הנר

כשיעור

שלו

מן

הסקר

ונשאר

פחות

מכשיעור.

לפי

זה

אין

איכור

אלא

בנקשר

ושיעור

מזומנס.

אלל

המוספות

כתבו

[שם]

ד"ק

כ"ט

ע"א

ד"ה

ואמרינן

הטעם

דסוכה

קמנה,

דמייסין

שמה

תשרף

סוכה.

לפי

זה

אין

חילוק

בנקשר

למעלה,

וגם

במזומנס

ז'

טפחים,

אלל

שרוף

לשער

שלא

תשרף

סוכה,

כן

נראה

לע"ד

בזה:

(ד)

שוב

תשמיש

בווי.

נראה

שאין

בכלל

זו

תשמיש

המטה,

כיון

שזו

שומה

על

מנוה,

ובהדיא

אימא

בגמרא

[סוכה]

פרק

היטן

נ"ה,

בן

דלא

עבדין

חופה

בסוכה

משום

זער

חתן

שזו

שם

לשחק

עם

כלמו

כיון

דמקום

זר

הוא,

משמע

דמותר

שם:

(ד)

אפילו

שינת

עראי.

לחנה

רצח

גם

ס"ה,

אין

קבע

לשינה,

שפעמים

שאינו

מנמנס

אלל

מעט

ודי

לו,

הלכך

זו

היא

שינתו:

(ו)

ומותר

לשותות

מים.

במשנה

שם

ט"ה,

בן

אמרינן

מעשה

והציאו

לרי'

יוחנן

בן

זכאי

לטעום

לחם

התבשיל

ולרצן

גמלא'

ב'

כותבין

ודלי

של

מים,

ואמרו

העולם

באר היטב

ב) ובפ"י. ואדם המספר עם חבירו, יספר בסוכה עמו, [ט"ז סי"ק א]

ידבר בסוכה דברים בטלים, ולא יראה שום כעס בסוכה, עיין

ע"ה [מקל]

מבזבזות פנימיות

מבזבזות משה רמז ירון גאל

הבין יונת

(א) וישן עיני ט"ו. עיני דרכי משה (ואו א) בשם מהרי"ל והלכות סוכות עמוד שש. ובמהר"י ווייל (סימן קצא) הרוצה להשתוק בקוביא ישתוק בסוכה ו'. עיני אליה רבה (סימן א) ראוי שלא לרד בסוכה כי אם דברי תורה, וכל שכן דברים בטילים שיהא אסור לחון לסוכה, וקוביא בדרך שאין אסור, הנזהר תבא עליו ברכה. לכבוד השולחן כמפה בשבת ויום טוב בבית כי אם בסוכה. והשמע בחול המועד אין מכסין כלל השולחן (אף בסוכה), ובשמני קצות יכסה גם בבית החורף, יע"ש. וכמדומה שאין העולם נוהגין רק מכסים השולחן אף בביתו, גם בחול המועד מכסין השולחן רק טוב מיקרי. עיני סימן תצ"ח דמכל מקום יום טוב הוא: **(ב) המגורה**. עיני ט"ז. ברש"י סוכה כ"ט (ע"א ד"ה סוכה) סוכה קטנה מביאין נר חרס, הא בסוכה גדולה מביאין. ובי"ש בשם רוקח כו'. והתופה בקוביא י"ל שרי, דאין מיאוס, עיני דרכי משה (ואו א) ד"ה יתכן בזה: **(ג) סוכה קטנה**. עיני ט"ו. רש"י. סוכה כ"ט א'. ובתוספות שם ובלבוש (סעיף א) בקטנה אין דרך להכניס במקום צר פתח הוא הדין בסוכה. ועוד, שמה ישרף סוכה ולא יהיה לו אחרת. וכן רולק אף בגדולה (נימס) [נמאס] ו'. וקשה קצת ממה דאמר סוכה מ"ח א' סוכה גדולה מאי, לימא דעיל נר בלא דולק שם. והר"א ש"ס כ"ט (פ"ב סימן ט"ו) נמי משמע דבקטנה אסור, הא גדולה בכל ענין שרי, וצ"ע. ועיין ב"ח (עמוד הקלו דבור ראשון) מפרש דמבטלת שמה ישרף סוכתו ויצא, ואי"ה במ"א אות ב' יבואר עוד. מורכבי ה"ב"ח בסעיף ג' (שם) יראה דנוי סוכה דממעטין מהצד היינו בהקצה כל ז' דאסור ליטול משם, מה שאין כן כשהתנה דרשאי ליטול אין מעמעטין בסוכה קטנה. עיני סימן תרל"ח (סעיף ב) וסימן תרל"ד (סעיף ג) * וצ"ע בזה: **(ד) שום תשמיש בזיו**. עיני ט"ז. ועיין אות ח' (פ"א נ"ט) כ"ט (זמ"א), וע"ש: **(ה) אפילו**. עיני ט"ז. סוכה כ"ו א' כרובא, ואפילו מניח ראשו בין ברכיו אסור. ורש"י (ד"ה רבא) כתב דרבא סובר דשמה ירדה ואנן קיימא לן בסימן ו' דרוקא בין ברכיו, וסוכה אף בין ברכיו אסור, ולרש"י משמע הא דמשני ט"ח שם] תנא חדא אין ישן בין עראי וקבע, ולא מוקיא לה בארן ראשו בין ברכיו, משמע דלרבא הוא דמשני הכי. ועיני סימן מ"ד (פ"א ת"ח) יש אומרים עראי ק' אמה, הא בציד מהכי אף עראי לא הוה, ואפשר הוא הדין לענין סוכה כהאי גוונא: **(ו) ומותר**. עיני ט"ז. **בזה:** **(ז) ויין כו'**. עיני ט"ז. בטור (עמוד תקלה) יש גורסים ומים כיון שאין דרך לקבוע אפילו קבע הוה עראי, ויש גורסים ומיהו מביחן [במים, כיון שאין דרך לקבוע, וקאי אכשר וגבינה, יע"ש היטב בכ"ח (עמוד תקלו ד"ה וכתב) מה שכתב, ובכ"י (עמוד תקלה ד"ה ומ"ש ומ"ס) מזה. לגירסת הכ"י ומים, משמע לכאורה ביין בקבוע בעי סוכה, דמים אין דרך לקבוע הא יין כו', דאין לומר דין בקבוע הוה כעראי דפת הרוצה יחמיר, ומים קבע דידהו לא הוה אף כעראי, דא"כ איך כתב (הסוד. עמוד תקלו) ולא ערבי מעראי דפת (אף אם נאמר מה שהחמיר דכן גמליאל משום כותבת, עיני סוכה (כ"ז) [כ"ב]). אבל לגירסת הכ"י י"ל כן, דין אף בקבוע הוה עראי, ולהלכה העלה (ה"ט"ו) דאין לברך על השתיה לישוב בסוכה ולסמך [ע"ל ז' הכרבה שיברך בהמוציא, אבל סוכה מיהא בעי בקובע לשחות שכר ודבש וכדומה, ואסור לברך על השתיה לישוב בסוכה ולסמך].

א אבל. עיני מ"א. כלל דמילתא. כל שאין נדירה שדר שם ככה יהיה נכונה. ובסימן תרס"ו מנעים קדירה להכיר שהיא פסולה, לאו דוקא, אלא פגומה ואין מיוז עוד נכונה; אלא לא נפסלה הסוכה בכך אם הכניס קדירה לשם זו הימים: **ב** מניחה. עיני מ"א. עיני ט"ז [סימן ג']. ובסימן תרע"ג סעיף ג' ישן שהולק פעם אחת ומדש שרי, ובקוביא נמי י"ל דשרי, ועיני ט"ז [פ"א סימן ב] מזה, משמע לכאורה אף חרס מדש אין מניחין בסוכה: **ג** תשמיש. עיני מ"א. כוסות לין קפידה לרחוק בסוכה גופא, ובכ"י (עמוד מקל ד"ה לין מניחין) בשם ארזות חיים (הלכות סוכה מ"ז) קצרות וכוסות י"א בסוכה, וצ"ע. ומה שכחז קדירה קודם אכילה, ובסימן תרס"ו קדירה וקערה אחר שאלו דמאסין, הא קודם לכן אף קדירה רשאי לכתולה. להכניס שם עם מאלו, ואמ"כ אף קערה אף מניח שם. וכן משמע לכאורה ממה שכתב כ"י טעמיה קדירות וקערות, ומה צני קדירה הסם, שמע מינה עם מאלו מותר ורשע לשתוף מיד ולא לשהות אסור. ומיהו י"ל מי שחשב שאין מאלו קדירה להדרו רק צמרת אחר, ונקטרה מניח להדרו, כן יעשה בסוכה, שלא יסא מלוח כנויח עליו: **ד** שינת עראי. כרובא [סוכה ב], עיני ט"ז [סימן א] מזה: **ה** ויין. עיני מ"א. וספק נכרות לקולה, ואין רשאי לברך לישוב בסוכה על קביעות שום משקה ואף יין, עיני ט"ז [סימן ו]. ומיהו רלוז שלא יעשה כי אם מוח הקערה, או עכ"פ יוכל כבידה פת מחמשת המינים, דהיינו יומר מוכינה. ופת כמנין עיני (לעיל) [לקמן] האל אברהם אות ט"ו] מזה. ומכיל מה' מניח משמע דמנכר עליו:

הגהות רעק"א

(א) שריע סעיף ב' מותר לאכול אכילת ארעי. נאליה רבה סעיף י"א הביא בשם המה"ל (יב"ח סימן פ"ג) ופסקי הלכות (סימן ע"ג) שכתבו שם הר"ר אביגדור דלפילת ארעי דשנת ויום טוב משיב קבע. ונחמיהו ל"ה לכות דף מ"ט (א) [ב] כחוספות ד"ה לוי צני, כחכ כן מסגלה דכוונת מוסקפות י"ו כו'. ריש פרק ב' דשבת (כ"ב, א) [ט] וסעיף ב' אובליב כו'. שם [סוכה כ"ב, ב] פרק בתרא דינמא פ', א]. וראה ממה שכתוב שם [סוכה (כ"ז) [כ"ב] א' הא כביצה כו' לימא כו': [י"א] ומותר לשתות מים. שם [כ"ב, ב] מעשה לסתור כו': [א] [הגהו ויין [ש"י] ולאכול כו' [הגהו ואפילו כו'. יומא ע"ט ב' משום דהוה ליה פירי כו' אימא אכלתום כו', אי בעית אימא כו'. והטעם משום דלא קבע אינש

תרע"ט [א] וסעיף א [הגה] וישן. כמו שכתוב בסעיף ב': [ב] ומיית' גמרא [שם [סוכה כ"ב, ב]: [ג] [ש"י] ורר כו'. שם תשובה ענין תדורו (ובאן [מכאן] כו': [ד] בין כו'. שם מ"ג א': [ה] בדרך כו' ובל כו'. שם סוף פרק ב' [כ"ה, ב]: [ו] [הגה] לאחר האכילה [ש"י] כגון כו'. רש"י [שם ט"ז א ד"ה מאי מכלא]: [ז] [הגה] וא"ל יעשה כו'. נלמד מכלי אכילה וכיוצא: [ח] שלא [י] [בפ"ה כו'. עיני באר הגולה (ואו ח) ששיעור מלא פיו כביצה, כמו שכתוב [הסוד. עמוד תקלו] ולא ערבי מעראי דפת (אף אם נאמר מה שהחמיר ה"ט"ו) דאין לברך על השתיה לישוב בסוכה ולסמך [ע"ל ז' הכרבה שיברך בהמוציא, אבל סוכה מיהא בעי בקובע לשחות שכר ודבש וכדומה, ואסור לברך על השתיה לישוב בסוכה ולסמך].

מחצית השקל

דטעם איסור קדרה בסכה דהניו אין וגילין להיות בבית דירה, ולא משום מאיסותא, אלא משום שכתבו ענין תדורו, וא"כ אפילו קודם אכילה אסור. אבל לאחר אכילה, אע"ג דהביא הרב כ"י [שם] בשם רבבי"ה [סוכה סימן הרמא] דקערות שריין, אפילו הכי אין ביריניו להקל נגד הרב כ"י בש"ע דפסק דלא כוותיה, מכל מקום בין קודם אכילה ובין אחר אכילה, אין קדרה ובין קערה, אין לנו אלא פסקי הרב כ"י בש"ע ולאורו נלך: **ה"ט"ו** (ה ויין כו'. כמו שכתוב סימן קע"ג. ר"ל, הטור הביא שם [עמוד קפ"ט] דברי הש"ס [ברכות מ"ב א.] דין שלפני המזון פוטר את היין שלאחר המזון מברכה. ואמרינן שם [ע"פ] לא שנו אלא בשבתות וימים טובים שאדם מקבוע על היין, אבל בחול דאין אדם קובע על היין אינו פוטר, הרי דאין קביעות טוב לחול, ובכל ענין פוטר, וכדעת הראב"ד (הובא בטור שם) דעכשוו גם בחול קובעים על היין: ובסימן רי"ג. כתוב בש"ע דאין אחד יכול להוציא את חברו בכרכות הפירות כי אם בפ"ת ויין אם הסיבו, דאז מיקרי קבע, ולדין הישיבה נחשבת כמו הסיבה בימי חכמי הש"ס, וחשיב קבע. הרי ולדין קובעים על היין: וז"ל הב"ח. אבל למעשה כו' לאפוקי נפשיה ומפלוגתא. שהב"ח הביא תחלה דברי הגהות אשר"י [סוכה פ"ב סיף סימן ו'] דנתתק אם חשיב שהיית יין קביעות: וכן בקבע דבשר וגיבנה. דגם כזה הביא הטור (עמוד תקלה) מחלוקת הפוסקים אי חייב בסכה: והוא הדין בקביעות דשאר משקין. (ולענין במדינתנו הוא הדין קאפיצ' וכן כתב מ"א לעיל סימן רי"ג סיף וי"ו:

א אבל כו'. אם הכניס כו' לא נפסלה כו' עיני סימן תרס"ו. ר"ל, דמשם רוצים להביא ראייה דנפסלה ע"י כן, דאיתא ה"חם אי רוצה לאכול ישיעי בסכה שלא יהיה נראה כעובר על כל תוספי מניסין בה קדרות ערות וכיוצא בה כדי להכיר שהיא פסולה, עכ"ל שם. הרי כתב לשון אלה. אבל באמת אין הכוונה שם שנפסלה באמת ע"י זה, אלא מראה ה שכתב עבר זמן סוכות ופסולה מצוות סכה ואינו יושב בה בתורת הג כות כו', כן כתב הר"ן סוף מסכת סכה [כ"ג א ד"ה אבל]. ועיין בכ"ח (עמוד ג"ד ד"ה כתב הר"ן) שהביא לשון הרמב"ן [שם במלחמות] שכתב היישוב כלשון ר': **(פ"ג ב)** מניחה כו'. שלא תדלק כו'. וכתב ב"ח [עמוד הקלו דבור ראשון] עם זה אפילו אינה מצומצמת ז' טפחים על ז' טפחים אסור, לאפוקי עם הדגדג כיון דקביע שם ממעט משיעור הכשר סכה. ועיין בט"ז סיף המנהג כו'. עיני סוף סימן תרע"ג. ר"ל, דשם כתב דאסור להדליק נר כה בנר חרס ישן דמאוס, אבל אם הוא גליויר"ט או של זכוכית, דין מחובת יש לו דאינו מאוס ושרי, והוא הדין הכא: **(פ"ג ג)** תשמיש כו'. מעט דבכוסות, כצ"ל י'. ור"ל, מרגקט דוקא קדרות וקערות, משמע סות שרי, דחשבו כעין תדורו, וכוסות הדרך לשוטפן בבית דירה, דאין משום מיאוס, דכלי שתיה אין בהם דברים מאוסים: משמע כו'. והענין ואינו נכון. ר"ל, מה שהנהירם בקערה אפילו לאחר אכילה אינו דלפי פסק הש"ע גם קערות אחר אכילה אסורים. אבל מה שנהירם ודו אפילו קודם אכילה יש ללמוד עליהם זכות דמחמירים כדעת יש ש"ס שהביא הרב כ"י [עמוד תקלו ד"ה וכתב] בשם המרדכי [סוכה ר"ח תשמ"ן

L

ו. מהלך דרכה ומסקנת הגמרא יומא ע"ט נ"ב; רמב"ם סס; מוספות סס; רא"ש סס; רבינו פרץ בהגהותיו למ"ק סימן נג אות ט, ובהגהותיו למש"נ סימן קמ"ד.

ו ואפילו קבע עליהו. [גמ' נלמד] (א) ממה שכתב הרא"ש [סס]. ומיהו נראה (ב) דמוכח החס [יומא עט, ב] דלפילו אי פירי צעי סוכה היינו כשקובע עמנו לאכילת פירות, (ג) והשמעין דקבע דידהו הו כאכילת עראי דפת, אבל כאכילת (ד) עראי דפירי ליכא מאן דלאקר, עכ"ל. וא"כ למאן דאמר דפירי לא צעי סוכה היינו אפילו קבע, והכי (ה) (ז) (ח) ולאבול פירות [הגה] ו אפילו קבע עליהו זכרית האכילה פוטרת אהו מן השינה, כל שכן שתייה שהיא אינה מזוורת, אין לריח זכרית עליה, זכרית האכילה פוטרת ואפילו אם קובע עמנו לשמות קודם האכילה, כגון שחייב צמדינות אלו, אפילו הכי זכרית שזכר אחר כך בשעת האכילה כגון שחייב סוף סימן זה, פוטרתו, על כן אין לזכר כלל רק על האכילה כמו שכתבו בסוף הסימן: (ח) ולאבול פירות. הרא"ש [סס] פ"ג סימן י"ג כתב (ש"ת) [שנה"מ מרוטנבורג] היה מחמיר אפילו בפירות שלא לאוכלן מוץ לסוכה, כי היה סוכה כיומא דף ע"ט נ"ב צעי סוכה כו'. וממהני שאין שם ב' לשונות כיומא דף ע"ט נ"ב אלא ב' פירושים יש על מילתא דרשב"א [סס] דאמר פירא לא צעי סוכה, ומאן דלא משני האם כרצא לא פליג על רבא בזה, עיין שם ו"ע. וכחצו הטור [עמוד מקלח] בשם ה"ר פרץ [בהגהותיו למש"נ סימן קמ"ד, ובהגהותיו למ"ק סימן נג אות טב] דבשר וגבינה וכיוצא בהן צעי סוכה, וטעמו מדמארנין בגמרא [פסוקה סו, א] שלר' אליעזר אם השלים סעודתו צמיני תרגימא ילא, והיינו צמר וגבינה. ואחר כך כתב הטור במסקנא, ומיהו כיון שאין דרך לקבוע עליהם אפילו הקובע סעודתו עליהם לא חשיב קבע, דלא עדיף מאכילת עראי דפת שאינה לריחה סוכה. וצקנת ספרים כתב במקום ומיהו, ומיס, וכן הוא נוסחא נ"י י"ט, והוא טעמו קוסר:

ציונים לרמ"א
(ה) דברי עצמו נדרכי משה (י) אות ג:

הגהות והערות

(ח) בכל הדפוסים יצאו אהו וכלל הגולה על מילות "יומא לשמות" דלעיל, ולפינו תוקן ע"פ המנואר בצ"י עמוד מקלח ד"ה ומ"ט ומה:

(י) עיקר דברי הרמ"א קאי על יין:

(יח) נוסף מהמהדורות פלאק תקמ"ה, וז"ה נתיב חיים. ועיין יד אפרים, פרי מגדים ולגטו שער:

(ט) בב"י נדפסו ווארשא שלפניו [נ"ה ומ"ט ומיהו] איחא הנופחא [ומיהו], וקיים כ"מ דברי הרא"ש שם. וכל זה הוא מוספת דפוסים מאוחרים, אך בדפוס"ר של בצ"י כתוב "ומ"ט ומיהו" שאין דרך לקבוע עליהם וכו', וליחא הקוים הג"ל וכן היה בצ"י שהיה לפני הע"ו והכ"מ [עמוד מקלח ד"ה ומ"ט] הפרי מגדים במשנתו וזה [אות ז]. וכן הגירסא צטור השלם, ע"ש בהגהות והערות אות ז: (ב) תוקן מהמהדורת למצנער הקל"ו:

(כא) תוקן מהמהדורת למצנער הקל"ו:

שערי תשובה

(ה) ולאבול. עיין באר היטב. ועיין בגינת ורדים [אריה] כלל ד' סימן וא"ו (כו') דפת כסנין יש להחשיבו כפת גמור לענין זה דאף שיואכלנו דרך ארעי כיון שאכל כשיעור יותר מכביצה יברך על הסוכה כו', והחבשיל העשויה מה' מינים יש לחייבו כסוכה אפילו באכילה דרך ארעי, אך לא יברך על הסוכה אם לא שאוכל בקביעות. ובשר וגבינה וכיורים וכיוצא בזה גם הם צריכים סוכה, אך לא יברך, לחוש להטור ז"ל [עמוד מקלח]. ופירות יש לפטור מכל וכל אפילו יאכלם בקביעות, והרובה להתמיד לאכלם כסוכה אפילו דרך קבע אין לברך. ובמחזיק ברכה [נאה ה] כתב שכתב בחשובה ושו"ה חיים שאל ח"א ריש סימן ע"א [דלדעת החולקים על הרמב"ם [סוכה ו, ז] צריך פת משש יותר מכביצה, אבל פת הבאה בכסנין אפילו אכל יותר מכביצה הו ככראי דפת עד שיקבע סעודתו עליהם, וא"כ יותר טוב שלא לברך, אבל יש לחוש לרעת הרמב"ם אפילו בשר וגבינה לאכלו כסוכה בלא ברכה. וכן ראיתי לגדולים בארץ ישראל שלא היו מברכים על פת הבאה בכסנין אפילו יותר מכביצה, ע"ש. ובמדינתנו נהגו רוב העולם ביום טוב ושבת לקדש ולאכול אחר הקידוש פת כסנין במקום סעודה, ואח"כ הולכים אחר הקידוש תוך לסוכה ומטיילים בקבלת פני רבם וכיוצא, ומשך איזה שעות עד זמן סעודה ומברכים בשעת קידוש ברכת סוכה, נראה דשפיר דמי, דאע"ג דפת כסנין הוא, מכל מקום כיון שאוכל אותה בתורת סעודה הצריכה לקידוש, שפיר דמי שיברך ברכת סוכה, דמהשתחו ז' משוי ליה [בקבע] [כקבע], רק יותר שיהיה יותר מכביצה. ובוה אפשר שגם מחזיק ברכה מודה, אך בחול או באמצע היום דשבת ויום טוב כשאוכל בלא קידוש פת כסנין, כמדרמה שמנהג ג"כ לברך ברכת סוכה על פת כסנין. ולענין דיש לחוש לדעת מחזיק ברכה. מיהו נראה שהם אין דעתו לצאת מיד, רק לשבת שם זמן מה, שפיר דמי לברך, דהא הברכה גם על הישיבה, אלא שנהגו לברך בשעת אכילה, וא"כ באכילה פת כסנין גמי. ועיין שם בגינת ורדים בסוף סימן הג"ל שכתב שם לענין אכילת פירות שפטור אפילו קבע, דמחלק בין כנס לסוכה לישב בה דהתם כניסתו לישב הוא כמו שיכנס לביתו לישב, מה שאין כן בכנס בשביל אכילת פירות שאין דרך להקפיד באכילת פירות חוץ לביתו ואין דעתו על ישיבת הסוכה, ע"ש. ולכן בחול כשכנס לאכול פת כסנין יכין על האכילה והישיבה גם כן. ועיין במג"א [סי' ט] בשבת לברך שמבורך אחר שאכל, שגם הישיבה מצוה, אבל מי שאוכל פת כסנין ויוצא מיד יש לחוש מה שכתב מחזיק ברכה דעל פת כסנין לא יברך. ועיין לקמן [שערי תשובה] סי' ט' ומה שכתב בשו"ע ופירות אפילו קבע עליהו, וכתב במג"א [סי' ט] במיני תרגימא דמהני קבע עליהו, היינו כשאוכל יותר מכביצה, ועיין ביד אפרים שפירשתי דברי המג"א על מכונם, ע"ש:

ביאור הגר"א

עליהו ואין קביעותו קביעות, וכמו שכתב הרא"ש [סוכה פ"ב סימן יג]. וזהו שכתב [הרמ"א] ויין, כמו שכתב בריש פרק ד' דברכות [לה. ב] לא קבעי אינשי כו' אי קבעי כו':

דהוכיח דלא כהרא"ש, ממילא צמיני תרגימא כשאוכל ביתר מכביצה מקרי קבע ולא צעין קבע ממש, מה שאין כן להרא"ש היה הדין דצעין דוקא קבע ממש. וכן נראה מהעמקם האליה רבה [סי' יג] דברי המג"א. ואולם מדברי הפרי מגדים נראה דהדין דכונת המג"א להוכיח דקבע (אחד אם אוכל פחות מכביצה לא צעי סוכה עיין שם והגה, וכן הבין ביד אפרים), ולענין דהעיקר כמו שכתבתי:

לבושי שרד

(ה) שם סק"ו ממה שכתב הרא"ש וכו'. נסוקה דף כ"ו: (ו) שם דמוכח ה"ת. כיומא דף ע"ט, דליחא שם ליגנא דפרי לא צעי סוכה, והכי המסקנא שם. ופריך עליו מהלך דאמר רבי כשהיינו לומדים אלא ר' אלעזר בן שמוע הביאו לפניו חלטים וענינים ואכלנום אכילת ארעי מוץ לסוכה, אכילת ארעי אין, אכילת קבע לא. ומשני, אכלנום כאכילת ארעי, דקבע דפרי כארעי דפת, ע"כ. ומשמע ליה להרא"ש

והיה ר"י רוצה לומר משום דשמא לא יוכל לישן וכשנדרס צמינה אינו יכול לזכר. אבל ר"מ השיב לו שכל מנחת סוכה שחייב אדם מסעודה לפעודה, כגון שינה וטיוול ולימוד, זכרית לישב בסוכה שצריך על הסעודה פוטרתו מלזכר עליהם, עכ"ל. הרי לפי שאלפילו שינה שהיא חמורה אהו מן השינה, כל שכן שתייה שהיא אינה מזוורת, אין לריח זכרית עליה, זכרית האכילה פוטרת ואפילו אם קובע עמנו לשמות קודם האכילה, כגון שחייב צמדינות אלו, אפילו הכי זכרית שזכר אחר כך בשעת האכילה כגון שחייב סוף סימן זה, פוטרתו, על כן אין לזכר כלל רק על האכילה כמו שכתבו בסוף הסימן: (ח) ולאבול פירות. הרא"ש [סס] פ"ג סימן י"ג כתב (ש"ת) [שנה"מ מרוטנבורג] היה מחמיר אפילו בפירות שלא לאוכלן מוץ לסוכה, כי היה סוכה כיומא דף ע"ט נ"ב צעי סוכה כו'. וממהני שאין שם ב' לשונות כיומא דף ע"ט נ"ב אלא ב' פירושים יש על מילתא דרשב"א [סס] דאמר פירא לא צעי סוכה, ומאן דלא משני האם כרצא לא פליג על רבא בזה, עיין שם ו"ע. וכחצו הטור [עמוד מקלח] בשם ה"ר פרץ [בהגהותיו למש"נ סימן קמ"ד, ובהגהותיו למ"ק סימן נג אות טב] דבשר וגבינה וכיוצא בהן צעי סוכה, וטעמו מדמארנין בגמרא [פסוקה סו, א] שלר' אליעזר אם השלים סעודתו צמיני תרגימא ילא, והיינו צמר וגבינה. ואחר כך כתב הטור במסקנא, ומיהו כיון שאין דרך לקבוע עליהם אפילו הקובע סעודתו עליהם לא חשיב קבע, דלא עדיף מאכילת עראי דפת שאינה לריחה סוכה. וצקנת ספרים כתב במקום ומיהו, ומיס, וכן הוא נוסחא נ"י י"ט, והוא טעמו קוסר:

והיה ר"י רוצה לומר משום דשמא לא יוכל לישן וכשנדרס צמינה אינו יכול לזכר. אבל ר"מ השיב לו שכל מנחת סוכה שחייב אדם מסעודה לפעודה, כגון שינה וטיוול ולימוד, זכרית לישב בסוכה שצריך על הסעודה פוטרתו מלזכר עליהם, עכ"ל. הרי לפי שאלפילו שינה שהיא חמורה אהו מן השינה, כל שכן שתייה שהיא אינה מזוורת, אין לריח זכרית עליה, זכרית האכילה פוטרת ואפילו אם קובע עמנו לשמות קודם האכילה, כגון שחייב צמדינות אלו, אפילו הכי זכרית שזכר אחר כך בשעת האכילה כגון שחייב סוף סימן זה, פוטרתו, על כן אין לזכר כלל רק על האכילה כמו שכתבו בסוף הסימן: (ח) ולאבול פירות. הרא"ש [סס] פ"ג סימן י"ג כתב (ש"ת) [שנה"מ מרוטנבורג] היה מחמיר אפילו בפירות שלא לאוכלן מוץ לסוכה, כי היה סוכה כיומא דף ע"ט נ"ב צעי סוכה כו'. וממהני שאין שם ב' לשונות כיומא דף ע"ט נ"ב אלא ב' פירושים יש על מילתא דרשב"א [סס] דאמר פירא לא צעי סוכה, ומאן דלא משני האם כרצא לא פליג על רבא בזה, עיין שם ו"ע. וכחצו הטור [עמוד מקלח] בשם ה"ר פרץ [בהגהותיו למש"נ סימן קמ"ד, ובהגהותיו למ"ק סימן נג אות טב] דבשר וגבינה וכיוצא בהן צעי סוכה, וטעמו מדמארנין בגמרא [פסוקה סו, א] שלר' אליעזר אם השלים סעודתו צמיני תרגימא ילא, והיינו צמר וגבינה. ואחר כך כתב הטור במסקנא, ומיהו כיון שאין דרך לקבוע עליהם אפילו הקובע סעודתו עליהם לא חשיב קבע, דלא עדיף מאכילת עראי דפת שאינה לריחה סוכה. וצקנת ספרים כתב במקום ומיהו, ומיס, וכן הוא נוסחא נ"י י"ט, והוא טעמו קוסר:

באר היטב

(ה) ולאבול. ח"ל הג"מ, אדם יחיד היוצא לשמות קבאל דלא חשיב קבע (ז) בני מצוה שקבעו לשמות הוי קבע גמור, ונפטר במקום שנהגין לשמות יחד קבעו בלי שום אכילה דהוה ליה קבע גמור וצעי סוכה ולבדך לישב בסוכה כן נראה לי להלכה, אבל למעשה ראוי להחמיר שלא לשמות קבע אלא חוץ הסעודה, לאפוקי נפשיה מפלוגתא, וכן קבעו דבשר וגבינה וכיוצא בהן, עכ"ל [מ"א ס"ק ה]. ועי' [סי' ז] העלה דאין לזכר לישב בסוכה כלל על השמות אפילו בקביעות, דלפילו אם ממני לומר דחייב ציבור, מכל מקום אותה זכרית שמבדך על האכילה פוטרת אהו מכל וכל, ואפילו אם קובע עמנו לשמות קודם האכילה, כגון שחייב יין שרף צמדינות אלו, אפילו הכי זכרית שזכר אחר כך בשעת הסעודה פוטרתו, על כן אין לזכר כלל רק על האכילה, כמו שכתבו בסוף הסימן, עכ"ל [הט"ו], עיין שם. ועיין ט"ו [שכתבתי ב] [סי' ט"ו]

הגהות רעק"א

דשם כיון דכוח זה מוצא משום יום טוב לא מחשיב עראי, דכונתו משוי ליה קבע עיין שם. אלא דלפי זה אחר שזכר ילא ירי חונתו צמדינות יום טוב, מה שאולי אחר כך הוה כו דין עראי, ולא לריח סוכה רק ביתר מכביצה: (ב) [בנייה סי' ט] היינו בשאב"כ כביצה דומיא דפירי. נראה לי כוונתו, דלשעתו דלפי מה שכתבתי שם, מילא צמיני תרגימא כשאוכל ביתר מכביצה מקרי קבע ולא צעין קבע ממש, מה שאין כן להרא"ש היה הדין דצעין דוקא קבע ממש. וכן נראה מהעמקם האליה רבה [סי' יג] דברי המג"א. ואולם מדברי הפרי מגדים נראה דהדין דכונת המג"א להוכיח דקבע (אחד אם אוכל פחות מכביצה לא צעי סוכה עיין שם והגה, וכן הבין ביד אפרים), ולענין דהעיקר כמו שכתבתי:

והוא לא מסתבר: (ו) שם ואי סלקא דעתך וכו'. פריך שם אמאן דלפניו כותבת הגסה שהיא שיעור אכילה ציוס הכפופים (כמוהו וגברעיהמה) הוא יוכל מכביצה, מהא דתנן מעשה והביאו לרי יוחנן בן זכאי נעטום את התבשיל וצ"ל גמלאל ב' כומכות ואמרו העלום לסוכה, שרזי להחמיר על עצמן, דמדינתו לריח סוכה לפי שהיא פחות מכביצה, ואי סלקא דעמך דכותבם וגרעיהמה יתיר

ח. משנה סוכה דף כ"ו
 [ע"כ ונגמלא שם; רמב"ם
 :סז]
 ט. הרא"ש שם [בגמ' רמ"ב
 פרק טז] שם [ההוא] שם [הוא]
 פרק (י"ו) [ד] דברכות
 [הלהך ד' וע"פ הגמרא סוכה
 מ, טז]
 י. משנה שם דף כ"ו
 [ע"כ] וכתבתי [ונגמלא
 :סז]
 כ. טור [עמוד קמ"ג] והר"ן
 שם י"ב, ב ד"ה ממ"י ר"א,
 שם י"א אומרים]:

ציונים לרמ"א

(ו) מרדכי פרק הישן [סוכה
 רמז שממ"ח]:
 (ז) דרכי משה אורח ב:

הגהות והערות

[ב] וכן הוא ברא"ש סוכה
 ע"כ סימן י"ג. אך לפנינו
 נמוקפתה איהא "צורה מני
 סימניו":
 [ג] גופה ממהדורת אמ"ד
 מ"פ:
 [ד] בבירור שם לא נחז דין
 צי שטרוד כמלה, רק בני
 זס עמוד טו ד"ה ומ"ש
 כ"ס:
 [ה] גם מתרומת הדשן שם
 זולתך בטעות הקמ"ק עם
 זמ"ג. אך נחמת הדשן
 ו"ל צ"ל סימן מ"מ, וכוונתו
 כ"ה בהגהות אשרי סוף פ"ב
 דסוכה שם סמ"ק:
 [ו] גופה ממהדורת אמ"ד
 ו"פ, וכ"ה נחמת הדשן
 שם:
 [ז] חוקן ע"פ הירושלמי
 כפי הנהגת ברא"ש שם:
 [ח] בסימן תרמ"ב ל"ג.
 אולי צ"ל סימן מ"מ, וכוונתו
 מה שכתב שם המ"א סוף
 ו"ק ע"כ שם הירושלמי, ועיין
 אר היטב שם סוף סמ"ק י"ב:
 [ט] חוקן ממהדורת
 גבעתי' תר"ט וכן הנהג
 נטהרת השלמן:
 [י] חוקן ממהדורת
 למצנברג חק"י:
 [יא] עיין עוד בזה משבצות
 והב סימן תרמ"א ז'
 [יב] כוונתו
 נמהדורת אמ"ד תקי"ד
 ידן (ה"י) נחב "כמ"ש
 ק"ו וכהנה"ו:
 [יג] שם פירשו את השלמן
 עמא שבגמרא. אך היכן
 טונת רבינו לרש"י שם ד"ה
 מ"ל ותוספות שם ד"ה
 משמע, שפירשו לפני
 עקנת הגמרא להניח חייבי
 אזהרה שאינם יכולים לזרז
 ע שומרים, ורק בשעת
 צנזרה עממה פטורים
 זמנא שטוקים בהקדמה,
 מו שכתבו צבירא הגר"א
 יק"י, וע"פ נחמיה

ז משום ציגדה. ואם כן מי שאין לו כרים וכסתות כראוי ויש לניה
 און לו י"י לישן שם, כמו שכתבנו ענין ז' בהג"ה: ח איש ואשתו.
 כן משמע בריש ערכין [ג, ב] דלמרינן י"י לכהניס פטורים בעינן
 עבודה, עיין שם. וז"ע בדבוקה דף כ"ח [ע"כ] סלקא דעתך אמינא
 חשבו כעין מדורו, מה דירה איש
 ואשתו אף סוכה איש ואשתו, קא
 משמע לן דנשים פטורות. וי"ל
 דמכל מקום הבעל אינו חייב בסוכה
 אלא במקום שיכול לזרז שם עם
 אשתו, ואם לאו הוה ליה מאנטער
 ופטור לישן שם. וכן כתב שלי"ה
 [עמוד השלש מסכת סוכה ד"ה כחז מטה
 משה], עיין שם. ומכל מקום ז"ע,
 דהא אם עשה הסוכה במקום שאינו
 יכול לישן לא ילא, כמו שכתבנו סימן
 תר"מ סעיף ד' בהג"ה, וא"כ אם
 אין לו סוכה מיוחדת לא ילא כלל.
 ועוד קשה, דנגמרא [סוכה מ, ב]

אמרינן שכל ישראל ראוים לישב בסוכה אחת, עיין שם. ואריך לומר
 דמכל מקום כיון שיכול לישן שם לבדו הסוכה כשרה, דהוי דירה,
 ומכל מקום הוא פטור דמקרי מאנטער: ז יצא ידי חובתו.
 א"ע"ב דבשאר ימים שיעור אכילה חוץ לסוכה כניפה, אבל הכא אפילו
 אי בעי למיכל כוית אסור לאוכלו חוץ לסוכה, ואם כן ילא בו נמי
 ידי חובתו (טור עמוד קל"ח-קמ"ג). ואריך לכתוב:

[הסמ"ק] י"י [סימן ג' בהגהות אות טח] ור"ל"ש [בבב"ש פ"ו סוף סימן ג'] דאירדו גשמים קאי, דאם לא כן הא חובה ביום טוב לאכול פת וממילא
 חייב בסוכה אף מכאן ואילן. [וסמ"ק] [וסמ"ק] [ענין מג ק"ג, ג] ואור זרוע [מ"ב סימן טז] מוכיחים מזה דאין חובה ביום טוב לאכול פת
 מדאמר מכאן ואילן רשות. והם לא מפרישים דקאי אירדו גשמים. ופסק בפסקי מהר"א [נחמת הדשן ח"ב סימן ק"ט דבלילה ב' י"י] וכן
 סוכות דאין צריך לאכול כוית בסוכה אם ירדו גשמים, דקמנין [אסמ"ג] ואור זרוע, דלא כאשר"י [סוכה פ"ג סוף סימן
 דקבירא ליה לזיין יום טוב ב' כראשון, אלא אן בקיאיין בקביעה דירחא כו'. ומסיק שם תלמידי מהר"א ח"ל, אמנם שמעתי שדרש בבית
 הכנסת דבלילה הראשונה ושניה צריך לאכול כוית בסוכה [אם] [אפילו] ירדו [גשמים] י"י: [יא] אפילו אב"ב ביות. וכתב הטור [עמוד
 קל"ח-קמ"ג] א"ע"ב דשיעור אכילה בלא סוכה הוא כניפה, שאני ליל ראשון שהוא חובה טפי, ואפילו לא בעי למיכל אלא כוית אסור לאכול
 חוזה לה, הלכך יוצא זה נמי ידי סוכה, עכ"ל. הרי שלדעת הטור חמירא ליל ראשון מכל ימי הסוכות גם לענין זה, דאפילו בכוית שהוא
 פחות מכניפה חייב בסוכה. והקשה ב"י [עמוד קמ"ג ד"ה ומ"ש ריעין ח"ל], ולפי מגמגם, דקאמר ואפילו לא בעי, דאטו בלא בעי מילת
 והוה ליה למימר לא מני, במקום לא בעי. ועוד, דהיא גופא מנא ליה דשאני ליל ראשון משאר לילות, וטפי הוה ליה למנוקט טעמא
 דכיון דגמר מחג המנוחות הוה שיעורא בכוית דומיא דפסקא, עכ"ל. הנה קושיא ראשונה לא הבנתי כלל, דודאי שפיר אמר דאי בעי, דהיינו
 שיש חומרא בליל ראשון דאפילו כוית חייב בסוכה. וקושיא ה"ב אינה קושיא, דרבינו הטור יליף לה מהא דמיימי הרא"ש [סוכה פ"ב סוף
 טו] ירושלמי [שם הלכה ז] ח"ל, מצרייא בעי אי מה חג המנוחות צעין שיכנס למנא כשהוא תאב אף סוכה כן, ר' זעירה בעי אי מה להלן
 עד שיאכל [כוית דגן מנא אף כהן עד שיאכל] כוית דגן צבוקה. ומפרש לה דר' זעירה מספקא ליה אי הוה חייב סוכה בלילה ראשון
 עד כוית ולא פטור אלא פחות מכוית וחמיר משאר לילות, י"י וקיימא לן לחומרא דכוית חייב בסוכה. מזה יליף רבינו דחייב בסוכה
 בכוית בליל אי אפילו ירדו גשמים, והיינו דסגי ליה בכיח:

ערך יצאם למהדריק"ש
 סיף: חובה וכו'. אף אם ירדו גשמים. ואריך שיהיה ודאי לילה:

שערי תשובה

(ה) ומי שיחמיר כו'. ועיין בברכי יוסף [אות ז] שכתב בשם צידה לדרך [נאמרו
 ד כלל ד פרק ה ד"ה כל] שהיא חומרא יחירא, וכן כתב מהר"ל [הלכות סוכות עמוד
 שער], ועיין לקמן סימן תרמ"ב י"א. וכתב רבינו ירוחם [נתיב ח חייב ז], דפחות
 מכביצה אין מי שיחמיר. ובאליה רבה [סי' יא] הקשה על זה, והחברכי יוסף
 [אות ד] כתב ליישב קצת, ע"ש. ועיין באליה רבה [שם] שהביא (ש"י) [שבלי
 הלכות] [סימן שו"ג] ונתיב [נתיב סימן פ"ד] בשם ה"ר אביגדור דאכילת ארעי דבית
 ויום טוב חשיב קבע. והוא הקשה על זה דא"כ מאי פריך [סוכה מ, ב] מעשה
 לסתור, דילמא ביום טוב הוי וכו'. ועיין ברכי יוסף [אות ה] בזה, ועיין לעיל
 סימן קס"ח מה שכתבתי שם [סי' ט] בשם גינת רדדים [א"ח כלל ג סימן יא]
 לענין ברכה דאין חילוק בין שבת וחול, וא"כ נראה דהוא הדין כאן, וכן משמע
 בברכי יוסף שם [אות ה]. עיין מה שכתבו הפוסקים לענין אכילת לילה הראשונה
 לקמן סעיף י"י [סי' ג] דמשמע דוקא משום דאכילת לילה ראשונה חובה חייב

(ט) וז"י נראה משום דמצות סוכה כו'. על הטעם
 [קשה] י"י, א"כ גם על האכילה לא ילא עד שמהיה לו סוכה מיוחדת
 כמו שכתב המרדכי [סוכה רמז משמ] הביאו רמ"א בסיומן תר"מ
 דן דאם עשה סוכה במקום המנטער בשניה אף ידי אכילה לא
 ונראה לענ"ד לתת טעם
 השניה, דאיתא בגמרא [שם
 דלוחי מזהו פטורים, דהיינו
 בר רב הונא ורב חסדא שאלכו לכתב
 פני ריש גלותא היו ישיבים
 לסוכה, והכי נמי למי שנטוי אשם
 שמיב לשמה את אשתו כה
 כדלעיל סימן הקב"ט [נפשי
 ונשים פטורות מן הסוכה י"ב
 מרז], אם כן אם אינו רוצה לפרוץ
 מאשתו מקרי דבר מזה, ועל
 פטור מן הסוכה בלילה בשניה
 ואפילו אם אשתו איננה טיהרה
 מכל מקום שייך שמחה כשבעה

עמה צמד, כדאיתא בגמרא [שערינו ט, ב] שאסור לישן בחדר שאינו
 ואשתו לנין בו, ואמר רב יוסף אפילו באשתו נדה, שאמר [מייב
 טן נשי עמי תגרשון מניח מענוגיה. ה"כ נראה לי טעם הקולא
 למי שמיקל בו: (י) בדי"ר יום טוב הראשון חובה. דאמר ר'
 יוחנן [סוכה מ, א] משום ר' שמעון בן יוחנן, נאמר כהן ט"ו ונאמר
 ט"ו בחג המנוחות, מה להלן לילה הראשון חובה מכאן ואילן רשות
 אף כהן לילה הראשון חובה מכאן ואילן רשות. ופירשו [הסמ"ק]

[הסמ"ק] י"י [סימן ג' בהגהות אות טח] ור"ל"ש [בבב"ש פ"ו סוף סימן ג'] דאירדו גשמים קאי, דאם לא כן הא חובה ביום טוב לאכול פת וממילא
 חייב בסוכה אף מכאן ואילן. [וסמ"ק] [וסמ"ק] [ענין מג ק"ג, ג] ואור זרוע [מ"ב סימן טז] מוכיחים מזה דאין חובה ביום טוב לאכול פת
 מדאמר מכאן ואילן רשות. והם לא מפרישים דקאי אירדו גשמים. ופסק בפסקי מהר"א [נחמת הדשן ח"ב סימן ק"ט דבלילה ב' י"י] וכן
 סוכות דאין צריך לאכול כוית בסוכה אם ירדו גשמים, דקמנין [אסמ"ג] ואור זרוע, דלא כאשר"י [סוכה פ"ג סוף סימן
 דקבירא ליה לזיין יום טוב ב' כראשון, אלא אן בקיאיין בקביעה דירחא כו'. ומסיק שם תלמידי מהר"א ח"ל, אמנם שמעתי שדרש בבית
 הכנסת דבלילה הראשונה ושניה צריך לאכול כוית בסוכה [אם] [אפילו] ירדו [גשמים] י"י: [יא] אפילו אב"ב ביות. וכתב הטור [עמוד
 קל"ח-קמ"ג] א"ע"ב דשיעור אכילה בלא סוכה הוא כניפה, שאני ליל ראשון שהוא חובה טפי, ואפילו לא בעי למיכל אלא כוית אסור לאכול
 חוזה לה, הלכך יוצא זה נמי ידי סוכה, עכ"ל. הרי שלדעת הטור חמירא ליל ראשון מכל ימי הסוכות גם לענין זה, דאפילו בכוית שהוא
 פחות מכניפה חייב בסוכה. והקשה ב"י [עמוד קמ"ג ד"ה ומ"ש ריעין ח"ל], ולפי מגמגם, דקאמר ואפילו לא בעי, דאטו בלא בעי מילת
 והוה ליה למימר לא מני, במקום לא בעי. ועוד, דהיא גופא מנא ליה דשאני ליל ראשון משאר לילות, וטפי הוה ליה למנוקט טעמא
 דכיון דגמר מחג המנוחות הוה שיעורא בכוית דומיא דפסקא, עכ"ל. הנה קושיא ראשונה לא הבנתי כלל, דודאי שפיר אמר דאי בעי, דהיינו
 שיש חומרא בליל ראשון דאפילו כוית חייב בסוכה. וקושיא ה"ב אינה קושיא, דרבינו הטור יליף לה מהא דמיימי הרא"ש [סוכה פ"ב סוף
 טו] ירושלמי [שם הלכה ז] ח"ל, מצרייא בעי אי מה חג המנוחות צעין שיכנס למנא כשהוא תאב אף סוכה כן, ר' זעירה בעי אי מה להלן
 עד שיאכל [כוית דגן מנא אף כהן עד שיאכל] כוית דגן צבוקה. ומפרש לה דר' זעירה מספקא ליה אי הוה חייב סוכה בלילה ראשון
 עד כוית ולא פטור אלא פחות מכוית וחמיר משאר לילות, י"י וקיימא לן לחומרא דכוית חייב בסוכה. מזה יליף רבינו דחייב בסוכה
 בכוית בליל אי אפילו ירדו גשמים, והיינו דסגי ליה בכיח:

ערך יצאם למהדריק"ש
 סיף: חובה וכו'. אף אם ירדו גשמים. ואריך שיהיה ודאי לילה:

באר היטב

(ו) מיוחדת. ואין לכסות השלמן בכיח המוקף אלא בסוכה בשבת ויום טוב
 אף בשמיני עשרת יבשה ג"כ צניח המוקף, בהגהות מנהגים [נ"א טירנא מנהג
 סופות אות קמ"ח]. וכתב אליהו זוטא [סי' ז] ומשמע דאף בסוכה אין חיוב לכסות
 בחול המועד, והוא הדין בחול המועד של פסח: (ז) חובה. דאמר כה
 ט"ו ונאמר ט"ו בחג המנוחות, מה להלן ליל הראשון חובה מכאן ואילן רשות
 אף כהן לילה הראשון חובה טפי, ואפילו לא בעי למיכל אלא כוית אסור לאכול
 קאי, דאם לא כן הא חובה ביום טוב לאכול פת וממילא חייב בסוכה [ע"כ
 סי' ז]. ועיין תוספות שם ד"ה אי בעי אכיל וכו' דף כ"ו ע"א, ועיין תוספות
 בדברכות דף מ"ט ע"ב ד"ה אי בעי אכיל וכו', והו"ק: (ח) פת. אשם
 דבשאר ימים שיעור אכילה חוץ לסוכה כניפה, אבל ליל ראשון שהוא חובה
 טפי, אפילו לא בעי למיכל אלא כוית אסור לאוכלו חוזה לה, הלכך יוצא
 נמי ידי סוכה, טור. ואריך לכתוב, מ"א ומ"ט טז, עיין שם. ונראה לי דיגמרא

ועל הרצעי והקשו עליו ולמה יבדק על השני והלא הסעודה לפניו והוא פוטר יין שצמח הסעודה ואם כן היאך יבדק אחריו כמו שכתב הרא"ש לשם (סי' כ"ד) ולא קשיא מידי דאיכא למימר להרי"ף דמפרש כפירוש המוספות והמרדכי דהא דייני שלפני המזון פוטר יין שצמח המזון אינו אלא היכא שכבר נטל ידיו ולפיכך כזכר שני דשותפו לפני נטילה צריך לבדק אחריו קודם שיטול ידיו ולפי זה היה נכון דכששותפו כוס שני צליל פסק שיכוין שלא להוציא היין שצמח הסעודה ואו צריך לבדק לאחריו מעין שלש לדברי הכל שבו יוצא ידי המוספות והמרדכי והרי"ף ואו אי אפשר לו לשמות יין צמח הסעודה דכיון דהיה צריך לבדק לפניו היה נראה כמוסיף על הכוסות מיהו דברי המוספות והמרדכי דלעיל כתבם הסמ"ג (עשין כו קי"ב) בן גמס ר' יוחנן ורבינו יוסף וכן כתבו המרדכי (סי' קמ"ד) והגהות מיימוניות סוף פרק ד' דברכות (אות ל) גמס רבינו יוסף: ובעשיין גמס"ג בסדר של פסק (ק"ה ע"ג) כתב וזה לשונו כתב ר' יוחנן בר שמואל במשנה אחת שהוא ורבינו יעקב לא היו מצרכים על הגפן צליל פסק עד לאחר כוס

אחרי רבינו יין שלפני המזון פוטר גם כן היין שלאחר המזון. היא המשנה שהזכרתי בסמוך: וכו' פירוש מי שרגיל לקבוע ששתות יין וכו'. כלומר לאפוקי יין ששותה אחר ברכת המזון שצריך לבדק עליו ואינו נפטר בברכת יין שלפניו וכמו שכתב רבינו צהדיא לקמן בסמוך. וכתב הר"ר יונה (שם ד"ה ור"ה אשי) שזה היה צמיתהם שהיו מסלקים השולחן קודם ברכת המזון אבל עכשיו שאין נוהגין כן אפילו שותה אחר שגמר מלאכול כל זמן שלא צריך ברכת המזון חשיב צמח המזון וכן כתבו המוספות (מנ: ד"ה ור"ה) על צע"א זו דייני שלאחר המזון לימיה צומן הזה שאין אנו מושכין ידיו מן הפה כלל וכן כתב המרדכי (סי' קל"ה) וכן כתבו עוד המוספות בפרק ערבי פסחים (ק. ד"ה אה) (א) ובסימן קע"ט יתבאר דהיכא דאמר הב לן ונצריך לדיין נמי צריך לחזור ולבדק אם רוצה לשמות: וכו' שם אמר רבה לא שנו דייני שלפני המזון פוטר אלא בשבתות וימים טובים וכו'. שם: וכו' בשם הראב"ד דדוקא במקום שאין היין מצוי וכו'. כן כתב שם הרא"ש (סי' ל) והרשב"א (שם ד"ה

אחרי רבינו יין שלפני המזון. היא המשנה שהזכרתי בסמוך: וכו' פירוש מי שרגיל לקבוע ששתות יין וכו'. כלומר לאפוקי יין ששותה אחר ברכת המזון שצריך לבדק עליו ואינו נפטר בברכת יין שלפניו וכמו שכתב רבינו צהדיא לקמן בסמוך. וכתב הר"ר יונה (שם ד"ה ור"ה אשי) שזה היה צמיתהם שהיו מסלקים השולחן קודם ברכת המזון אבל עכשיו שאין נוהגין כן אפילו שותה אחר שגמר מלאכול כל זמן שלא צריך ברכת המזון חשיב צמח המזון וכן כתבו המוספות (מנ: ד"ה ור"ה) על צע"א זו דייני שלאחר המזון לימיה צומן הזה שאין אנו מושכין ידיו מן הפה כלל וכן כתב המרדכי (סי' קל"ה) וכן כתבו עוד המוספות בפרק ערבי פסחים (ק. ד"ה אה) (א) ובסימן קע"ט יתבאר דהיכא דאמר הב לן ונצריך לדיין נמי צריך לחזור ולבדק אם רוצה לשמות: וכו' שם אמר רבה לא שנו דייני שלפני המזון פוטר אלא בשבתות וימים טובים וכו'. שם: וכו' בשם הראב"ד דדוקא במקום שאין היין מצוי וכו'. כן כתב שם הרא"ש (סי' ל) והרשב"א (שם ד"ה

רביעי נראה דצריך ליה לר"י אף על גב דכלל השנה לא הוה קביעות גמור לפטור היין שצמח הסעודה אלא אם כן כבר נטל ידיו אצל צליל פסק שאדם חייב לקבוע עצמו ולשמות ארבע כוסות הוה ליה קביעות גמורה אף על פי שלא נטל ידיו והכוס השני שצמח עליו קודם נטילה פוטר אף היין שצמח המזון ולפיכך אין לבדק אחריו אלא לאחר כוס רביעי מיהו דעת הרי"ף אינו כן אלא אין חילוק בין שאר ימות השנה לצליל פסק וכל ששותה קודם שנטל ידיו אינו פוטר ליין שצמח הסעודה ולפיכך צריך לבדק לאחריו ואחר כך נטל ידיו ומנהיגו כר"י ורבינו יעקב חס שלא לבדק לאחריו צליל פסק אלא לאחר כוס רביעי ויתבאר לקמן בסימן תע"ד אצל צע"א ימות השנה יבדק על היין קודם שנטל ידיו ויכוין שלא להוציא היין שצמח הסעודה כדפרישית. וזה לשון השולחן ערוך (פ"ד) הילכך המבדיל קודם נטילה יכוין שלא להוציא יין שצמח הסעודה וצדיעבד שלא כיון כן פוטר יין שצמח הסעודה דספק ברכות דרננן להקל עכ"ל ונראה דלאי דכל שכן כשצריך על היין שלפני המזון קודם שנטל ידיו ולא נמכוין שלא להוציא יין שצמח הסעודה פוטר היין שצמח הסעודה ואין לבדק אחריו ודין שאר משקים כשצריך לפני המזון קודם שנטל ידיו יתבאר בסמוך ועיין לקמן בסימן רנ"ט ובשולחן ערוך:

אמר) וכן נראה מדברי המוספות (ד"ה ור"ה שם): וכו' שם ודוקא יין ששותין קודם ברכת המזון וכו'. כן כתבו שם הרי"ף (ג). והרא"ש (שם) וכן נראה מדברי רש"י על המשנה שכתבתי בסמוך וכן כתב הרמב"ם בפ"ד מהלכות ברכות (ה"ב): וכו' שם ואם לא היה לו יין לפני המזון ובירך על היין שצמח המזון אינו פוטר וכו'. היינו מה שכתבתי בסמוך דאיצטע"א להו צל לאס יין צמח המזון מהו שיפטור את היין שלאחר המזון איכא מאן דאמר פוטר ואיכא מאן דאמר אינו פוטר ופסקו הרי"ף (ל: ו) והרא"ש (שם) כמאן דאמר אינו פוטר וכן דעת הרשב"א (שם ד"ה איצטע"א) וכן פסק הרמב"ם בפ"ד

אמר) וכן נראה מדברי המוספות (ד"ה ור"ה שם): וכו' שם ודוקא יין ששותין קודם ברכת המזון וכו'. כן כתבו שם הרי"ף (ג). והרא"ש (שם) וכן נראה מדברי רש"י על המשנה שכתבתי בסמוך וכן כתב הרמב"ם בפ"ד מהלכות ברכות (ה"ב): וכו' שם ואם לא היה לו יין לפני המזון ובירך על היין שצמח המזון אינו פוטר וכו'. היינו מה שכתבתי בסמוך דאיצטע"א להו צל לאס יין צמח המזון מהו שיפטור את היין שלאחר המזון איכא מאן דאמר פוטר ואיכא מאן דאמר אינו פוטר ופסקו הרי"ף (ל: ו) והרא"ש (שם) כמאן דאמר אינו פוטר וכן דעת הרשב"א (שם ד"ה איצטע"א) וכן פסק הרמב"ם בפ"ד

ה יין שלפני המזון וכו' עד שנפטר בברכת המזון. כל זה פשוט שם בפרק כ"ד מצרכין במשנה ובגמרא ובתוספות ובאשיר"י ולכאורה נראה דייני של קידוש והצלה אפילו היה מקדש ומבדיל לאחר שנטל ידיו אינו פוטר יין שלאחר המזון שהוא צל לשמות דדוקא ליין שצמח המזון הוא פוטר דכיון דאין קידוש אלא במקום סעודה משום כאלו מבדק על היין שצמח המזון ואפילו מקדש מקמי שנטל ידיו כדפרישתי בסמוך אצל אין כוס של קידוש פוטר היין שלאחר המזון אפילו מקדש לאחר שנטל ידיו והכי משמע מדברי רבינו שכתב לעיל

ה יין שלפני המזון וכו' עד שנפטר בברכת המזון. כל זה פשוט שם בפרק כ"ד מצרכין במשנה ובגמרא ובתוספות ובאשיר"י ולכאורה נראה דייני של קידוש והצלה אפילו היה מקדש ומבדיל לאחר שנטל ידיו אינו פוטר יין שלאחר המזון שהוא צל לשמות דדוקא ליין שצמח המזון הוא פוטר דכיון דאין קידוש אלא במקום סעודה משום כאלו מבדק על היין שצמח המזון ואפילו מקדש מקמי שנטל ידיו כדפרישתי בסמוך אצל אין כוס של קידוש פוטר היין שלאחר המזון אפילו מקדש לאחר שנטל ידיו והכי משמע מדברי רבינו שכתב לעיל

ה יין שלפני המזון וכו' עד שנפטר בברכת המזון. כל זה פשוט שם בפרק כ"ד מצרכין במשנה ובגמרא ובתוספות ובאשיר"י ולכאורה נראה דייני של קידוש והצלה אפילו היה מקדש ומבדיל לאחר שנטל ידיו אינו פוטר יין שלאחר המזון שהוא צל לשמות דדוקא ליין שצמח המזון הוא פוטר דכיון דאין קידוש אלא במקום סעודה משום כאלו מבדק על היין שצמח המזון ואפילו מקדש מקמי שנטל ידיו כדפרישתי בסמוך אצל אין כוס של קידוש פוטר היין שלאחר המזון אפילו מקדש לאחר שנטל ידיו והכי משמע מדברי רבינו שכתב לעיל

דרכי משה
קצד (א) ובהגהות מיימוניות (פ"ד מברכות אות ב): ומצאתי כתוב בהגהות אלפסי החדשים פרק כיצד מברכין (שלטי הגבורים ל: אות ב) דאם היה בדעתו לפטור יין שלאחר המזון אז יין שלפני המזון פוטר שלאחר המזון: (ב) כתב הר"ר יונה פרק כיצד מברכין דף (ל"ג ע"ב) (ל: ד"ה גמ' לא שנו) דיום הקודם וסעודה שאוכל מיד אחר המרחץ דינו כשבת ויום טוב דעיקר הסעודה הוא יין וכן הוא שם בגמרא פרק כיצד מברכין ג' וכתב בתולדות אדם וחווה נתיב י"ו ח"א (קמ"ב ע"ג) אבל יין שצמח המזון אף בחול פוטר שכל אדם רגיל לשותת יין:
דרישה

מכתב האור והצ"ח גע"א
מכון תולדות אדם וחווה

ד. שם (מ') [מנן]
 [ע"ה, מוספות שם מב' נ' ד"ה]
 וכן רמ"ם שם פ"ו סימן ל"ג
 ופסקים פ"י סימן ה' רמ"ו
 ונה נכרות ל' נ' ד"ה ואמר
 ר' רשב"א שם ד"ה אכילה
 ובטו"ת ח"א סימן ס"ח
 מרדכי שם רמז קמ"ג
 ה. הרמ"ם שם [ורמ"ו]
 יונה הרשב"א שם ומרדכי שם
 רמז קמ"ד:
 1. מוספות שם [ומרדכי
 שם]:
 2. ב"י [קנה, נ' ד"ה
 ולענין]:

טעם אחר וכו', ע"כ. והמחבר סתם כאלו, דקמ"ח ליה כיון דלפני
 הפוסקים, כמו שכתוב סימן קפ"ב [סעיף א], א"כ אם יש לו כוס
 מוטב שלא לשמות, דהרב צ"ח לשיטתיה אולי שכתב סוף סימן קצ"ו
 [ד"ה כח המדרי] דאין קפידא בשמיה, אבל לפי מה שכתב רמ"א
 שם [סעיף ד] דאין חייב מדלוריימא
 לברך אם אמר ולא שמה, א"כ
 (א) הכא נמי מוטב לשמות, ובפרט
 שנוהגין עכשיו כמאן דאמר דאינה
 טעונה כוס, ומכל מקום אם אינו
 נאמ' כל כך, פשיטא דמחויב להניחו
 לזכרת המזון: ג אם קבע, והוא
 הדין דאם צריך לפני המזון אין

אומרים מברך על היין וא"כ מברך על המזון. [משמע (א) דוקא]
 אם צא (במזון) [אחר] המזון, וכן פירש רש"י נהדיא בגמרא שם
 נ"ב, ה' ד"ה אחר המזון וכו', ובמזון המזון לא צ"ל להם, (א) וכשגמרה
 סעודתן צ"ל להם לפני זכרת המזון כו', עכ"ל. לא קשה מתי
 דמשום צ"ח שמאי פירש כן
 שצ"ח לאו דמברך (א) על אומ"ק
 כוס בורא פרי הגפן וטעים ממנו
 וא"כ מברך עליו זכרת המזון
 כדאימא שם בגמרא. אבל לפי ה' (א)
 דסנירא לאו מברך זכרת המזון
 מחלה, אין חילוק בלמאן אימתי צ"ל
 ולא כמ"מ ז"ל [ב"ח קנה, ה' ד"ה]

א"כ אם קבע (א) לשמות (ד) לפני המזון אין
 צריך לברך על יין שבתוך המזון דיין שלפני המזון
 פוטרו [ה] וכן י' ד יין (ד) של קידוש פוטרו יין שבתוך
 (ה) המזון [ו] וכן המבדיל על השלחן פוטרו היין שבתוך
 המזון [ז] ויש אומרים שאין זכרת ה' יין הבדלה פוטרו
 אלא אם כן [ז] נטל (ה) ידיו קודם הבדלה, הילכך המבדיל

א"כ אם קבע (א) לשמות (ד) לפני המזון אין
 צריך לברך על יין שבתוך המזון דיין שלפני המזון
 פוטרו [ה] וכן י' ד יין (ד) של קידוש פוטרו יין שבתוך
 (ה) המזון [ו] וכן המבדיל על השלחן פוטרו היין שבתוך
 המזון [ז] ויש אומרים שאין זכרת ה' יין הבדלה פוטרו
 אלא אם כן [ז] נטל (ה) ידיו קודם הבדלה, הילכך המבדיל
 א"כ אם קבע (א) לשמות (ד) לפני המזון אין
 צריך לברך על יין שבתוך המזון דיין שלפני המזון
 פוטרו [ה] וכן י' ד יין (ד) של קידוש פוטרו יין שבתוך
 (ה) המזון [ו] וכן המבדיל על השלחן פוטרו היין שבתוך
 המזון [ז] ויש אומרים שאין זכרת ה' יין הבדלה פוטרו
 אלא אם כן [ז] נטל (ה) ידיו קודם הבדלה, הילכך המבדיל

הגהות והערות

ח. חוקן דפ"ה ע"פ
 מוספת שמה, מקור חיים,
 מירוש משאון, לט"ז ע"ד,
 מאמר מרדכי ס"ק כ', ועיין
 בד' אפרים:
 ט. גוסא דפ"ה ע"פ מקור
 חיים, ועיין מאמר מרדכי
 ס"ק ד שנתקשה מהלך
 דגמרי, וסיים וע"כ שלא
 דקדוקו כמ"ן, א"כ יש
 חקרן דבכ"ו:
 י. בב"י לא נמלח קברה
 וועיין צ"ח ד"ה ומ"ש
 רבינו:
 יא. הרבא דרשב"א שם:
 יב. ע"פ יד אפרים ופמ"ג,
 ועיין מה"ש:
 יג. נראה ש"ל ח"ה,
 וכוונתו לחדשו הרשב"א שם
 בשם הרמ"א, שכתב דאפילו
 נתול פוטרו ע"פ:
 יד. חוקן ע"פ מה"ש,
 לט"ז, יד אפרים ופרי
 מגדים:

צריך לברך על יין שבתוך המזון דיין שלפני המזון
 פוטרו [ה] וכן י' ד יין (ד) של קידוש פוטרו יין שבתוך
 (ה) המזון [ו] וכן המבדיל על השלחן פוטרו היין שבתוך
 המזון [ז] ויש אומרים שאין זכרת ה' יין הבדלה פוטרו
 אלא אם כן [ז] נטל (ה) ידיו קודם הבדלה, הילכך המבדיל
 א"כ אם קבע (א) לשמות (ד) לפני המזון אין
 צריך לברך על יין שבתוך המזון דיין שלפני המזון
 פוטרו [ה] וכן י' ד יין (ד) של קידוש פוטרו יין שבתוך
 (ה) המזון [ו] וכן המבדיל על השלחן פוטרו היין שבתוך
 המזון [ז] ויש אומרים שאין זכרת ה' יין הבדלה פוטרו
 אלא אם כן [ז] נטל (ה) ידיו קודם הבדלה, הילכך המבדיל

א"כ אם קבע (א) לשמות (ד) לפני המזון אין
 צריך לברך על יין שבתוך המזון דיין שלפני המזון
 פוטרו [ה] וכן י' ד יין (ד) של קידוש פוטרו יין שבתוך
 (ה) המזון [ו] וכן המבדיל על השלחן פוטרו היין שבתוך
 המזון [ז] ויש אומרים שאין זכרת ה' יין הבדלה פוטרו
 אלא אם כן [ז] נטל (ה) ידיו קודם הבדלה, הילכך המבדיל
 א"כ אם קבע (א) לשמות (ד) לפני המזון אין
 צריך לברך על יין שבתוך המזון דיין שלפני המזון
 פוטרו [ה] וכן י' ד יין (ד) של קידוש פוטרו יין שבתוך
 (ה) המזון [ו] וכן המבדיל על השלחן פוטרו היין שבתוך
 המזון [ז] ויש אומרים שאין זכרת ה' יין הבדלה פוטרו
 אלא אם כן [ז] נטל (ה) ידיו קודם הבדלה, הילכך המבדיל

ערך פהם למדריק"ש

פ"ה ד [שבתוך המזון]. יין שלפני המזון פוטרו גם כן יין שלפני המזון, ודוקא בשבת ויום טוב שדרך בני אדם לקטוע על היין, ואם היין מלי הרבה נאזחו מקום פוטרו
 אפילו נחול, ופירוש יין שלפני המזון היינו מה שזוהה אחר שגמר מלאכול ופסק ידו מן הפה והקורו המפה כמו שעשין בסעודת גדולה, ויש אומרים דהיינו כשפסח אחר
 גמר סעודה ומרוב שמה אמר לשמות כמו שעשין בצללות ארום אבל אם אמר מחמת אכילה לא מיקרי יין שלפני המזון, וכולם שיש שהוא מה שזוהה קודם זכרת המזון,
 לא היה לו יין לפני המזון ויכרך על היין שבתוך המזון א"כ פוטרו יין שלפני המזון א"כ פוטרו יין שלפני המזון א"כ פוטרו יין שלפני המזון א"כ פוטרו יין שלפני המזון

מחצית השקל

פ"ה ז, כצ"ל. שכתוב הרוצה שיחלק מן הספק ישוב קודם נטילה כו',
 על כרחך אפילו קודם נטילה מהני במשקין שלפני נטילה, והוא הדין ביין.
 אולם אינו ראה גמרה לפי מה שכתב מ"א ס"ק י' דנטל לא דוקא, והוא
 הדין אם קבע כו', והתם הוי קבע: וכן משמע סימן תע"ד, ר"ל, בטור שם.
 שהקשה על הדין [פסחים כו, א] שכתב בשבשי לילית הראשונים של פסח
 יש לברך ברכה אחרונה אחר שתי כוסות הראשונים שקודם הסעודה.
 והקשה הטור וכן הרא"ש נ"ס פ"י סימן כ"ו הא הם פוטרין היין שבתוך
 הסעודה מברכה ראשונה, ואין יברך אחריהם ברכה אחרונה. ואי אמר:
 דגם יין שלפני המזון אינו פוטר אלא אחר נטילה, א"כ מאי קושיא להרי"ף,
 (וכוס קידוש ודאי לא עדיף מיין שלפני המזון), ואתי שפיר מה שכתב
 הרי"ף שיברך אחריהם ברכה אחרונה. וכן י"ש באמת הבי"ח דעת הרי"ף
 בסופן זה [ד"ה ומ"ש] ולקמן [סימן מעד ד"ה ומ"ש הקשה]. אע"ג דהטור סבירא
 ליה דליכא למאן דאמר דסבירא ליה הכי, דיין שלפני מזון קודם נטילה
 לא יפטור יין שותף המזון, אע"ג דהתוספות [בכ"ה מ, א, ד"ה כא] סבירא
 להו הכי לפטור, לא נראה דהרי"ף סבירא ליה הכי: (פ"ה ז) נפ"ל דיו. צ"ח
 דוקא כו' וכן משמע בתוספות בד"ה כו', ר"ל, דברך מ"ג איחא כיצד סדר
 הסיבה אורחים נכנסים ויושבים על גבי ספסלין עד שיכנסו כלם, הביאו
 להם מים כל אחד נוטל ידו אחת, (ולא קיימא לן הכי, כדלעיל סימן קנ"ח
 סעיף ו'). וע"ש בהרב כ"י ק"ב, ב' ד"ה וכתב ה"ח הטעם) בא להם יין כל אחד
 מברך לעצמו, עלו והסיבו כל אחד ואחד חזור ונטל שתי ידיו, בא להם
 יין אחד מברך לכלם. וכתבו התוספות ד"ה בא כו' וז"ל, אף על גב דדין
 שלפני המזון פוטרו יין שאחר מזון, כל שכן זה שלפני הוה, שאני הבא
 כיון שעלו להטב את יינו שינוי מקום וצריך לברך, עכ"ל התוספות. הרי דלולי
 דהוי שינוי מקום היה יין הראשון פוטר, אע"ג דהוי קודם נטילה, דהא
 לא נטלו רק יד אחת וצריכים עכשיו ליטול שתי ידים. אלא על כרחך
 דאין מזה ראיא, ולמא לעולם בעינן נטילת ידים משש ביין הבדלה,
 והתוספות הוא קאי על היין שלפני המזון, דסבירא ליה להרב כ"י דאפילו

גמורה: והמחבר סתם באן, ומשמע מלשונו דמחויב להניח הכוס עד אחר
 ברכת המזון: כיון דפ"ה הפוסקים, אי ברכת המזון טעונה כוס: דהרב
 ב"י ששיפתיה או"ח, ר"ל, אף דבוה עדיף מה שמוחו לאחר המזון, דיוצא
 בוה גם למאן דאמר ברכת המזון טעונה כוס, מכל מקום יש עדיפות טפי
 אם היה שותהו קודם ברכת המזון כדי לקיים ושבעת זו שתייה. בשלמא
 אי הוי ברור להרב כ"י דברכת המזון טעון כוס, על כן באין ברירה מהניו
 לאחר המזון כדי לברך על הכוס, אבל השתא ויש מחלוקת בוה, א"כ
 עדיף טפי לשחות קודם ברכת המזון, כדי לקיים ושבעת זו שתייה: דאין
 קפידא בשתייה. דסבירא ליה כמו שכתבו התוספות נ"ס ד"ה ר"ב דמן התורה
 אינו חייב בברכת המזון עד שאכל שיעור שביעה ממש, והני דרשות לכיח
 וכביעה ושתייה לכל מר כדאית ליה אינו אלא אסמכתא בעלמא, ע"ש:
 אבל צ"ח מה שכתב רמ"א כו', דסבירא ליה דהני דרשות גמורות ינהו,
 וא"כ לדעת רמ"א דקיימא לן דושבעת זו שתייה הוי דרשה גמורה, וגם
 קיימא לן דברכת המזון אין טעון כוס, צריך לומר דלא קיימא לן בהא
 כביח הלל, ורע, מה שכתב הט"ו בס"ק ב' בשם המרדכי, עיין במ"א סוף
 סימן ר"י [ס"ק ז] שהאר"ך בוה, וע"ש מסקנתו: (פ"ה ז) אם קבע, והוא הדין
 דאם בירך כו', דע, דמה שכתב [המחבר] אם קבע, כתב הט"ו ס"ק ד' שהוא
 לאו דוקא, ולא בעי למעט אלא נמלך: שלאחר הסעודה. כשסילק דעתו
 מלאכול יוחר: ואינו חשוב לפטור יין הבא לשתייה, ר"ל, דיין שלפני המזון
 בא לשנות (וגם לפתוח ולהמשיך תאות המאכל, כולקמן סי' ט), וכן יין
 שאחר המזון בא לשמות. אבל יין שבתוך המזון בא לשרות המאכל שאכל.
 ולכן יין שלפני המזון שהוא חשוב, פוטר שבתוך המזון שאינו חשוב, או
 שלאחר המזון שהוא שוה לו. מה שאין כן שותף המזון שאינו חשוב, אינו
 פוטר היין שאחר המזון שהוא חשוב כיון שבא לשתייה: ועיין בסימן קצ"ו.
 ר"ל, הא דהשמיט הרב ב"י דין זה, היינו משום דמכאור בסימן קצ"ו דאין
 דין זה של יין שאחר המזון דהיינו שסילק דעתו מלאכול ועדיין לא בירך
 ברכת המזון, אינו מצוי בינינו, דאין אנו מסלקין דעתנו מלאכול עד אחד
 ברכת המזון, ולכן השמיט הרב ב"י: (פ"ה ז) יין כו', (בי"ח רשב"א) וכן
 יקרי, ר"ל, אף דהבי"ח סיים וצ"ע למעשה, מכל מקום נראה לו למ"א

פ"ה ז, כצ"ל. שכתוב הרוצה שיחלק מן הספק ישוב קודם נטילה כו',
 על כרחך אפילו קודם נטילה מהני במשקין שלפני נטילה, והוא הדין ביין.
 אולם אינו ראה גמרה לפי מה שכתב מ"א ס"ק י' דנטל לא דוקא, והוא
 הדין אם קבע כו', והתם הוי קבע: וכן משמע סימן תע"ד, ר"ל, בטור שם.
 שהקשה על הדין [פסחים כו, א] שכתב בשבשי לילית הראשונים של פסח
 יש לברך ברכה אחרונה אחר שתי כוסות הראשונים שקודם הסעודה.
 והקשה הטור וכן הרא"ש נ"ס פ"י סימן כ"ו הא הם פוטרין היין שבתוך
 הסעודה מברכה ראשונה, ואין יברך אחריהם ברכה אחרונה. ואי אמר:
 דגם יין שלפני המזון אינו פוטר אלא אחר נטילה, א"כ מאי קושיא להרי"ף,
 (וכוס קידוש ודאי לא עדיף מיין שלפני המזון), ואתי שפיר מה שכתב
 הרי"ף שיברך אחריהם ברכה אחרונה. וכן י"ש באמת הבי"ח דעת הרי"ף
 בסופן זה [ד"ה ומ"ש] ולקמן [סימן מעד ד"ה ומ"ש הקשה]. אע"ג דהטור סבירא
 ליה דליכא למאן דאמר דסבירא ליה הכי, דיין שלפני מזון קודם נטילה
 לא יפטור יין שותף המזון, אע"ג דהתוספות [בכ"ה מ, א, ד"ה כא] סבירא
 להו הכי לפטור, לא נראה דהרי"ף סבירא ליה הכי: (פ"ה ז) נפ"ל דיו. צ"ח
 דוקא כו' וכן משמע בתוספות בד"ה כו', ר"ל, דברך מ"ג איחא כיצד סדר
 הסיבה אורחים נכנסים ויושבים על גבי ספסלין עד שיכנסו כלם, הביאו
 להם מים כל אחד נוטל ידו אחת, (ולא קיימא לן הכי, כדלעיל סימן קנ"ח
 סעיף ו'). וע"ש בהרב כ"י ק"ב, ב' ד"ה וכתב ה"ח הטעם) בא להם יין כל אחד
 מברך לעצמו, עלו והסיבו כל אחד ואחד חזור ונטל שתי ידיו, בא להם
 יין אחד מברך לכלם. וכתבו התוספות ד"ה בא כו' וז"ל, אף על גב דדין
 שלפני המזון פוטרו יין שאחר מזון, כל שכן זה שלפני הוה, שאני הבא
 כיון שעלו להטב את יינו שינוי מקום וצריך לברך, עכ"ל התוספות. הרי דלולי
 דהוי שינוי מקום היה יין הראשון פוטר, אע"ג דהוי קודם נטילה, דהא
 לא נטלו רק יד אחת וצריכים עכשיו ליטול שתי ידים. אלא על כרחך
 דאין מזה ראיא, ולמא לעולם בעינן נטילת ידים משש ביין הבדלה,
 והתוספות הוא קאי על היין שלפני המזון, דסבירא ליה להרב כ"י דאפילו

ל' דגמרינן ט"ו הנאמר
 בסוכה מט"ו הנאמר
 צמח המלכות, גמלה סוף:
 מ. מומרא לדינא שם דף
 כ"ח [ע"פ] כפירוש רש"י
 [כ"ה ע"ה ת"ה לעינין] וכן
 פירשו שאל פוסקים
 [כ"ה] א; א; רמב"ם סוכה א,
 ט; רמב"ם פ"ב סימן [ת];
 ז; רמב"ם שם;
 י. משנה שם [ת]; [ג];
 יא. גמרא שם כ"ט, א' ח"ג:

ציונים לרמ"א

ו' ב"י [עמוד חלק ד"ה
 אומן] בשם ארחות חיים
 [הלכות סוכה סימן לו]:
 ו' מהר"י וויל [סימן קל"ג]
 מהר"י [הלכות סוכה ר"ט
 עמוד שט];
 ז' מהר"ל [שם]; ירושלמי
 וכו' ע"ה הלכה א, הוכח באור
 ודוע ח"ב סימן [ט];
 ח' סמ"ג [עין מג ק"ג ד]
 דגרות אשיר"י [סוכה
 י"ב סימן ב, שם אור ודוע
 י"ב סימן ט; רמב"ם סוכה
 א, י];
 ט' מרדכי פרק הישן [סוכה
 יז פסח; הגהות מיימוני
 וכו' ריש פרק ו' [אות א'
 וז' ע' ומהר"ל ח"ב]
 הלכות סוכה עמוד שט];

יד אפרים

ב"א ס"ק [א] גושם בטעות.
 י"ך היות ברית ה"ה
 ולא יאכל בלילה כו';
 ב"א ס"ק [ב] ע"ה ריש סימן
 תקכ"ב, כצ"ל.

חכמת שלמה

י"ח ה' ירדו גשמים הרי
 נכנס לתוך הבית וכו'.
 ג' הנה שאלתי נתן
 גשמים וירדו, רק בסוכה
 כ' אין גשמים יורדין לתוכה,
 לכן לשב בסוכה זו לא.
 דבני דלון לנכר, ור"ה
 ה' שנתו הפוסקים דאפילו
 מקפה לפניו נתי פטור,
 כ' כיון דממית נתי שיעור
 פטרת המקפה, משמע דזה
 טעם הפטור, והך על כ'
 ח' שאלו מקפה לפניו נתי
 ור' והיינו כיון דלמ' היה
 שה לפניו היה פטור, וגם
 דלמחר ית מקפה ופטור,
 ח' הוא פטור, כן ה"ו
 ט"ה ולכאורה ית להניח
 ה' להיטות מנה שכתב
 ה' א"ה סוף סימן תרכ"ט דלמ'
 ומ"ס נעטין מן הפקר ט'
 ז' ור' קרין, רק שלא יבדק
 ופקד נכרות להקל והיינו
 דמכירה לכו דלמחר לפרוק
 ו' חמ' הפקר, משמע ה'
 ה' פקד היה מנכר ממה
 גשמים יורדין לנכותו.
 ח' וז' ר"ה, ד"ל דהוא
 י' שכר פקד הגשם ואין
 י"ס יורדין גשמים ט"ה.

ו פירות או קציות. היינו בחול המועד, חבל ציוס טוב ושנת נריך
 לאכול כוית פת, אך לא בעי סוכה, עיין סוף סימן קפ"ח [סי' ט'
 ותקכ"ט [סוף ס"ק ב]: י"א [י] ור"א יאכ"ל כו'. משמע דלון
 רשאי לאכול עד שתתקן, וכן כתב בהגהות מנהגים [ר"ה טירנה מנהגי
 סוכות אומ קנט]. ונראה לי דקידוש
 יכול לעשות מבעוד יום קלמ על
 היין, וזכרתי לשב בסוכה והמוציא
 יאמר בלילה, דהא אפילו בפסח הוי
 שרי אי לאו משום ד' כוסות, כמו
 שכתבתי ריש סימן תע"ז, ומיהו
 כיון דאומר סוכה ואח"כ זמן, נריך
 לומר [י] גם הקידוש בלילה:
 יב מהצרות ואי"ך. ז"ע דמהר"ל
 [הלכות שנה הגדול ועד פסח עמוד טו]
 פסק ג"כ גבי מנה ק', וכמו שכתב
 הר"ן ג"כ פרק ערבי פסחים [כ],
 ח' ד"ה ואינעו, חבל לפי מה שכתוב
 ריש סימן תע"א דבערב פסח אינו
 אסור אלא משעה י', א"כ למע
 נממיר טפי בסוכות. ואפשר דבפסח
 שאינו יכול לאכול פת, רק מנה
 עשירה, אינו משביע כל ק', מה
 שאין כן כאן דלכילת פת אסורה
 מחלוצ. וז"ע דמנא להו, ועוד, מאי

קאלר דומיא דלכילת מנא. [ע"ה עיין ריש סימן [תקס"ט] [תקכ"ט]
 [פ"ק ב]: י"ג קורא ולומר. והכל לפי הענין, אם יש לו מנוחה
 בסוכה לומר משמע בגמרא דלון מרטיחין אותו, כדאיחא בגמרא
 לסוכה, ולכאורה משמע בגמרא דלון מרטיחין אותו, כדאיחא בגמרא
 [סוכה דף כ"ו [ע"ה] גבי שומרי גנות ופרדסים, וכן משמע בר"ן
 שם נ"ב, א' דיבור ראשון]. ויש לדחות דהתם טורח רב להוציאם לשדה,
 חבל הכא מצית לסוכה לא הוי טירחא כל כך, ולכן יש להחמיר.
 ז' וכלום סימן תר"מ סעיף ד' משמע דלון נריך להעלותם לשם כמו
 גבי כרים, וכן משמע שם בשו"ע [פסע' ד' בהנה] דלון נריך לילך
 לסוכת חנירו לאכול מהאי טעמא: יד מתבשר בסוכה. אם יש
 לו מנוחה שם, ואם יש בית הכנסת צעירו הולך לבית הכנסת [כ"ח
 עמוד חלק ד"ה כתב הרמב"ם בשם ר"א] שלי הגזרים סוכה יג, א' אומ
 ז': הו ירדו גשמים כו'. כשם שמתנין מפני הגשמים כן מפנין
 מפני השרב [ו] מיתושים [הגהות אשרי שם פ"ב סימן כ]. אפילו אין
 האדם מנטער בכך אלא שהמאל מתקלקל בכך. והוא הדין אם העת קור שהמאלים השמנים נקרשים לפניו, אוכל כל סעודתו צבית
 כמו שכתוב סעיף (ז') [ו] [ל' גושם סעיף ה' וכו']. עיין סימן תר"מ סעיף ג' [י]. ובר"ה ב' אין נריך לאכול כוית
 בסוכה, דצקיאים בקבועא דירחא, [י] סמכין אהפוסקים [ואין] [דלון] [י] נריך לאכול בסוכה כשמנטער. והרואה להחמיר אין נריך לקדש
 בסוכה, דהא אמר זמן מאתמול, אלא יאכל שם כוית אחר סעודתו [תרומת הדשן] סימן ז' דרכי משה אומ ד' הגהות מנהגים ר"ה טירנה
 מנהגי סוכות אומ קטו):

ערך פסח למהריק"ש

פסח ה' הבית וכו'. וכן מפני היטותין והשרי: [שם] בסוף [תבשי"ל ש"פ פ"ה]. שממחר להמקלקל:

ביאור הגר"א

[טו] רצה כו'. תוספות שם [ו"ה אי בעין] ובברכות פרק ד' [פס' ב' ד"ה אי בעין]
 דהא להתענות אסור, כמו שכתוב בירושלמי [שם] [י]. [הנה] ור"א יאכ"ל
 כו'. כמו שכתבו תוספות בריש פרק ערבי פסחים [שם] [כ' ד"ה ע"ה] מתוספתא [שם]
 סוף פ"ב] וממה שכתוב שם [במשנה] עד שתחשך: [טז] * ויאכ"ל כו'. כמו
 שכתוב סוף פרק ערבי פסחים [ק"ב, ב]: [יז] ור"א יאכ"ל כו'. ירושלמי [סוכה פ"ב]
 הלכה [ו] והביאו תוספות [שם כו, א' ד"ה תשבין] ורא"ש [שם פ"ב סימן טו]:
 [יז] * מהצרות. סבירא ליה כמו שכתב הר"ן בפרק ערבי פסחים [כג, א' ד"ה
 ואיבעיא] דבעיא לא איפשיטא ולחומרא דסמוך למנחה גדולה תנן [שם כ"ט, ב],

(יב) ולא יאכ"ל בלילה כו'. זה ילפינן גם כן ממוג המלכות דכתיב
 [שמות יב, יח] צערב תאכלו מלוח. וכן מה שכתוב אח"כ קודם חלות
 ג"כ ילפינן ממוגה צפסח, שכן הוא דינא. וכן מה שכתוב אח"כ ואל
 יאכל ציוס ממלוח כו'. ומה שסיים דומיא דלכילת מנא, קאי אכל
 מה שכתב לפני זה
 (יג) וכשמביין ומדרקק. הרי
 [סוכה יג, א' ד"ה גמי ה"מ] כתב י'
 אומרים להיפך, דעיוני היינו קצת
 וצעי סוכה. ולחומרא ע"ה
 כתרווייהו כל היכא דלא מטריח
 ומנטער, עד כאן
 (יד) המתבשר כו'. העטם
 דחפסה כל השנה אינה צבית דירה
 אלא צבית הכנסת. ועל כן הוצרכו
 שכל השנה מצדלי צבית נריך להצדיק
 בסוכה [טו] תבשי"ל ש"פ
 פ"ה. שהצביל זה ממחר להמקלקל
 בגשמים מעט: [טז] ואפ"ה
 אין תבשי"ל צבניו. כן כתב הטור
 [עמוד חלקט] בשם סמ"ג [ע"ה ע"ה]
 ק"ה. וכתב עליו ו"ל, ואין משמע
 כן בגמרא [סוכה כה, ב], מדלא אמר
 כדי [ששה] [שחקרן] [י] המקפה
 אלא משחקרם משמע שחקרם ממש
 עכ"ל. ונראה לי דאי היה אומר כדי שחקרם הייתי מפרש דלון
 הישן בסוכה הוה שיעור זה, שלא יא' עד שיעור שאם היה אוכל
 היה מסריח המקפה, שהרי הנהא אמר [שם] ירדו גשמים מאימתי
 מותר לפנות, ויש בלשון גם שינה, ובאמת אין נריך צבינה שיעור
 זה, וכמו שכתב רמ"א בסמוך [פסע' ז]. על כן אמר משחקרם להורות
 דלא מיידי אלא מאוכל דוקא ולא שינה. ועל דברי הטור ז"ע, ה'
 אמרינן בגמרא צבנייתא [כט, א] תנא משחקרם המקפה של גריסין,
 ופי' מיידי דאוכל מצביל של גריסין, מאי רבותיה, פשיטא שאם
 נתקלקל המאכל שלפניו שפטור, ומאי רבותא דגריסין. אלא על
 כרחק דאפילו אינו אוכל גריסין, מפני שערין כאלו אכל גריסין, ואפילו
 הכי מנא לשון משחקרם, ולא אמר כדי שחקרם מאכל של גריסין,
 שמע מינה שאין זה דקדוק כלל. וכתב בלבוש [פסע' ה] דלמ' מממת
 קרירות, מתקלקל המאכל דהוא פטור:

בביתו פריצתו
 מוצא משה למן זיון גאל
 ממן ירושלים

מזכיר
לוח
ולכל
אלה
זה:
ר"ן
יש
זכע
ציד
ריד
אזן:
עם,
ירכה
לה:
דיל
שז
אל
קל
יפו
זור
מג
עז
מר
זה,
יש:
אף
יכל
ומי
ור:
ות
הא
יין
אם
על
לו
אין
תל
הא
על
לו
אין
תל
הא

(יב) ולא עיין ט"ו. טומטום ספק כבסימן תר"מ טע"ף א' שאכל בין השמשות כוית פת, י"ל יצא, דהוה ספק ספיקא, שמא בין יוצא ירי חובתו, ושמא אשה הוא. אבל זכר ורודאי בין השמשות אינו מיעטה קרבא בין השמשות, ואף טומטום בסוכה כן. ואי"ה בסיומן תר"ם (אשל אברהם אות א) אבאר עוד לענין ברכה * : **(יג) ובשמבין.** עיין ט"ו. ועיין מ"א אות י"ג. ואשרי מי שיש לו סוכה מיוחדת עם התנור ויוכל ללמוד שם ולישן כדרך שעושה בדירה: **(יד) המתפלא.** עיין ט"ו. קצת קשה דביש בית הכנסת בעירו י"ל דאין רשאי להתפלל בסוכה אף בעשרה, עיין לעיל [סימן צ טע"ף יא] כל מי שיש בית הכנסת בעירו וברוב עם, ואף קריאת שמע צריך לילך לבית הכנסת, אלא אף שאין לו בית הכנסת, ובכפרים שמתפלל בביתו תמיד, מכל מקום אין הייב בסוכה, דלאו במידי דתליא בדירה הוא. והוא הדין הבלדה, ומכל מקום י"ל יש להבדיל בסוכה דווקא, וכן המנהג בוודאי. ובלבוש [טע"ף א] הטעם דאי אפשר לכיין בסוכה. ועיין ב"ח [עמוד תקל"ג ד"ה כתב הרמב"ם] ומ"א אות י"ד: **(טו) תבשיל.** עיין ט"ו. סוכה כ"ט א' ופירושו רש"י ז"ל שם [ד"ה מקפה]. עיין באות שאחר זה, ואי"ה שם יבואר: **(טז) ואפילו.** עיין ט"ו. הרי"ב בסע"ף ד' בהג"ה. ומה שכתב על הטור, אפשר דאמר מתסרת המקפה כשיש לפניו דווקא, וקא משמע לן אע"ג דתבשיל זה כמעט גשם מתקלקל, ואלו כל כך גשם בבית אין צער זה כלל, וברחוב נמי עומד כמעט גשם, ומתסרת המקפה י"ל התחיל רק קצת ולא נחלקל עדיין. ועיין ב"ח [עמוד תקל"ג ד"ה הנה], אפילו הכי רשאי לצאת מסוכה. והלכה כמו שכתב הרי"ב בא"ת:

באר היטב

(ט) פירות. היינו צמול המועד, אבל ביום טוב וסנה נרץ לאכול כוית פת, אך לא בעי סוכה. עיין סימן תקכ"ט טע"ף א', [מ"א ס"ק ין] : **(י) דאכילת.** עיין סימן מע"א דר"ק. ועיין מ"א [ס"ק יב] : **(יא) ורומד.** והכל לפי הענין, אם יש לו מנוחה בסוכה לומר כוית. וז"ע אם נרץ ספיקו הרבה ועומד לו להעלותם לסוכה. ויש להחמיר, מ"א [ס"ק יג]. ובלבוש סימן תר"מ טע"ף ד' משמע דאין נרץ להעלותם לשם, כמו גני כרים, וכן משמע שם בשו"ע דאין נרץ לילך לסוכה תמיד לאכול מהאי טעמא, [מ"א ס"ק יב] : **(יב) רצה.** אם יש לו מנוחה עם, ואם יש בית כנסת בעירו, הולך לבית הכנסת, כ"ה, [מ"א ס"ק יד]. והגדה דוקא בסוכה, ט"ו [ס"ק יד] : **(יג) גשמים וכו'.** כשם שמתנין מפני הגשמים כן מפנין מפני השער ומימונים, הנהגות אש"ר. אפילו אין האדם מלמד עין, אלא שהמלך מתקלקל בק"ך. והוא הדין אם העם קור שהמלכות השמיים נקטשים לפניו, אוכל כל סעודתו בניה, וכל אם מלמד מפני היום ב"מ [טו] ובלבוש, עיין סימן תר"מ טע"ף ג', [מ"א ס"ק טו]:

שמח יום טוב יותר מזה. וכן כל הפוסקים לא הזכירו המתנה זו לענות נפש ביום טוב. וכן כתב המג"א סימן תר"ם [ס"ק טו] בפשיטות. ועל כתב שרוצים לאכול בסוכה אף שירדו טיפים הרבה, בוודאי לא שפיר עבדי, כראיהא בירושלמי [ברכות סוף פ"ג] בהדיא כל הפטור כו' נקרא הדין, וכן כתב הגהות מיימונית [סוכה ו אות ג], וכן בשו"ע [טע"ף ד בהנה], וכן במהר"י וי"ל סימן קצ"א כל דרכיה דרכי נועם ואיכא ביטול שמחת יום טוב, וכן כתבתי בספרי חק

השקף

מחצית השקף
דרשאי לאכול תוך ביתו, ואם הביאו לו אחר זה מאכל שאינו שמן דאפשר לאכול בסוכה, מכל מקום גומר כל סעודתו בביתו. ועל זה הביא רי"ה מסע"ף וי"ו בירדו גשמים והלך לאכול בביתו ובאמצע סעודה פסקו הגשמים, דאין צריך לחזור לסוכה כל אותה סעודה; וז"ל ב"י כו'. דבקיאים כו' מסבנין אהפוסקים כו'. דדין זה נובע מקושיית חוספות [סוכה כו, א ד"ה א; ברכות מט. ב ד"ה א] והר"ן [סוכה יב, ב ד"ה מתני ד"ה] הנ"ל [ס"ק ין] אהא דאמרין [סוכה שם] דרבנן דר' אליעזר ילפי ט"ו ט"ו מחג המצות, מה החם ליל א' חובה מכאן ואילך אין בעי אכיל ואי בעי לא אכיל, כן הדין נמי בסוכה. והקשו התוספות והר"ן אין אמר מכאן ואילך אי בעי לא אכיל, הא מוכח בברכות [שם] דחייב לאכול פת בשבת ויום טוב, וכמו שכתב [מ"א] לעיל סימן קפ"ח [ס"ק טו]. והירוצא דמשום מצות סכה בעינן דוקא יתור מכביצה, וכמו שכתבתי משום שכתב יום טוב בעינן ויתור מכביצה, נהי ד"ל דמ"א סבירא ליה כאינן תירוצים שכתבו [תוספות ברכות ה"ר] כגון אם ירדו גשמים, וכמו שכתבתי ס"ק [י"ד] [טו]. מכל מקום מבואר דהתוספות [טו] דר"ן סבירא להו דבשבת ויום טוב כגי בכביצה. גם מלבד זה דברי מ"א צריכים ביאור, וכמו שכתבתי שם: **(פ"ה יא) ולא יאכל כו'.** אי לא משום די כוסות, ר"ל, דר' כוסות בעינן שיטתו בליילה, וכוס של קידוש הוא אחד מדי כוסות: **(פ"ה יב) כוסות בעינן צ"ע כו'.** עיין לעיל בהלכות פסח בספר חק יעקב [שם] [מ"א ס"ק א] מה שכתב על זה: **(פ"ה יג) קורא כו'.** גבי שומרי גנות כו'. דקיימא לן דפטורים מסכה, ואמר אביי הטעם דאין צריך לעשות סכה כגנה דתשבו כעין חדרור, ועם מטהו ומעוץ י"ל א' אפשר כיון דאיכא טרזא מרובה להוציא לגנה, אע"ג דרבא אמר טעמא אחרינא משום פרצה קוראה לגנה, וכמו שכתב סימן תר"מ טע"ף י"ד, כבר כתבו התוספות [שם ד"ה פרצה] דרבא מודה לטעמיה דאביי, עיין תר"ן [שם יב]. א' דיבור ראשון כתב דרבא סבירא ליה דכתיב גוונא הוי כעין חדרור, דהא כל השנה ישן שם בלי מטה מוצעת, הביאו מ"א סוף סימן תר"מ [ס"ק יו]. מכל מקום גם להר"ן ר"ה מודה א' הוי צריך להוציא מטהו ומעוץ לשם היה פטור כיון דאיכא טרזא מרובה: דאין צריך צ"ע כו' מהאי טעמא

י פירות. עיין מ"א. בסיומן קפ"ה אות ט': **יא ולא.** עיין מ"א. הליון רש"י על ולא יאכל עד שיהא דלוי לילה. ולפי זה גליל צ"י למלך דלמך [סימן מרס"א] זמן וזה"ל סוכה דכבר ילא מלחמול, עיין סימן תרמ"ג [אשל אברהם ומשנות והג ר"ה הקימן] י, יכול לקדש מצעוד יום ולומר זמן וסוכה ואלילה כלילה. ומלך דמנכך גליל צ"י ג"כ זמן כמר סוכה, ימנין גם גליל צ"י, ואי"ה לקמן יבואר: **יב מחצות.** עיין מ"א. ויקרות הרבה או יין מעט אסור משעה עשירית, ומנה עשירה כהאי גוונא הכא דוקא משעה י'. ועיין אליה רכה [פ"ה כ, א] וצ"ע סימן מהלך [וכאלהו] זוטא [ס"ק יא]. ובסימן תקכ"ט א' זה צ"י (טעום סופר מ"א תקס"ט). י"ל ג"כ צ"י לו רק פת ממש אפילו הוי סעודה ג' יכול לעשות: **יג קורא.** עיין מ"א. בסיומן תר"מ משמע דוקא כשיש טווח רב, ואי"ה שם יבואר: **יד מתפלא.** עיין מ"א. ועיין ט"ו אות י"ד. וקריאת שמע קורא בסוכה צ"ח צ"ח הנהגות, עיין אליה רכה [ס"ק יז]. **טו ירדו גשמים.** עיין מ"א. ועיין תרומה דהאן סימן צ"ה הענין דהרובה להחמיר, יע"ש. ובע"ז אות י"ו כתבנו מזה, מניי אכיל כוית מה' מניי דגן דווקא גליל א' וצ"י דסוכה. ויראה למס העילות כמי פירות וכדומה אין יוצא ידי חובה גליל א' וצ"י דומיא דמלך * , עיין מה שאכתוב א"ה צ"ח שאלו זה מדין קידוש במקום סעודה:

שערי תשובה

היכי שבאמת קבע על לחם זה, דכתיב גוונא מהני לברכה אף לפי המחויק ברכה, נראה דכתיב גוונא שפיר יוצא ידי חובת לילה הראשונה ג"כ, רצ"ע כוה. ועיין בכח כהונה ושו"ת סימן כד שדעתו להחמיר כדעת מהר"ם [מרוטנבורג] שהביא הראש [סוכה פ"ב סימן יג] דמחמיר בפירות אי קבע עליהו, יע"ש: **(יג) גשמים.** עיין באר היטב. וכתב בשבות יעקב חלק ג' סימן מ"ה שארע בק"ק מיין בשנת תפ"ז והג בלילה ירדו קצת גשמים דהיינו הילא דבתר במים ירדו ט"ף להדי ט"ף, וגם בלילה ירדו קצת גשמים דהיינו הילא דבתר מיטרא, ויש רצו להמחין עם הסעודה עד חצות, ויש שרצו לדחוק עצמם לאכול בסוכה אף שירדו טיפים הרבה מכל מקום רצו לעשות כו"ב ישועה בראשם להציל מן הגשמים. והשיב, לא ידעתי איך מלאם לבס לעשות כן להתחכם יותר מחכמינו ז"ל להחמיר בחומרות יתירות גשמים דהיינו הילא דבתר ראשונים ואחרונים, אף שבליקוטי מהרי"ל [מנהגים, הלכות סוכה עמוד טו] הזכיר קצת חומרות זו להמחין עד חצות, אך בתשובות מהרי"ל סימן קפ"א [פ"ה יקנו א] כתב לא ראינו לרבותי נהוגין כך כו', והתשובות עיקר כו', וכך עיקר מלחא בטעמא דאם ימתין עם אכילת בני ביתו הגדולים והקטנים אין לך מניעת

וכן כתב המג"א סימן תר"ם [ס"ק טו] בפשיטות. ועל כתב שרוצים להוציא מן המצות חלק ג' סימן מ"ה שארע בק"ק מיין בשנת תפ"ז והג בלילה ירדו קצת גשמים דהיינו הילא דבתר מיטרא, ויש רצו להמחין עם הסעודה עד חצות, ויש שרצו לדחוק עצמם לאכול בסוכה אף שירדו טיפים הרבה מכל מקום רצו לעשות כו"ב ישועה בראשם להציל מן הגשמים. והשיב, לא ידעתי איך מלאם לבס לעשות כן להתחכם יותר מחכמינו ז"ל להחמיר בחומרות יתירות גשמים דהיינו הילא דבתר ראשונים ואחרונים, אף שבליקוטי מהרי"ל [מנהגים, הלכות סוכה עמוד טו] הזכיר קצת חומרות זו להמחין עד חצות, אך בתשובות מהרי"ל סימן קפ"א [פ"ה יקנו א] כתב לא ראינו לרבותי נהוגין כך כו', והתשובות עיקר כו', וכך עיקר מלחא בטעמא דאם ימתין עם אכילת בני ביתו הגדולים והקטנים אין לך מניעת

וכן כתב המג"א סימן תר"ם [ס"ק טו] בפשיטות. ועל כתב שרוצים להוציא מן המצות חלק ג' סימן מ"ה שארע בק"ק מיין בשנת תפ"ז והג בלילה ירדו קצת גשמים דהיינו הילא דבתר מיטרא, ויש רצו להמחין עם הסעודה עד חצות, ויש שרצו לדחוק עצמם לאכול בסוכה אף שירדו טיפים הרבה מכל מקום רצו לעשות כו"ב ישועה בראשם להציל מן הגשמים. והשיב, לא ידעתי איך מלאם לבס לעשות כן להתחכם יותר מחכמינו ז"ל להחמיר בחומרות יתירות גשמים דהיינו הילא דבתר ראשונים ואחרונים, אף שבליקוטי מהרי"ל [מנהגים, הלכות סוכה עמוד טו] הזכיר קצת חומרות זו להמחין עד חצות, אך בתשובות מהרי"ל סימן קפ"א [פ"ה יקנו א] כתב לא ראינו לרבותי נהוגין כך כו', והתשובות עיקר כו', וכך עיקר מלחא בטעמא דאם ימתין עם אכילת בני ביתו הגדולים והקטנים אין לך מניעת

להקל: (כג) חצות לילה. ומכ"מ אם לא אכל קודם חצות נ"ל שחייב לאכול גם לא"ץ שהרי סוכה ילפינן ממצה ומצה מפסת וכפסת גופא חרבה פוסקים סבירי דהלכה כר"ע שנאכל כל הלילה עד עליית ע"ה וא"כ ה"ה בסוכה כן: (כד) מחצות ואילך. המג"א הקשה הא בסי' רע"א פסק דבע"פ אינו אסור

אלא משעה י' ולמה נחמיר בע"ס טפי לאסור מחצות וכתב ואפשר דבפסת שאינו יכול לאכול פת רק מצה עשירה אינו משיבוע כ"כ משא"כ כאן דאכילת פת אסור מחצות וצ"ע דמג"ל הא עכ"ל גם בח"י נדחק ביישוב קושיא זו ולענ"ד אולי י"ל כיון דבע"פ כבר נארכו הימים ורביעית היום ארוך כמו שעה יותר מבערב סוכות וגם בזה יש חילוק שבע"ס אוכל מיד כשהוא לילה ובע"פ כשמקדש בתחלת הלילה אוי יאריך עדיין זמן הרבה באמירת הגדה ועשיית הסדר עד שיגיע לאכילת מצה ולכן לא החמיר שם רק מרביעית היום ואילך שמכ"מ יאריך הזמן ויאכל מצה לחיאבון אבל בע"ס שקצר הזמן החמיר מחצות ואילך כשיטת הר"ן ומהר"ל בע"פ ולכן נ"ל דאפילו י"ן מעט וירקות הרבה ומצה עשירה וכדומה הכל אסור בע"ס מחצות כמו בע"פ משעה עשירית ואילך: (כה) ולומד. והכל לפי הענין אם יש לו מנוחה לומד בסוכה וצ"ע אם צריך ספרים הרבה וטורח לו להעלותם לסוכה וכו' ולכן יש להתמיר (מג"א) ובא"ר חילק בין היכי שצריך להוציא ספריו תדיר מסוכה לבית דאו יש טורח ובין היכי שיכול להניחם שם כל ימי סוכות דאין טורח ואז צריך ללמוד בסוכה דוקא וכתב בפ"מ

אשרי מי שיש לו סוכה מיוחדת עם תנור ויכול ללמוד שם ולישן כדרך שעושה בדירה עכ"ל ויתחכם איך יכול לעשות ללמוד בלא טורח כדי להתחייב בסוכה ולקיים מצות הכורא יתברך ולא להפטר כמאמר המלאך לרב קטינא במנחת דף מ"א טעדיקי למיפטר נפשך מציצית וכל המוסף בקיום המצה מוסיפין לו ברכה מן השמים: (כו) ומדקדק. הר"ן כתב י"א להיפך דעיוני היינו קבע ובעי סוכה ולחומרא עבדי כתרומתו כל היכי דלא מטרדי ומצטער ע"כ (ט"ו). וגם בפרישה כתב ונ"ל דעכשיו בזמנינו שרוב בני בית אינם בסוכה כל היום כי אם בשעת אכילה צריך ללמוד אפילו דבר עיון בסוכה עכ"ל ועיין ס"ק כ"ה (כו) המתפלל. אם יש לו מנוחה צריך להתפלל בסוכה ואם יש ביה"כ בעירו ילך לביה"כ. ב"ח (מג"א) ואם אין יכול לכוון בסוכה יתפלל בביתו תפלת ש"ע ומכ"מ ק"ש עם ברכותיו יקרא בסוכה (פ"מ) ופשוט הוא דזה דוקא כשמתפלל ביחיד אבל כשיש מנין בבית ואינו יכול להתפלל בסוכה אוי יקרא גם ק"ש עם המנין בבית. וכתב הט"ז דהבדלה צריך לעשות בסוכה והסכימו עמו האחרונים: (כז) גשמים. וכשם שמפנין מפני הגשמים כך מפנין מפני השרב ויתרשים (מג"א) אפילו אין האדם מצטער בכך אלא שהמאכל מתקלקל בכך וה"ה אם העת קר שהמאכלים שמינים נקרשים לפניו אוכל כל סעודתו בבית (מג"א) פי' כשרוצה לאכול מאכלים שמינים שנקרשים יכול לצאת מסוכה וא"צ לחזור עד שיגמור סעודתו אפילו אוכל א"כ מאכלים אחרים שאינם נקרשים כמו בפינה מפני הגשמים שא"צ לחזור עד שיגמור סעודתו אפי' פסקו גשמים אבל מכ"מ בעוד שלא התחיל לאכול מאכלים שנקרשים כגון שאוכל פת להמוציא יותר מכביצה צריך לאכול בסוכה דוקא ולא יצא מהסוכה על סמך המאכלים הנקרשים שיאכל א"כ. גם נ"ל באם אפשר לתקן בלא טורח גדול שלא יקרשו המאכלים כגון

גשמים בימי התג כללא הוא שימדה עליו סוכה כביתו דאם גשמים כי האי ירדו עליו בביתו במקום אכילתו או במטתו ואז יקום ויפנה למקום אחר אף כאן יקום מאכילתו או ממטתו עכ"ל משמע בפ"י שהכל תלוי במקום ישיבתו או שכבתו: (ל) השיעור. הבי"ה הביא דברי הר"ן שכתב שאפשר שזה

(כג) חצות לילה (מהר"ו ומהר"ל) ולא יאכל כיום (כד) מחצות ואילך כדי שיאכל בסוכה לתיאבון (מהר"ל) דומיא דאכילת מצה:

[ד] כל שבעת הימים קורא (כה) (ולומד) בתוך הסוכה וכשמבין (כו) ומדקדק במה שיקרא (וילמד יכול ללמוד) חוץ לסוכה כדי שתהא דעתו מיושבת עליו. (כו) המתפלל רצה מתפלל בסוכה או חוץ לסוכה:

[ה] ירדו (כח) גשמים הרי זה נכנס לתוך הבית מאימתי מותר לפנות משירדו לתוך הסוכה (כט) טפות שאם יפלו לתוך התבשיל יפסל אפילו תבשיל של פול:

הגה ואפילו אין תבשיל לפניו (סמ"ג והג"א) ומי שאינו בקי בזה (ל) השיעור ישער אם ירדו כ"כ גשמים לבית אם היה יוצא יצא מסוכתו ג"כ (א"י והג"א פ' הישן ומדרכי פ"ב מ"ימוני פ"ו ומהר"ל) וכל זה דווקא בשאר ימים או לילות של סוכה אבל לילה (לא) הראשונה צריך לאכול (לג) כזית בסוכה אף אם גשמים (לג) יורדין (טור ור"ן והרא"ש) ויקדש בסוכה כדי שיאמר זמן על הסוכה (ת"ה סי' צ"ה):

השיעור הוא דוקא כשהתחיל לאכול אבל לא התחיל לאכול כל שמצטער מחמת גשמים אפילו אינם רבים כ"כ שתסרח המקפה פטור אכן סיים הר"ן שלא רצה לסמוך על סברתו לפי שאין רא"י ברורה. ונ"ל שמשמע זה לא יברך ל"ב כל גשמים יורדים שמצטער על יום בסוכה אפילו אין יורדין טפין עבות שתסרח המקפה אלא ימתין מעט שמא יפסקו לגמרי או יאכל בסוכה בלא ברכה וכשיפסקו הגשמים יברך כאמצע סעודתו ואפי' גמר סעודתו יאכל עוד כביצה פת אחר שיברך ובריטב"א ספ"ב דסוכה משמע דאפילו לא ירד הגשם עדיין רק ראה שגשם ודאי ממשמש ובא אינו חייב בסוכה וא"כ הוי גם בזה ספק ברכה: (לא) הראשונה. גם בליל ב' צריך לאכול כזית בסוכה אף שגשמים יורדים רק שבליל א' צריך לקדש בסוכה שיאמר זמן ג"כ על הסוכה ויאכל שם כזית מיד אבל בליל ב' יכול לקדש בבית ויאכל שם ולאחר אכילה צריך לאכול כזית בסוכה גם אם לא פסקו גשמים עדיין ועיין במג"א וט"ז. גם יש חילוק אחר לכאורה לענין ברכת ל"ב דבליל ראשון צריך לברך ל"ב גם כגשמים יורדים כמו שהוכיח הט"ז מלשון רמ"א ובליל שני לא יברך דבקיאינן בקבוע דירחא ולא ידעתי

למה כתב הפ"מ וכן היעב"ץ בסדור תפלה שלו שלא יברך בליל ראשון בזמן הגשם משום ספק ברכה מבלי להזכיר כלל שהרמ"א והט"ז ס"ל שמברך וכן נראה בא"ר ואין מי שחולק עליהם בפ"י. אכן א"ע ראיתי שגם הצ"ח בברכות ד' מ"ט ובעל חוות דעת בסדורו כתבו שלא יברך משום ס"ב ולכן לא מלאני לבי לחלוק עליהם אף שלענ"ד ה"י נראה להלכה שמברך: ונ"ל שבליל שני אם אכל כבר סעודתו בבית ואוכל כזית לבד בסוכה לא יברך ל"ב אפילו כשפסקו הגשמים כיון דבקיאינן בקבוע דירחא אין חייב סוכה מן הדין בליל שני על כזית לבד אחר שכבר אכל סעודתו ו"ט ואינו מברך עד שיאכל יותר מכביצה כמו בשאר הימים וכן הדין בלילה ראשונה אם אכל כבר בסוכה בשעת הגשם בלא ברכה ואוכל א"כ בסוכה לצאת ידי הפוסקים שסברו שה"י פטור בשעת הגשם לא יברך ל"ב רק על יותר מכביצה כמש"כ ס"ק ל"ג: (לג) כזית. בלבוש כתב שא"צ לאכול שם רק כזית והולך לביתו וגומר סעודתו ומברך בהמ"ז שם אבל ראיתי בכלכו שכתב בשם הר"ם שצריך לאכול כל סעודתו בסוכה בשעת הגשם. גם בלבוש הביא דעת י"א דס"ל הכי רק שכתב שהעולם אין נוהגין כן: (לג) יורדים. לענין אם צריך להתמתין אולי יפסקו גשמים כתב הדי"מ בשם מהר"ל ו"ל וכתב עוד כשיורדין גשמים בלילה יאחר סעודתו עד חצות ויתנה שבסעודה זו יוצא יום שעבר עכ"ל ואינו מבין התנאי הזו ל"ל דהא אין קבע לסעודת סוכה עכ"ל ד"מ אכן במהר"ל שלפנינו כתוב בלשון אחר ו"ל ופעם א' אמר מהר"י סג"ל אם ירדו גשמים בלילה ימתין עם סעודתו עד שיכלו הגשמים ואף אם ימשך עד חצות מכ"מ ימתין אולי יעצרו ואז הוא יוצא גם חובת יום שעבר מידי דהוי אשלמים שנאכלים עד חצות עכ"ל ולא הוזכר שם מתנאי אכן גם בזה כפי הנראה יש טעות המעתיקים שדבריו אינם מובנים. ונ"ל שאף שמסיק

בר"ל ו' יזקג ר' יצחק יצחקי זצ"ל

הקצות ספרה סיומן תרל"ט

באר הגולה ק"ג:

ד לישן הנקיים כבוד... * ואל יעשה (ט) שום תשמיש... * אכל מתר לאכל... * קביצה מפת... * וזמרת לשמות (יג) מים * וינו (ה) ואלכל פרות... * קבע עליה (ו"ע) חוץ לפסה.

באר היטב

(ד) בזוי פלים שמשחין קטן קמח והקצות וכלים של פשמים וכו' ששואבין בו מים... * אכל מתר לאכל... * קביצה מפת... * וזמרת לשמות... * קבע עליה... * חוץ לפסה.

שערי תשובה

לענין עין קמח אברהם (ס"ה) ואלה נהגו (ס"ה) וכן במסות קרבן (ס"ה) שנתנו... * אכל מתר לאכל... * קביצה מפת... * וזמרת לשמות... * קבע עליה... * חוץ לפסה.

משנה ברורה

בפעשית שקורין (לנטעניני) או במגורה (שקורין לאגפיו), אם לא... * אכל מתר לאכל... * קביצה מפת... * וזמרת לשמות... * קבע עליה... * חוץ לפסה.

באר הגולה

* ואל יעשה שום תשמיש בזוי... * אכל מתר לאכל... * קביצה מפת... * וזמרת לשמות... * קבע עליה... * חוץ לפסה.

שער הדין

דלפי זה אף מים בתוך הסעודה אין כראי לשמות חוץ לפסה... * אכל מתר לאכל... * קביצה מפת... * וזמרת לשמות... * קבע עליה... * חוץ לפסה.

[א] חומי שנתמיר על... * אכל מתר לאכל... * קביצה מפת... * וזמרת לשמות... * קבע עליה... * חוץ לפסה.

הנהגה ברורה - חלק ו' 110

סימן מג

עש"ק בחמו תשד"ם לפ"ק פה אוברנאו יצ"ו.

כבוד ידידי האהוב הרב האברך השלם בחו"י הה"ג
בן צדיקים ר' יהודה אריח דינר לאי"ט.

אחדשה"ט באה"ר.

קבלתי מתכונתו לכאן ויחזרו לרוף אהבה של תורה שאלת
חכם בנידון השכיח הרבה בפרט בני יושבי איראפא
במו שקיבל מתכונתו בשבת דרך הדואר ונתנוהו חוץ היצח
הדאר שלו המונה בחדר המדריגות למטה או בחצירו לפני
ביתו האם מותר להכניסו לביתו בשבת.

ותוכן השאלה דמסתמא הי' מתכונתו בין השמשות בחדר
אחרת וכלים ששבתו בחדר אע"ג דקיי"ל כרי שמעון
שגגין וחלירות רשות אחת וכמבואר אריח סי' ע"ב אבל זה
דוקא לטעם מחלף להלך אי' מחלף לאותו בית הנמלא בחדר
ששבת שם, אבל אם טעמו מחלף לחדר אחרת אסור להכניסו
מחדר השני לבית הנמלא שם, והעיר מסוגיא דעירובין ל"ג
ע"א דמוכח כן, וכן ממש"כ החזון איש עירובין סי' מ' —
סי"ק כ"ה, ולפ"ז הי' אסור להכניסו מתכונתו מחצירו לתוך ביתו
והעולם אין נזהר בזה ושאל חו"ידי העניי בזה.

הנה בתחילה העיר במש"כ דמחמתו חר' לבית ששבת שם
מוחר, והיינו מטעמה דלא תקנו חז"ל עירובי חלרות
לחפזים שבתו כלשון הראשונים בזה, ולפיכך בזה לשון המ"ב
סי' ע"ב סוס"ק ג' — שכי' בלשון — וכן מותר לטעם
בכל החצר וכו' אף שלא עירבו הדיוורין יחד ולא הלאיכו
חכמים ע"ח אלא משום שיהיה מותר להביא מתוכה כלי
הבית ששבתו בבית מצעריי וכן מחלף לבית ע"כ — דמחלף
לבית לכתובת ל"ג ע"ח כשי"כ כ"ו וי"ל.

ועתה לעיקר שאלתו ודאי הערה גדולה היא, ואחזרון בזה
כיד הי' הטובה עלי — הנה בעיקר ראיתו מש"ס
עירובין ל"ג ע"א דמשני דמה בלבד שלא יורידו למטה דתנן
היינו למטה לבתי, אף דשבתו בחדר ומותר לטעמן אפילו
מחלף לחדר מנ"מ לבתים אסור, — הנה החזון איש הי"ר
מגיטין ע"ט ע"ב בזה דלמך ר' יהודה אמר שמואל לא יעמוד
אדם בגג זה ויקלט מי גשמים מגגו של חבירו שכשם שדיוורין
חלוקין למטה כך חלוקין מלמעלה, והק' חוסי' דהא שמואל
פסק כר"ש דגגין רשות אחת הן, ותי' דהכא להוליך מגג
לבית, הרי דאסור להכניסו לבית, וכי החזון איש דמוכח מזה
דאפילו לא שבתו ביה"ש בגג השני אלא בזה בשבת אע"פ
אסור, ואע"פ דאפשר הי' לדחות דמייירי בשבבך היו שם
ביה"ש בגג חבירו משמע לי' לחזון איש מדקתני ויקלט
ולשון זה משמע דקולט מיד צירידיה הגשמים עיין שבת
הי' סוף ע"א.

מב"מ יש לעיין אם דין זה לכ"ע או לא והנה בתוס'
עירובין ע"ו ע"ב עלה דמשנתנו דהוי בראש פירות
אלו עולין וכו' ובלבד שלא יורידו למטן — כהו חז"ל ואתו
מתני' דלא כר"ש דלדידי מותר להוריד ולהביא אע"ג דלא
עירבו דלמך פ"ט גגות וחלירות וקריפות רשות אחת לכלים
ששבתו בחובן, אי' אפילו כר"ש אחיה ומה למטה למטה
בביתם הכי אחיה ברית כל גגות — והיינו גמי' כ"ל ע"א.

מייירי שם בשבת לאחר סעודה ג' דעוב אין מדיחין דאין
ההדחה אלא ללורך חול, ומנ"ל לאסור צמדיה ללורך שבת
אף שבטקופין יאמה טובה לחול מכ"מ אין כוונתו רק לשבת,
ויש להסביר הטעם דביתו זה אין זה גדר דהוי' אלא גדר
הותרה, ור"ל דבעשה ללורך שבת סלקו לגמרי איסור קל זה
דנראה כמחקן או הערחה, וכעין מ"ד ציומא ר' ע"ב דאם
עומאה דהוי' בצבור מהדרינן אחרי כהנים טבורים, משא"כ
אם הותרה עבדינן בטומאה אע"ג דאיכא טבורים אחרים,
וזכר לדבר עכ"פ איכא מזה, מ"מ קא' טעם להחמיר איכא
עכ"פ כיון דאפשר בלי טורה כלל, איכא אין זה מוסר
גזרה חז"ל דשבת קיי"ח בני"ל — וע"כ שפיר מדייק בגאון
מוספת שבת סי' שכ"ג סי"ק ח' בלישני דככה"ג שיש לו כלים
אחרים טוב שלא להדיחם ויפה כ' דבאופן זה אין זה יסוד
הגזרה ומכ"מ יש מקום להחמיר.
ע"ע ח"ה סי' ל"ט-ג

ב

ואשר שאל בעובדה שאשה מטוברת וכה"ג וקשה לה לרדת
לסוכה לשמוע מצעלה מה עדיף. או יעשה הבעל
בבית הבדלה וישחה שם מן הכוס או יעשה הבדלה בסוכה
והאשה תבדיל בעצמה, ומביא בשם רבו הגה"ל מבר"י
גרינוואלד שליט"א — ז"ל — שהורה שיבדיל בבית וישחה.
וכבודו העיר ע"ז מהמבואר אריח סי' רל"ו סי' שבת
הבדלה לריך להיות מיושב מעט קציעות וקוצעים עלמס גם
לברכת פה"ג וצו"ע סי' רי"ג דלגאח מאלתרים לריך קציעות
וקציעות הוי רק מיושב, ואף למ"ד דהבדלה מעומד משום
שמלוה את המלך ומהני גם לברכת פה"ג, ובסי' תרל"ט
במג"א סי"ק הי' לענין קציעות יין בסוכה דאם קצע על היין
לריך סוכה וא"כ הבדלה שנקרא קציעות אי"כ לריך סוכה,
ועוד האריך קא' בזה.

ואומר בקצור בודאי הוראה מג"א סי' תרל"ט דלכתחילה
לא ישחה יין אפי' ביחוד דרך קציעות בלי סוכה,
אם לא חוץ בסעודה עיין פמ"ג שם, והיינו לענין שהי' מכ"מ
לא יברך בספיקא של מחלוקת הפוסקים שם, והבדלה דנקרא
קציעות יתכן דגם לענין סוכה, ומזה כנראה נהגו כמה
מדינות שראיתי לברך ברכת לישב בסוכה אחרי עשיית הבדלה
גם שאנחנו לא נוהגים כן, ומלך זה נכון מש"כ כ"י דיותר
טוב שהבעל יברך בסוכה והיא תברך לעצמה הבדלה, ותשחה
קא', ואי משום דברי מג"א סי' רל"ו סי"ק ד' בשם הש"ג
דנשים לא שוחות היינו במקום שאין בעול מלוח הבדלה, אבל
כיון דקיי"ל לעיקר דנשים ג"כ חייבות בהבדלה וכו' הבעל
בסוכה פשיטא דתברך ותשחה, וכאשר פסקתי ג"כ בעיני
בשבת הלוי ח"ד סי' ג"ד אות ז', וכן לענין דתברך הן ברכת האר
הן ברכת בשמים, ופקוקו של הצה"ל סוף סי' רל"ו אינו
מוכרח כלל. ע"ע ח"ה סי' ע"ב-ב

ומכ"מ יכולני להי' הוראה רבו הדיק דהא לענין שהיית יין
הבדלה סגי במלא לוגמיו והוא פחות מרביעית ואין
זה נכנס בגדר קציעות של סוכה אפי' לכתחילה, אף דלענין
הבדלה נקרא לכתחילה קציעות מ"מ לא שידך נגו בזה, ואינו
דומה לבזית פת בליל ראשון של סוכה אף דבעלמא בעינן
יותר מכבי"ה, ואי משום שהוא מחמיר על עלמו אפי' פחות
מכשיעור יין צב"ג אין מקום להחמיר, והרינו דושי"ת
בידיות ומצרכו בהללחה רבה בתורה ויראה.

מצפה לרחמי ה'

76

ע"ה ע"ה ה"ו ח"ק ו"ו
ג"ל"ג ר' עמנו ה"ו ו"א"ג ר' צ"ב

תוס' זה מ"מ אם קבל עליו ה"ה נדר דאורייתא להכ"ל — ועיין בא"י סי' רס"א חולק על הלבוש בחי' זה.

ב.

בסעודת ערב יום כפור, אי יש חיוב צפת — במנחת חינוך מ"א ש"ג אומר שא"ל, מאחר שצ"מ מנינו מ"א לאכול ולא "מ"א לסעוד", — אכל צמח הל"ל מנינו בגמ' (יומא פ"ז) שמה תערוף דעתו בסעודה וכו' שמה אירע דבר קלקלה בסעודה, וכן נראה בש"ע (סי' תר"ז) שהפס' את הלשון סעודה, ואולי ר"ל לז"ל שצ"ל דוקא פת, ונפק"מ למי שקשה לו לאכול פת, אין מלשון סעודה שום ראי' דהא גם צפורים נזכר לשון סעודה פ"ק דמגילה — לענין סעודת פורים שעשתה בלילה, וכן מחלפיהו סעודתיהו להדרי ואעפ"י נסתפק המג"א סי' תרל"ה ס"ק ע"י אי צעין פת — והעיקר בזה כדעת הסוברים דלא צעין פת, דאפי' צ"ע נסתפקו הראשונים לענין פת ועיין ברא"ש ברכות מ"ט ע"ב וצ"ח סי' שס — ובמק"א הארכתי בזה יותר.

ג.

האיך יש לנהוג למעשה במי שמוכרח לאכול לפני תקיעת שופר מחמת בריאות גופו, אם לריך לקדש או יאכל בלי קדוש, וביחוד יש להסתפק במי שהוא כהן וקשה לו לעמוד בלי אכילה עד גמר התפילה שב"ה הוא בדרך כלל מאוחר מאד אם מותר לו לקדש, ואם יותר ראוי שיאכל בלי קדוש, ויסמוך על השיטות שסוברים דלא חל עליו עדיין חובת קידוש. לדידי פשוט דכיון דאחרי שחרית כבר חל עליו חובת קידוש, יש אסור לאכול בלי קידוש, ולא הקיל הרא"ש בטור' סי' רפ"ט אלא קודם שחרית, והדבר מצוה צפוסקים א"ח סי' רפ"ז ס"ג לענין טעימה קודם תפילת המוספין וע"ש במג"א ובמ"ז ס"ק ז', — וגם קודם שחרית למי שהותר לו לאכול ע"פ הדין עיין בצ"ח הלכה סי' רפ"ט לענין חובת קידוש — ועיין ג"כ בהגהות דע"ה סי' רפ"ט בשם השו"ב פה"א ח"א סי' ח"י דהרעב והלמא שמוחר לאכול קודם תפלה חייב מן הדין בקידוש — א"כ מ"ש צנזון השאלה הג"ל.

ד.

בהתרת נדרים אם לריך כ"א מהמתירים להיות ממולא צזקן, או די כשהוא גדול וסמכין אחזקה דרבא.

כיון דהתרת נדרים דע"ה הנהוג היא התרת מן הדין, וכבר כ' הגרעק"א בהשמעות להשו"ב רעק"א סי' ע"ג וצ"ח יו"ד סי' רכ"ה ס"ג, ובפ"ש שם, דבנדרים לא סמכין אחזקה דרבא דכיון דמידי דאיסורא הוא דמי לחליה דלא סמכין אחזקה זו, ואינו דומה להאי דחיי"מ סי' ו' דסמכין אחזקה דרבא בממון, — א"כ

כיון דהתרת דע"ה מועילה לפי הדין לריכוס ידיעה צרורה על גדול שערות וא"כ יש מקום להחמיר להכריך ממולאי זקן.

ה.

במשך אמירת הסליחות על היום, ויש שם צרות מילה, והסנדק ובעל צרות צדיכנים, אם יש לו מר תחנון (גפילת אפיים) ואולי יש לדמות לע"ה שאין אומרים תחנון בהפלה, אכל בסליחות אומרים. לדידי פשוט דאומרים תחנון בהשכמה, דגפילת אפיים של סליחות הוא חלק מנוסח סליחות המקובל ואינו מתבטל בשום פנים גם אם יש שם חתן או סנדק ובעל צרות.

ו.

יש להסתפק במי שיש לו חיוב מיתוש על הלשון או החיך וכד' שרפואתו הוא לרחוץ פיו במים המעורבים עם חיוב רפואה שטעמו מר, אי שרי לעשות כן צו"כ כשהוא לריך לעשותו בכל יום, ואם לא יעשהו יהי לו נזר גדול, ולא יוכל להפלה כראוי. מדברי הרמ"א סי' תרי"ב חנו למדין דמשקין שאין ראויין פעור, וכל עיקר איסור רחינת הפה הוא משום שמה יבלע, וכאן הרי אפי' יבלע ליכא איסור תורה.

הנה בהשבת הלק"ט ח"ב סי' ל"ז ח"ל שאלה אם מותר ליקח תרופה מרה ציום התענית השוכה כיון דאוכל דבר מר שאינו מאכל צ"ח פטור צו"כ (או"ח סי' תרי"ב ס"ז) אפשר דמותר משום רפואה בשאר תעניות וצו"כ מה שיהא מותר בשבת רפואה גם צו"כ עכ"ל.

ור"ל דשאר תעניות עלינו לדון רק מ"ד איסור אכילה, מש"א צו"כ נהי דמ"ד איסור אכילה יש מקום להקל מ"מ יש עוד איסור רפואה צו"כ כמו בשבת סי' שכ"ח, ומ"מ במקום שאנו מתיירין איסור רפואה ולא נשאר רק איסור אכילה דתענית גם צו"כ אפשר להתיר, זה כוונת הבלק"ט.

ומ"מ גם הבלק"ט לא כ' רק דרך אפשר, וי"ע על הבאה"ט או"ח סי' תקס"ז ס"ק ז' העתיק מהשו"ב דבר שמואל סי' ל"ז להקל בפשיטות, והוא ט"ס וי"ל הלק"ט סי' ל"ז, וגם לא כ' כן דרך ודאי ועכ"פ לענין לקחת תוך הפה ולפלוט יש לסמוך ע"ז בפשיטות.

ז.

אם יש להתיר להגשים לאכול במולאי יו"כ עוד קודם הבדלה, כי בעליהן שהיו עוד צבית המדרש, וקשה להם התענית.

כיון דלהלכה עיקר כדעת הפוסקים דנשים חייבות בהבדלה ויכולות להבדיל בעצמן כמצוה צו"ח סו"ס ר"ז בכל הפוסקים האחרונים, פשיטא דאם בעליהן מתאחרים ויבדילו בעצמן, — ואין שום חשש

על שחית הכוס או עכ"פ עטימה, — דהוא הקפדה
בעלמא, ואין צמחה לדחות מה שהוא מן הדין. L

ח.

טעה בחפילה נעילה ואמר "כתבנו", אי לריך לחזור,
אי אמרינן דכיון דאם לא אמר כלל אין לריך
לחזור, אז גם כששינה א"ל לחזור, או נאמר דכיון שאמר
דבר שלא שייך שם הוא כמו הפסק, וכדמלנינו גבי
מוריד הטל.
דבר גשוע שאין לריך לחזור.

סימן נה

כבוד ידידיו היקר בתורה ויראה עהורה
הרי"ר אברהם יצחק הופמן לאו"יט.

אחדשה"ע צאהבה

אשר שאל אודות צע"ת אחד שחזר בתשובה וזכה
לשקוד על דלתי תורה ויראה תוך ד' אמות
של הלכה, וכבר בנה בית וזכה לבנות שולדו בקדושה,
והוא צן כולל בירושלים עיביק וידוע למדקדק צמלוח
ומיגע עלמו עה"ת, וכצ' בקש שאסדר לו חשובת
המשקל — היות כי עד גיל שנה הח"י לא שמר כלום
שהוא נולד צמשפחה רחוקה מן הדת לגמרי ולא ידע
מאומה, ואכל נבילות וכו' והכל גם ציוהכ"פ וחמץ בפסח
וכו' וכו' והעיר מתשובת מו"ק ח' ארי"ח סי' ל"ה,
שא"ע"פ שמוקיל מלד אחד למי שעסקו בתורה תמיד
מי"מ מחמיר מלד אחר דלא סגי בלא סגופים והענינות,
וכ"כ צראשית חכמה דהא בלא הא לא סגי — ובאמת
קשה הדבור בזה ומי יכול לסדר כהיום חשובת
משקל מי זכה לעשות חשובת המשקל סגופים נגד פגם
הצרות ואוי לנו מיום הדון אוי לנו מיום הוכחה, והדור
חלש צגוף וצדעת, והמענין צספרי קדמונים בזה חסמר
שערות ראשו, וא"כ יפה שהיקתינו והקצ"ה מקבל שצים
והוא מרחם עליהם להורותם דרך חשובה.

איברא מלז מלאתי מרגלית טובה צהקדמה סה"ק
ישמח משה ח"ג (י"ח) י"א מו"ק הגה"ק הג"ל
ציום ר"ח אב קדמ"ת לפ"ק צצקר ואני צחלומי ואלי דבר
יגונב אס כל ימיו עשה עבירה ונשחקע צה ובאחרונה
כשעשה נחמטו והלך ועבל וצובה צכיה רצה צחרטה
ועזיבה לגמרי שלא יעשה עוד מוחל לו, ואף שאם עשה
רק פעם אחת עבירה לא די לו בזה ולריך חשובת המשקל
שיסבול לער נגד הנאה שחי. לו הכא עדיף עפי, דההם
כיון שלא נשחקע צה לא הוי הפרישה לו לער כיון שלא
הורגל צה לכך לריך לעשות לער אחר, משא"כ זה שרגיל
צה מלוד וכו' אין לך חשובת המשקל גדול מזה חשובת
ילרו כ"פ ומחשב לו ה"ער נגד ההנאה ועל כזה נאמר
כולו הפך לצן עהור הוא וכו' יע"ש עוד.

ונדון דין ק"ו הוא מה דהא הגה"ק הג"ל מדבר
צמי שידע שחטא. אלא דנשחקע צעבירה אחת
א"כ מו"ק ח"ג חינוק שולד מהורים חילונים לגמרי ולא
ידע כלום מדת תורתנו הקדושה ונשחקע בלא יודעים
בכל עבירות שצתורה, והוא כעין חינוק שנשבה צין
הגויים או שולד שס, דל"ח צצשה. ס"ח נקרא חונם,
וא"כ כאשר אח"כ שעבר עליו רוח עברה, והרים עלמו
משאון מולת החטאים עד שזכה ללכת ממדריגה
למדריגה עד הגיעו לשבה צאהלה של תורה וליגעשה צה
להעמיד בית קדוש בישראל ולדקדק צמלוח וללחום
למענם, הא גופא נחשב לחשובת המשקל גדול מלד ע"פ
צחינת הגה"ק הג"ל.

וידעתי שיגשם צין העבירות גם דברים שלריכים חשובה
גדולה מלד או דלא סגי אפי' בחיובתא —
בזה צבר האריכו צספרים הק' לחין ספור להקל לצעלי
חשובה, וע"ע חשובה מהרש"ם ח"א סו"ס נ"ה צשם
זו"ח רות אות י"ב.

ועיין חשובת ח"ס ארי"ח סי' קע"ג ויו"ד סי' קנ"ה, —
ועיין צסה"ק תקנת השצין להגה"ק מהר"ל כהן
ז"ע מלוצלין — עכ"פ יש ויש ענין חשובה המשקל
צלומות וסוגופים כאשר כל ספרי ראשונים ואחרונים
מרבוחינו קדושים כמלככים מלחים מזה — חמס צני"ד
מלאתי תקנה ע"פ כ"ק של הגה"ק ישמח משה הג"ל —
וא"ע"פ שאין למדין מדברי חלומות להלכה — הענין
מלד עלמו יראה חמיתי — והי מקום אחי להאריך
צענינים אלו מדברי ש"ס ורז"ל צכמה מקומות אך
צכונה הריני מקלר כי חיימה ופללות אחזני דצברי על
תקונים על פוגמי עוונות, הי העוב יראה לצינו הנשבר
והרופא לצצורי לצ ומחשב לעצבותם, ויכנו לשוב חשובה
שלמה לפניו יחצרך.

כ"ד יודקס דושי"ת צאהבה —
מלפס לרחמי הי

סימן נו

פה לוצן אוברינאו, צין המארים השל"ח לפ"ק.
כבוד ידידנו מלד נעלה הרב הגאון יקרה רות
כש"ת מוה"ר גבריאל צינער שליט"א.

אחדשה"ע ושי"ת צאהבה.

זה כמה שקצלתי מכתבו, וכעת שאני יושב צמקום
שקט צח"ל הריני משיב קל"ת, המכתב אינו לפני
והגדון כמדומני צענין גדר חולה צע"ב, וכן צענין ח"ש
לענין ט"צ דבתשובת מהר"ם שיק הצין מחשבת מרן
ח"ס ארי"ח סי' קנ"ז שכי צתו"ד וכו' החולה אינו מחויב
צדבר התענית, ואינו מחענה צו, והלא לא הותר לו
אלא כדי לרכו וחיותו ואם די לו צשחיה לא יאכל, ואם
די לו צאכילה פ"ח לא יאכל צי פעמים, ולא יותר ממה

סימן עז

א

ב"ה כבוד תלמידי האהוב הה"ג המפואר ומושלם כש"ת
ר' משה בהר"ב שטיין שליט"א.

אחרשה"ט וש"ת באהבה.

אשר הניע לפני צדיקי ע"כ שגדחה ליום ראשון כמו השתא,
עיין מש"כ בעניי צד"ק שבת הלוי ח"ו סי' ע', וכי'
העיר עוד בכמה דברים ואבא על סדר דבריו.
א. מתי יש לחלוץ המנעלים ובגדי שבת, אם לחלוץ בציח
במוצש"ק ולבא לביהכ"ס בבגדי מול, או רק
לחלוץ המנעלים בביהכ"ס כמבואר ברמ"א סי' תקנ"ג ס"ב
ובגדי שבת אחרי החפילה.

מסתימת הפוסקים משמע דאין קפידה לנבזש בגדי מול,
וצפרע אם כבר חל לילה, דהקפידו רק על חליפת
מנעלים לפני צרכו כיון דקדושת שבת עדיין נמשכת, וחליפת
מנעלים סימן אכילות ממש, משא"כ חילוף בגדים, והרי לדעת
הרמ"א חפילו בשבת זה גופא אין לנבזש אלא בגדי מול.

ב. ברכת מאורי האש כ' המ"צ סי' תקנ"ו ס"ק א' לברך
קודם איכה, וכ' כבודו נ"י דלרין לדעת מה
יעשו הנשים הנמלאות צדיקתן ואין שומעות צדיח הכנסת
דבניאור הלכה סי' רצ"ו כ' שאין לנשים לברך על הכר,
ובהגדלה עזמה הכריע דיכולות להגדיל לעצמן כדעת הצ"ח,
ואף שמאד דכיון שמסדרין יחד יכולות לברך גם על האש
מכ"מ כאן אין מסדרין יחד, ואין יעשו את הברכה הזאת,
ויניד כבודו שגם הגעל לא יברך רק צנאו לביחו, ואז יוציא גם
האשה צוה - א"ד מעל'.

לדידי בעניי לא שמיע לי דפשוט בעיני דכמו דחייבות
בהגדלה עזמה כן חייבות גם בברכת האש ובשמים,
ולא זו בלבד אלא דכעת ראינו בס' קף החיים סי' רצ"ו הביא
דגם את מחמירות לברך בהגדלה בלי שם ומלכות מכ"מ ברכת
האש ובשמים יכולות לברך כרגיל, ועכ"פ אין לשנות מנהג
ישראל שכולם שומעים ומצרכים צדיח הכנסת קודם האיכה
והנשים אם יצרכו - יצרכו לעצמן צדיח.

ג. לענין מילה צ"כ משמעות הרמ"א סי' תקנ"ט ס"ח
לאחר שגמרו הקינות משמע חפילו קודם חלות,
ומדינא מותר לאכול לבעלי שמה אחר חלות, והמג"א החמיר,
ושאל מעל' להמתירין לאכול את מחירין ג"כ רחילה ונעילת
סנדל, ואם מתירין גם כשהצדיח קודם חלות, והעיר משע"ת
שמחיר רחילה גם קודם הצדיח ע"ש סוס"ק ט"ו.

הגב למעשה יראה מהפוסקים דמותר רק אחר חלות ומטעם
י"ט דילי הוא, וכיון שהטעם משום יו"ט דיליה א"כ
גם נעילת הסנדל ורחיפה מותר, דאם התירו אכילה החמורה
מכ"ש הני - ומה דמוחקר בשע"ת רחילה לפני המילה גם
קודם חלות הלא טעמו צדיחו משום נקיית המזוה - ומה
שעושים לפעמים המילה קודם חלות, הלא טעמו פשוט משום

דין זריזין מקדימין לעצם מלות מילה שאין עליו להפסיד מפני
המענית.

ד. לענין עשיית הגדלה כשחל ט"ז ביום א' דכ' הדג"מ
סי' תקנ"ט דבעלי צדיח אקורים לפני הגדלה,
פשוטם הדברים דגם מולה האוכל או מקרים ידועים של
מינקת או מעוברת חייבים בהגדלה, וכ"ה סוגיא דעלמא.
ולענין אשה תעשה לה הגדלה בעצמה, או לצורך לסמוך על
הפוטרים אותה, והגעל יעשה במוצאי ט"ז כהלכה - או דלגבי
נשים דבלא"ה איכא דעות בחיוב הגדלה ידיהו נסמוך במקום
דאי אפשר אשיתת הרמב"ן צד"כ סוף תענית והוצא גם
צטור סי' תקנ"ד וצריטב"א סוכה נ"ד דאין הגדלה כלל על
הכוס אחרי התענית ביום ראשון דכה"ג לא תקנו חכמים.

ה. ובענין הגדלה על היין או שבר צט"ז - מש"כ כז'
בשם הברכי יוסף סי' תקנ"ו דמתיר על היין
סס אינו מבוחר כלום מזה - ופשוט דאם אפשר להגדיל על
השכר חייב להגדיל ע"ז, ואם אי אפשר, והחולה צריך לאכול
יראה להגדיל על היין דחויבא היא, ומעבד אכילת החולה,
ואינו דומה לאיסור יין המוכר צמ"ל בסעודה המפסקת.

ו. ואשר שאל בקטן האוכל אם יעשה הגדלה וכ' בשם
מהרי"ל דסקין דמגדיל מטעמא דחינוך וכי'
הקשה דמה חינוך שייך בזה דהלא כשיגדל לא יוכל צט"ז.
לך"מ, דכבר נכנס בגדר חינוך הגדלה בשבת פשוטה א"כ
הוא בגדר חינוך הגדלה, אף דענין פרטי זה
הגדלה צט"ז לא שייך ביה חינוך אטי גדלותו. ועוד, דכיון
דחולה שאב"ס מותר מעיקר הדין גם בגדולים וא"כ צריך
לחנך לדעת סדר האכילה צט"ז כה - (שמומר לאכול בו).
ע"ע ח"י סי' קע"ד

ב

פסקי הלכות לתשעת הימים

ע"ע ח"י סי' פ"א

א. בענין הרחיפה, לפי מנהג שלנו כל תשעת הימים אין
לרחוץ רק פניו וידי ורגליו בלונן, וכלי סבון
כמבואר במג"א בשם הלבוש, ובשאר אחרונים.

ב. מכ"מ פה אה"ק שלפעמים החוס גובר ומזיעים הרצה
- מותר לרחוץ גם כל גופו בלונן - ויעשה זה
דרך אצרים אצרים לא צבת אחת, והדבר מסור ללב ירא ה'
מחי להקל בזה.

ג. הרגילים ללכת למקוה טהרה לפני החפילה יכולים
לעשות זה גם בתשעת הימים.

ד. בעש"ק חזון המנהג לרחוץ ראשו פניו ורגליו
בחתין בלי סבון כיון שרגיל בזה בכל ע"ש.

ה. כשחל ר"ח מג"א בעש"ק לדעת המ"ב, ודרך החיים
לפסוק כט"ו ומג"א ומהדש"ל להחמיר רחיפה
כרגיל, והפמ"ג החמיר כמו ע"ש חזון וכנראה ראה כן מנהג
ישראל, מ"מ לצורך יש לנהוג בהמקילין בא"י החמה מאד,
מכ"מ לדעת לעשות שינוס להחמיר גם בע"ש זה כמו הרגיל
באמצע"י יעשה רק מקלחת כפי הצורך.

ע"ע ח"י סי' פ"א
חלק 5

כל זכרון לחוד. ועוד. דבפסח וסוכות הם זמנים גפרדים וזה זמן מכאן עד כאן משא"כ ר"ה ויו"ט לא נקבעו לזמן ולא שייך שם לומר והזמנים.

סימן תכז

בנוסף ספר שאומרים הושענות אחרי שחרית וטעה הש"ץ ואמר אחרי הלל קדיש, מתי יש לומר הושענות אחרי קדיש או אחרי מוסף

במנין שגוהגים כנוסף ספר שאומרים הושענות אחרי הלל, אבל הש"ץ טעה ואמר קדיש לפני הושענות. והעשו נשאלת השאלה מתי יאמרו הושענות האם כנוסף אשכנז אחרי מוסף או דיאמרו כעת ויאמרו שוב קדיש אחרי הושענות. והנה בטור סימן תר"ס הובא ב' דיעות א. שאומרים קדיש אחרי תפלת שמו"ע ואח"כ אומרים הושענות, ויש שאין אומרים קדיש לפני הושענות. וא"כ אם יש דיעה שאומרים קדיש לפני הושענות א"כ אפשר שיאמרו אחרי הקדיש הושענות ולא ישנו ממנהגם כי רואים אנו דאומרים קדיש לפני הושענות ושוב אחרי הושענות מסתבר דלא יצטרכו לומר קדיש כי זה תפלה ולא מוזמר דע"ז לכאורה לא תיקנו קדיש. ומ"מ אם בדוקא רוצים לומר אחרי מוסף לפני הקדיש אולי יכולים ויש לעיין בזה. וידידי הרה"ג ר' שמואל הירשמן שליט"א מירושלים כתב לי בזה וז"ל ע"ד הושענות במנהג לומר אחרי הלל כמנהג הספרדים והחסידים ושכח הש"ץ ואמר קדיש. בודאי י"ל עכשו גם הושענות אלא אין לומר עוד פעם קדיש אלא הקדיש תתקבל מה שאומרים אחרי מוסף יכלול גם הושענות שיתקבל ברחמים וברצון לפני אבינו שבשמים עכ"ל. וא"כ מסתבר דיאמרו כעת אחרי שחרית בלי קדיש.

סימן תכח

7 אם בהבדלה בחוה"מ סוכות מברך לישב בסוכה ->

נשאלתי זה כמה פעמים אם בהבדלה בחול המועד מברך לישב בסוכה. וחשבתי לומר דמברך כי הו"ל בדרך קביעות. או במוציא אחר הו"ל קביעות. או אולי עצם המצוה הוי קביעות. ועי' בס"י תרל"ט ס"ב אי יין הו"ל קביעות. וחשבתי וכן אני נוהג דיש עצה שיאכל סעודה או מזונות אחרי ההבדלה וזה יתכן דלכריע יוכל לברך לישב בסוכה. והעולם הלא נוהגין לברך בהבדלה לישב בסוכה. ובלוח א"י שהוציא לאור הרה"ג ר"מ טוקצינסקי זצ"ל ראיתי שכתב בלשון זה בהבדלה וכו' לישב בסוכה וי"א שאין מברכין לישב בסוכה על שת"ת הבדלה שאינה

במקום קרבנות תקנום ואין סברה לומר דמנחתם האחרון קאי אתרויהו שאין הלשון סובלו ועוד דגראה כשיקרא דמשמע דמנחתם של שני הימים יחד הם כך וזה אינו. ע"כ ג"ל שיש לומר ומנחתם בין כל יום ויום ובמגן אברהם ריש הסימן הביא לדבריו ועיין במחצית השקל. ובאשל אברהם ובמ"ב סק"ו. אמנם גראה דבודאי לכתחילה ראוי לומר כך. אבל בדיעבד אין צריך לחזור. והוא ממה שרצה לומר בשו"ת עולת שמואל שהובא בארחות חיים סימן תרס"ג דביום ג' דחיה"מ טעה הש"ץ ואמר וביום החמישי לבד ולא ביום הרביעי פסק גאון אחד דיצא משום שאנו בקיאין בקביעתא דירחא והוי יום חמישי וחלק עליו וכו' והביא דבטעה סמכין דבקיאיין בירחא. וא"כ אמ"נא הכא שכן הזכיר ביום הרביעי וג"כ יום השלישי ובה שאמר ומנחתם הו"ל כאילו הזכיר רק וביום הרביעי דאנו בקיאין בירחא. וא"כ לכתחילה יש לו לחזור ובשכבר גמר מקדש ישראל והזמנים ואמר רק ומנחתם אחרי וביום הרביעי ג"ל דיצא ואין צריך לחזור. ועוד דבלא הזכיר יום יצא ורק בהזכיר יום ה' למשל ביום ג' מבורא בשואל ומשיב מהחורא ד' חלק ב' ס"י ק"ח דלא יצא כי הזכיר שלא מעין המאורע. ולכן בהזכיר רק מנחתם אחר יום ד' דיצא. וכ"כ מה ששאלני ידידי הרב משה גרוסמן נ"י ביום ב' דהיה צ"ל וביום הג' וביום הד' והזכיר רק ביום ד' ולא ביום ג' אמרתי דאין צריך לחזור כי ס"ס הזכיר מאותו היום ולא קלקל. ועי' בדעת תורה ס"י תרס"ג סק"א מה שכתב בכעין זה.

ב

מדוע אין אומרים בתפלות דג' רגלים מקדש ישראל ושם הרגל

חקרתי מדוע לא מסיימים בפסח מקדש ישראל וחג המצות וכן בסוכות וחג הסוכות וכן בשבועות וחג השבועות. יען דבמס' סופרים הובא דמסיימים כל חג בפ"ע עיי"ש בפ"ג ומצאתי בברוך שאמר בעמוד של"ט דהעיר בזה. וכתב וכן אמרו אלא היה ט"ס. אבל קשה לומר כדבריו. וכן ראיתי בספר שפתי חכמים על ברכות דף מ"ה שכתב וז"ל יגעתי ליתן טעם למה באמת לא התקינו לחתום בכל יו"ט מה שהוא כמו שתקנו ב"ה יום הזכרון וביו"ט ויום הכפורים כך הו"ל בפסח וחג המצות וכו' ונשאר בצ"ע. ואולי יש לחלק והוא דכשמוכיר חג הסוכות זה רק בזמן שיושב בסוכה וכשמוכיר חג המצות זה רק בזמן שאוכל מצות ואין זה כולל את כל היום משו"כ אומר והזמנים שזה כולל את כל החג ממש וא"כ בלשון והזמנים נכלל יותר מאשר חג הסוכות. משא"כ ב"ה כל היום הוא יום זכרון וביו"ט כל היום הוא יום מכפר ומשו"כ שם מזכירין

גראה
עיקר
זמה
שנטל
הרבות
אחת.
ף ל"ט
ייטב"א
סילקו
הודרת.
לדקדק
ענועים
זהיא
וכב אם
הגר"א
פסחים
ההלל
לולב.
יצא
זכנסת.
המצוה
אריה
זכתנו
נשטיין
מ"ש

אלא
שהיה
רביעי
אמר
לחזור.
סימן
שני
ונ"ל
באלו
תפלה

ש"ס רקקו אפניו

חלק א

הו"ל ל אפניו זינגל 53

קביעות אלא מברכין אח"כ על אכילת מזונות וכו'. וידידי הר"י הלל מנעס שליט"א כתב לי בזה וז"ל יש מח' אם הבדלה מעומד או מיושב הב"י פסק מיושב תרמ"א מעומד והכל בו בסימן מ"א טובר דאין שייך בהבדלה כללי הקביעות כי הבדלה היא ללוות את המלך ודרך ללוות מעומד. וקשה לומר שבכל מצוה שעושה עושה קביעות והבדלה יש חילוקי דיעות אם הוא דאורייתא או דרבנן וכו' אמנם כמבואר המנהג לברך לישב בסוכה בהבדלה ואבי שליט"א כתב בזה הדבר פשוט דאין מברך לישב דעל השתיה ליכא חיוב עי' מ"ב סי' תרל"ט סקט"ו דאם מקדש בבוקר ואוכל פת כסנין יותר מכביצה ולא קבע סעודה עליה יש דיעות בין האחרונים אם צריך לברך לישב בסוכה ומביא משע"ת דכיון דאוכל בכדי שיחשב קידוש במקום סעודה מחשבתו משוי ליה קבע אבל בחול מסיק המ"ב עצה שלא לצאת מיד אחר אכילתו רק לשבת שם זמן מה ויכון בשעת ברכתו לישב בסוכה על האכילה והישיבה שאחר זה עכ"ל. א"כ במבדיל ואין אוכל פת הבאה בכסנין לכופ"ע אינו יכול לברך לישב בסוכה ואינו נהג כשאני מבדיל בסוכה ורוצה לאכול אח"כ מ"מ אינו מברך לישב בסוכה על הכוס אלא אחר ברכת המוציא (ועי' עוד במ"ב סי' תרמ"ג) וטעמו משום דהסעודה שאחרי ההבדלה אין לו שייכות להבדלה ואינו דומה לסעודת שבת אף דמצוה לאכול סעודת מלוה מלכה זה יכול לאכול אח"כ בלי שום קשר להבדלה ע"כ. ובשם הרב א"י ולזניק שליט"א הוא כתב לי שמנהגו שלא לברך לישב בסוכה בהבדלה. וידידי ר' יצחק אהרן פנפנל ג"י כתב לי בשם הרב הינמאן והרב גרובנער דמספק אין לברך לישב בסוכה בהבדלה. ובספר עין חיים לידדי הרה"ג ר' חיים ראזין זצ"ל ח"ב סימן ט"ז אות קל"ט השיב לי בזה אם ישאר איזה זמן אחר כך יכול לברך בהבדלה לישב בסוכה ובפרט דיש דיעות דעל הישיבה דמברך. וידידי הרה"ג ר' מאיר חיים שטינברג שליט"א בעמח"ס משנת חיים כתב לי שהחזון איש נהג לברך לישב בסוכה בהבדלה והיה נוהג רק לטעום ורוב כוס היה שותה אחר עכ"ל. וא"כ מכ"ז משמע דאלו שנהגין לברך לישב בסוכה בהבדלה ובפרט ששהיה איזה זמן בסוכה יש להם על מי לסמוך. והרחמן יצילנו משגיאות.

והנה בהמאור תשרי תשכ"ז העיר הר"י יחיאל גערטנער שליט"א מודע אינם רגילים לברך ברכת לישב בסוכה על הכוס של הבדלה הלא הוא דבר שבחובה חשוב קביעות וחייבים לברך. והרב העורך שליט"א השיב לו בלשון זה. ג"ל להוסיף לתמיהת כבוד ידידי הרב הגה"צ האדמו"ר שליט"א מבריסעל. דהרי ההבדלה היא אחרי ביאתו מבית הכנסת מתפלת מעריב, והליכה לבהכ"נ ודאי היה הפסק בישיבת סוכה ויצטרך לברך שוב כשיחזור וכמו שפסק

המג"א בסי' תרל"ט. מיהו דרי כ' המחבר שם דתנו לברך לישב בסוכה רק על האכילה. והנה קידוש הוא במקום סעודה וקשור עם הסעודה שאחריה. וסעודת קבע בודאי שצריכה סוכה. ע"כ שפיר מברכין אחר קידוש גם על הסוכה, אבל הבדלה אין לה שום שייכות עם סעודה וממילא יברך כאשר ישב לאכול.

וגא לעיני באו"ח סי' קע"ד דאם רוצה בין הבדלה לפטור היין שבתוך הסוכה צריך ליטול ידיו קודם הסעודה. והטעם כ' המג"א משום דקידוש הוא צורך מצוה וגם צורך סעודה. אבל הבדלה היא רק צורך מצוה ועיי"ש. וממילא אינה שייכת לסעודה כלל. ועי' בסי' תרל"ט אי יין בעי סוכה ועי' בט"ז שם ס"ק ו' מחלוקת הפוסקים אי שייך קביעות על היין גרידא לחיובו בסוכה. זמשמע דאפילו ביין של הבדלה הדיו כך.

מתר"כ היה ג"ל לומר דזקא קידוש שהוא צורך סעודה. לא היה הברכה על הסוכה הפסק. בין הקידוש וטעימת הכוס. ועי' שיע"ת סימן תרמ"ג בשם דב"ש דאף בקידוש היא ברכת הסוכה הפסק. דהא אין חיוב לשתות היין בסוכה דווקא ועיי"ש. אבל תבדלה דודאי לא שייכא כלל לסעודה. אולי גם לרמב"ם ולהרא"ש שם שפיר היה הלישב בסוכה הפסק בין הברכה לשתיה דהא אינו מחויב לשתות הכוס בסוכה.

מעתה מכש"כ אותם שנתנו לברך על הסוכה אחר המוציא אפילו כשיש קידוש. עיי"ש שיע"ת שהוא מנהג בטעות. ואולי לטעמייהו דאיכא הפסק בין הקידוש לשתיה. מכש"כ בהבדלה דאין בה צורך סעודה כלל. בודאי דברכת הסוכה היא הפסק. כנלע"ד. אבל כפי שכתבנו יש דיעות שיכולים לברך.

סימן תכט

א

ערבה מלולב להושענא רבה

אירע ולא היה לאחד מספיק ערבות להושענא רבה. כי בא מאוחר לבית הכנסת ולא נשאר לו עוד ושאל אם יכול לקחת הערבות מכמה לולבים ויהיה לו מספיק להושענא כי אין נהנה. ואמרתיו על אתר דיכול. וכשבאתי הביתה עיינתי בזה וראיתי באשל אברהם תנינא בסימן תרס"ה שכתב ערבה שהיתה בלולב אם רשאי ליטלה לערבה דהר"ר אולי אינה הנאה עכ"ל. וידידי הגר"א אובאנד שליט"א כתב לי בזה שפיר כתב להתיר וראיה לזה מדברי הח"ת הובא בבה"ל סי' תרל"ח ד"ה כל שמנה שהתיר להשתמש בנוי סוכה למצות אחריו משום דמצות לאו להנות נתנו ולא נקרא נהנה ע"כ. ולפי"ז דנתי במשי"כ השואל ומשיב שהובא בכף החיים סימן תרל"ח סקנ"ז

דאסור לקחת נוי סוכה מסוכ משום ביומי מצוה ואכחושי האחריו מהסוכה ולצאת בו. כתב הטעם דהא דאסור? מצוה וכאן וליכא בנוי כי מו מצוה גופא ומברכין עליו. שמברך או מעלה את המצוה מסוכה לסוכה אחרת אסור מותר. וידידי הרה"ג רש"י עי' ביכורי יעקב סימן תו של לולב ונטל הערבה בפ"י שם סקכ"א והטעם ג"ל דלא דשם נטילה אחת היא ועו הכא משום דמצות לאו ליה המצוינים בהלכה סימן קל"י סוכה מותר לצאת בו בחו דמותר להשתמש לערבות הלולב. ועיין כ"כ מ"ש בזה וזן בזה אם אפשר לצאת ב זמכ"ז נראה שאפשר לסמו בערבה שבלולב לאחר שה וידידי הר"ב אהרן ועו בזה משום הורדה בקדוש ואולי הכל דין אחד לגבי י ראש לשל ראש ולא מרצו היות שמבואר בסוכה מ"ד ערבי נחל שתיים אחת ללו למשה מסיני ובסימן הר"ב בערבה שבלולב פסול בער לכאורה. ובש"ת שואל ומ דרק תשמיש מגונה אסור י נראה לי דאדרבה זה מצו לעשות עוד מצוה.

להשתמש בהושענא ש נשאלתי אחרי ש לחכמה אם אחר יכול לה לא כי כבר נעשית מצוה שליט"א אי משום הא איך עם ערבות כמבואר בסימן דהלא צריך להסיר העלין ר וכשהסיר העלין א"כ נפסל השול בערבה פוסל בזה

ז. חמשת המינים

שיעור שאחרים אין רגילין לקבוע עליו, מי אמרינן דתלוי בדידי' ואם הוא קבע עליו סגי בהכי, או דתלוי בשיעור שאחרים רגילים לקבוע עליו, אבל בפחות מזה אע"פ שהוא קבע עליו לא חשיב קביעות. והמאמר מרדכי (סי' תרל"ט סק"ג) כתב דתלוי בדעתו של האוכל. אמנם הכף החיים הביא לדייק בשם החיד"א דפשיטא לי' לגבי קביעות דבעינן שיעור שאחרים רגילין לקבוע עליו, ובלא"ה לא הוי קביעות ולא אזלינן כתר דעתו של האוכל.

הלכה למעשה

דעת המ"ב ושאר אחרונים שאם אוכל מהם יותר מכביצה ישב בסוכה. ולענין ברכה, המ"ב (סקט"ו) מסיק וז"ל, אכן לענין לישוב בסוכה, דעת האחרונים דאין לברך רק כשיקבע עליו סעודה, כמו שכתוב בשו"ע, עכ"ל. ובביאור הלכה פסק דברי המאמר מרדכי דקביעות תלוי בדעת האוכל עצמו ולא בדעת אחרים.

כתב המחבר (סי' תרל"ט סעיף ב') וז"ל, ותבשיל העשוי מחמשת מינים, אם קובע עליו חשיב קבע וצריך סוכה, עכ"ל. ולא ביאר מה שיעורו. והמג"א (סק"ו) כתב וז"ל, מ"מ נפק"מ לענין מיני תרגימא דבעי סוכה אם קבע עלייהו, היינו כשאכל כביצה, דומיא דפירי למ"ד דבעי סוכה, עכ"ל. וכפשוטו מבואר כוונת המג"א דגם בתבשיל העשוי מחמשת המינים סגי ביותר מכביצה להחשב קביעות, ולא רק בפת. וכן העלו בדבריו הלבושי שרד והא"ר ושאר אחרונים.

אולם בבגדי ישע כתב וז"ל, ומינה לדידן שאנן פסקינן מיני תרגימא בעי סוכה, הוי לן דין מיני תרגימא כמו פירי לדידהו, למ"ד בעי סוכה, א"כ מוכח להדיא בהיפוך, דאפי' מיני תרגימא צריך לאכול הרבה שדרך לקבוע סעודה עלייהו, או דרך קבע בחבורי אנשים, עכ"ל. וכ"כ הפמ"ג.

ולענין קביעות יש לעיין היכא דקבע סעודה על

שתיי חוץ לסוכה

א. שתיית יין ושאר משקין • ב. שתיית יין הבדלה • ג. שאר שתיות

א. שתיית יין ושאר משקין

ז"ל כל שתיית מים נקראת עראי ושל יין נקראת קבע, עכ"ל. אולם עדיין אינו מבואר שיעור שתיית יין דחשיבא קבע. והנה הריטב"א כתב וז"ל, שתיית כלי של מים חשיב עראי מפני גריעותן, שאין שתיית קבע במים ושאר משקין אלא ביין לבד כדי רביעית, עכ"ל. הרי מבואר דביין פחות מרביעית שרי חוץ לסוכה, ורביעית אסור חוץ לסוכה.

שי' המחזור ויטרי

המחזור ויטרי כתב וז"ל, שתיית עראי הוא כששותה שתים או ג' פעמים וכו', עכ"ל. ומשמע מזה דעראי היינו דוקא ב' או ג' פעמים ויותר מזה הוי קבע. ולא הובא שי' זו בהלכה.

שי' המכתם

ובספר המכתם (דף כ"ו ע"א ד"ה וכמה אכילת עראי) תמה בזה, וכתב וז"ל, ולפי מש"כ הר"מ

פ"ו סוכה ת"מ
א' ה' סוכה וק' ת"מ
הר"מ ו' שנתג' כוונת אונז' נסקי. פ"א

שי' הרא"ש

הרא"ש (פ"ב סי' י"ג) כתב וז"ל, דשתיית יין עראי היא, עכ"ל. ומשמע דכל שתיית יין ואפי' הרבה לא חשיב קביעות, ולפי"ז פשוט דלדעתו שאר משקין לא הוי קביעות. ולפי"ז ק' ממה דאיתא בברייתא דשותה בסוכה. ובספר יראים כתב דהא דתנן אוכלין ושותין עראי, הכוונה בזה דתיבת עראי קאי על אכילה, דרק בזה שייך לחלק בין קבע לעראי, אבל בשתיי אמרינן דכל שתיי עראי הוא. אמנם עדיין צ"ב דבברייתא מבואר להדיא דיש חיוב שתיי בסוכה, ובאיזה שתיי קמירי.

שי' המאירי

המאירי כתב וז"ל, ולענין שתיי לא הוזכר בה שיעור קבע ועראי, וי"א שכל שתיי בלא אכילת דבר המחוייב לסוכה עראי היא, ועם אכילה היא נגדרת אחר האכילה, אם האכילה קבע אף היא קבע, ואם אין האכילה קבע אף היא אינה קבע וכו', ומ"מ נראה ששתיי בלא אכילה אפי' פרי או מרקחת עראי היא אפי' ביין, אבל כשבא לשותות עם אכילת פירות או מרקחות ודברים שאין צריכים סוכה נעשו קבע מצד היין וכו', וכל שהיא באה עם אכילת דברים המחוייבים בסוכה הרי הוא נגדר אחר הסעודה על הדרך שכתבנו תחילה, עכ"ל.

והר"ן (דף י"א ע"א דפי הרי"ף) כתב וז"ל, ודקאמר שותין עראי הכי קאמר דאם שותה פעם אחת עם אכילת עראי אינה נחשבת קבע, והכי משמע מדלא בעינן בגמ' כמה שתיית עראי וכו', עכ"ל. ומשמע דכוונתו כשי' המאירי דאם שותה עם אכילת קבע חייב בסוכה. ולפי הנ"ל מיושב מאי דקאמר הגמ' דצריך לשותות בסוכה, דהיינו במקום שהוא תוך הסעודה.

והמ"ב (בשער הציון אות כ"ט) כתב וז"ל, והא

דאיתא בגמ' אוכלים ושותים בסוכה וכו', היינו לאחר אכילתו בסעודה שדרך לשותות, או צריך לשותות ג"כ בסוכה, דנכלל הוא בסעודה, אבל שתיי בלי אכילה לא חשיבה לחייבו בסוכה, דתשבו כעין תדורו אמר רחמנא ואין שתיי בלי אכילה, ואפשר דלפי"ז אף מים בתוך הסעודה אין כדאי לשותות חוץ לסוכה וצ"ע, עכ"ל (וכעין זה איתא בשואל ומשיב וביעאה ח"ג סי' י"א, ע"ש).

ובשו"ת רבינו יוסף מסלוצק (סי' כ"ב) נשאל שהיו יושבים בסוכה בסעודת בריית מילה ובאמצע הסעודה הלכו לבית היולדת לברך אותה בברכת מזל טוב, וכיבדום שם בפירות, אי רשאים לאכול שם הפירות. וכתב וז"ל, אמנם מה שאני חושש בזה המעשה לאיסור, ע"פ מה שנתספקתי כשאדם יושב וסועד בסוכה, אי שרי לילך באמצע סעודתו לחדר הסמוך לאכול פרי או לשותות מים, משום דאפשר שכיון שהוא עומד בתוך סעודת קבע נעשה כל מה שאוכל ושותה קבע, עכ"ל.

ואפ"ל ביאור אחר בחיוב שתיי בסוכה ע"פ מה שפסק הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, דמי שנמצא סמוך לסוכתו חייב להכנס לתוכה אף לשתיית מים וכדומה, כיון שדרך בני אדם שבהמצאם סמוך לביתם אינם שותים חוצה לו אלא נכנסים הביתה.

הלכה למעשה

המור פסק (סי' תרל"ט) וז"ל, ושתיית יין נמי עראי היא, וכיון שאין דרך לקבוע עליהן אפי' הקובע סעודתו עליהן לא חשיב קבע, דלא עדיף מאכילת עראי דפת שאינה צריכה סוכה, עכ"ל. וכן פסק המחבר בשו"ע, והרמ"א (בדרכי משה) האריך

ר. ובשו"ת שואל ומשיב (מהדורא רביעאה חלק ג' סי' י"א ד"ה והנה) כתב וז"ל, דהנה לפענ"ד חיי נראה דאף דקיי"ל דאוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה, היינו דאם אינו רוצה ללכת לסוכה ואוכל חוץ לסוכה אמרינן דאינו מחוייב לאכול בסוכה, אבל אם כבר ישב בסוכה ואכל דבר שחייב לאכול בסוכה, שוב אינו רשאי להניח הסוכה ולאכול חוץ לסוכה, אף שיעור אכילת עראי, וטעם הדבר נלפענ"ד כיון דכבר נקבע עליו חיוב הסוכה נתחייב אף שיעור עראי וכו', וה"ה כאן כל שכבר יושב בסוכה וקבע סעודתו שוב אף עראי נעשה קבע, עכ"ל.

פירות בסוף הסעודה, יש לעיין אם מכיון שמברכים עליהם נחשבת כאכילה בפני"ע, או שמשום שברכת המזון פוטרם הם כחלק מן הסעודה ואסור לאוכלם חוץ לסוכה. ובאבני ישפה (סי קכ"א) כתב דגם פירות בסוף הסעודה נחשבים כחלק מן הקביעות. וכן ראיתי מהגר"נ קרליץ שליט"א.

ולענין מה שכתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל דמי שנמצא סמוך לסוכתו יש לו להכנס לתוכה אף לשתיית מים וכדומה, כיון שדרך בני אדם שבהמצאם סמוך לביתם אינם שותים חוצה לו אלא נכנסים הביתה. שאלתי דבר זה להגר"ח קניבסקי שליט"א והשיב דאין צריך. והגר"יז סלאווייציק זצ"ל לא נהג כן, דשמעתי מהגר"י סאלאווייציק שליט"א בשם אביו הגר"ד זצ"ל, דהגר"יז שתה חוץ לסוכה אפי' אם הי' יושב סמוך לה, הרי דס"ל דאין חיוב ליכנס לסוכה בכה"ג.

בזה. ר"א אך במ"ב (סקי"ג) פסק וז"ל, אם שותה יין בקביעות חייב בסוכה וכו', ומ"מ לענין ברכה הסכימו כמה אחרונים דאין לברך לישב בסוכה, עכ"ל.

ולענין מה שהבאנו לעיל מהשער הציון דאם שותה באמצע הסעודה חייב בסוכה, במקראי קודש נקט כן להלכה. וכן פסקו בשו"ת אז נדברו (ח"ט סי' מ"ו) ובשו"ת רבנות אפרים (ח"ו עמוד שנח). ובתשובות והנהגות (ח"ב סי' ש"ה) כתב שדוקא כששותה ואוכל בישיבה, אבל כשיוצא מהסוכה ואוכל בפיו ואוכל בעמידה פטור, שאכילה בעמידה הוי עראי (וע"ש שכתב דבלייל א' יקפיד לישב באכילה בכזית פת). ולכאור' מחודש הוא מאוד, דמנא ליי לחלק בין עמידה וישיבה, ואדרבה מהרמב"ן (פסחים דף ז' ע"ב) משמע דגם כשהוא בעמידה מקיים מצות ישיבה בסוכה, ע"ש.

ולענין דברים שאינם באים מחמת הסעודה כגון

ב. שתיית יין הבדלה

רבנות אפרים (ח"ג סי' תכ"ד אות ד') מביא שהגר"יז **אלישיב שליט"א** מברך בשעת הבדלה לישב בסוכה.

והרבנות אפרים (ח"א סי' תכ"ח) הביא דדעת החזו"א הוא דיש לברך לישב בסוכה בגמר ההבדלה לפני שתיית היין, כי מצות הבדלה מחשיבה את שתיית היין לקביעות טפי. והגרש"ז אויערבאך זצ"ל ס"ל דיש לברך ברכת לישב בסוכה לפני ברכת בורא פרי הגפן, כדי שלא יהא הפסק בין ברכה לשתיי'.

והעצה היעוצה בזה הוא לאכול מיד בגמר ההבדלה פת או מזונות, ויכוין בברכתו לאכילה זו. והגרש"ז אויערבאך זצ"ל כתב דאפ"ה יש לברך לישב בסוכה קודם ברכת בורא פרי הגפן, שלא יהא הפסק בין ברכה לשתיי'.

המ"ב (סי' תרל"ט סקי"ג) כתב וז"ל, אם שותה יין בקביעות חייב בסוכה וכו', ומ"מ לענין ברכה הסכימו כמה אחרונים דאין לברך לישב בסוכה, עכ"ל. וא"כ י"ל דהבדלה מיקרי קביעות וממילא מחוייב להבדיל בסוכה, מ"מ אין לברך עליו. ולקמן (סק"ל) כתב המ"ב וז"ל, והבדלה מבדיל בסוכה שכן כל השנה מבדיל בביתו, עכ"ל. ר"י ובשער הציון (סקי"ז) כתב וז"ל, ומזה נלמוד דאותן אנשים שרגילין לשמוע כל השנה בבית הכנסת יכולין לשמוע בסוכות ג"כ בבית הכנסת, עכ"ל.

אך בשבט הלוי (ח"ו סי' מ"ב) כתב שיתכן שהבדלה נחשבת קביעות גם לענין סוכה, ולכן נהג בכמה מדינות לברך ג"כ לישב בסוכה אחר ברכת הבדלה, אולם אנחנו אין נוהגין כן, ע"ש. ובשו"ת

ר"א. והמאמר מרדכי (סקי"ב) כתב וז"ל, ולענין הלכה אנו אין לנו אלא דברי מרן והרמ"א, שפירות ויין אינם צריכים סוכה, ואפי' קבע עליהם ואם בא להחמיר בהם לאכול ולשתות בסוכה אין לו לברך, עכ"ל. ר"ב. מקורו הוא מהט"ז (סקי"ד), ועי' בפמ"ג (במשב"ז סקי"ד) משי"כ בזה.

ב. שאר שתיות

מיץ ענבים

סעודה אין לו דין יין ואין צריך סוכה.

לענין מיץ ענבים אי חשיב כיון כדי לחייבו בסוכה. הגר"ש אלישיב שליט"א פסק דאין ע"ז דין קביעות של יין והוי כמי פירות, ואף שאפשר להבדיל ע"ז, מ"מ אין בה חשיבות יין שמשמח ומשכר, ולכן גם לענין קביעות

קפה או קקאו

לענין שתיית קפה או קקאו, דעת הגר"ש אלישיב שליט"א הוא דאם קובע על זה סעודה, כגון שיושב עם חברו ראוי שלא לשתותו חוץ לסוכה.

חיובא דברכת לישב בסוכה

- א. שיי' ר"ת בענין ברכה על השינה • ב. על איזה פעולה מברכים לישב בסוכה • ג. דעת הגר"א לברך על שאר דברים • ד. מנהג העולם • ה. אם יברך כשהולך לסוכת חברו • ו. אי דיבור הוי הפסק • ז. מתי מחויב לברך • ח. לברך לישב בסוכה קודם המוציא או אחר המוציא • ט. אם שכת לברך לישב בסוכה קודם אכילת קבע ונזכר בסיום סעודתו

א. שיי' ר"ת בענין ברכה על השינה

דעת המהרש"ם בשי' ר"ת

המהרש"ם (בדעת תורה) כתב דמנהג העולם הוא שלא לברך על השינה כלל, ואפי' אם הפסיק בינה לבין האכילה. וכ"כ במאמר מרדכי (סק"ח) שאין מברכין לישב בסוכה רק בשעת אכילה, ואין לברך בכל ענין על ישיבה או שינה בסוכה, ולפי"ז מי שמתענה או שאוכל רק דברים שאין מחייבים בברכת לישב בסוכה לא יברך אף אם ישהה כמה ימים בסוכה. ובשלחן ערוך הרב (סי' תרל"ט סעיף י"ב) כתב להדיא דאפי' אם הפסיק הרבה בין אכילה לשינה ג"כ היא טפלה ונמשכת אחר האכילה והאכילה פוטרתה. וצ"ב בזה, דהא פסקינן כשי' ר"ת, ולפי ר"ת צריך לברך על שאר דברים אם הפסיק בינם לבין אכילה.

ולכאן' צ"ל דכוונת הר"ת אינו כפשוטו, אלא ס"ל דעכשיו שתיקנו הברכה על האכילה אין מברכים על השינה, דקבעו הברכה דוקא על אכילה, ומה דאמרינן דשינה היא טפלה לאכילה זהו סיבה אמאי לא תקנו ברכה על השינה ושאר

דעת החיי אדם בשי' ר"ת

הרא"ש (סוכה פ"ד סי' ג') כתב וז"ל, ומה שאין מברכין על הסוכה בשעת השינה, ואע"פ שמצינו בה חומר יותר מבאכילה, דאוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה ואין ישנים שינת עראי חוץ לסוכה, היינו טעמא דשמא לא יוכל לישן והוי ברכה לבטלה. ור"ת פירש לפי שעיקר הקבע שאדם עושה בסוכה היא אכילה, אבל שאר טיול ושינה שעושים בסוכה טפלים לגבי האכילה והיא פוטרתן, עכ"ל. מבואר מהרא"ש דר"ת ס"ל דבעצם יש חיוב לברך על טיול ושינה, רק דהברכה על האכילה פוטרת הברכה על השינה.

ונמצא לפי"ז דאם אחר האכילה יצא יציאה גמורה, וחזר ונכנס לישן בסוכה צריך לחזור ולברך, כיון דר"ת מודה דצריך לברך על השינה וטיול, רק דס"ל דע"י ברכה על האכילה נפטר מלברך על השינה, אבל עם הסיח דעתו מברכה זו צריך לברך על השינה. וכ"כ החיי אדם (סי' קמ"ז סעיף ט"ו).